

Esperanto

leerboek

C.B. Zondervan
Dr. W.J.A. Manders

C.B. ZONDERVAN

oud-hoofd Europa-school v. Ulo, Deventer

Dr. W.J.A. MANDERS

leraar R.K. Gymnasium, Venlo

Esperanto leerboek

VOOR VOORTGEZET ONDERWIJS
EN ZELFSTUDIE

INTERELDONO 1991

Stichting Esperanto Kultura Lerno Den Haag

INHOUD

Les

1. Uitspraak; zelfst. naamw.; lidwoord; kio, tio.
 2. Bijvoeglijk naamw.; ĉu? ne; kiu, mi, vi.
 3. Meervoud van zelfst. en bijvoegl. naamw.; kia
 4. Pers. voornaamw.; werkwoord (onbep. wijs en tegenw. tijd); -in.
 5. Bezittel. voornaamw.; verleden tijd; mal-.
 6. Toekomstige tijd; lijd. voorwerps-n.
 7. Bijwoord; kie, tie; -ar.
 8. Telwoord 1-10; kiom; da; -ist.
 9. Telwoord boven 10; ook met -o, -a, -e.
 10. Gebiedende wijs; si, sia; -ej.
 11. Werkwoordsvorm in de indirecte rede; re-.
 12. Richtings-n; ge-; -an.
 13. Vergrotende en overtreffende trap; -et; -eg.
 14. Kio, tio, io, ĉio, nenio; -uj; namen van landen
 15. Kiu, tiu, iu, ĉiu, neniu; -ul; -ind.
 16. Telwoord: -ob, -on, -op; -ebl.
 17. Voorwaardelijke wijs; -il.
 18. Kia, tia, ia, ĉia, nenia, -er.
 19. Kie, tie, ie, ĉie, nenie; -ing.
 20. Kiam, tiam, iam, ĉiam, neniam; -n in bep. zonder voorzetsel; de klok.
 21. Kiel, tiel, iel, ĉiel, neniel; -ad.
 22. -anto, -into, -onto; eks-.
 23. -anta, -inta, -onta; samengestelde tijden (bedrijvend); ek-.
 24. Kial, tial, ial, ĉial, nential; -ante, -inte, -onte; -em.
 25. -ato, -ito, -oto; -ata, -ita, -ota; samengest. tijden (lijdend); -aĵ; bo-.
 26. -ate, -ite, -ote; -ec; -id.
 27. Kies, ties, ies, ĉies, nenies; dis-; pra-.
 28. Kiom, tiom, iom, ĉiom, neniom; po; -estr.
 29. -ig; mis-.
 30. -iĝ; fi-; -aĉ; -um.
 31. Uitbreiding -ig en iĝ; -ĉj; -nj.
 32. Bijstelling; bep. van gesteldheid; Moŝto
- Oefeningen
Examenopgaven
Overzicht van de korelativoj.
Overzicht van de werkw. uitgangen en de samengestelde tijden.
Overzicht van de voorvoegsels
Overzicht van de achtervoegsels

VOORWOORD

De Stichting Esperanto Kultura Servo (E.K.S.) heeft momenteel een totale herziening en modernisering van het Esperanto Leerboek in voorbereiding met instemming van de oorspronkelijke auteurs of hun nabestaanden.

Daar de zesde druk totaal uitverkocht is heeft het E.K.S.-bestuur besloten, via een ongewijzigde herdruk de tijd te overbruggen tot aan de completering van genoemde herziening. Het bestuur besloot deze editie "Intereldono 1991" te noemen.

Het leerboek is bestemd voor het gehele scala van voortgezet onderwijs, terwijl het eveneens geschikt is voor het gebruik door universitaire docenten binnen hun kader. Hoewel geen directe methode in de strikte zin van het woord, gaat het boek toch steeds van het Esperanto uit en beoogt het de leerling zo vlug mogelijk er toe te brengen zijn gedachten in het Esperanto te uiten, zonder eerst de Nederlandse zin te vormen en die daarna te vertalen. Daarom is direct van de eerste les af een plaats ingeruimd voor het beantwoorden van vragen, terwijl ook de invuloefeningen de leerling gewennen aan het zien en horen van Esperanto.

Bovendien is in elke les een stukje Esperantotekst opgenomen ter lezing en vertaling, terwijl het de bedoeling is, dat het daarna uit het Nederlands wordt terugverteld. Dit terugvertellen zal in het begin terugvertalen zijn, doch er dient op aangedrongen te worden, dat dit vertalen zo spoedig mogelijk zeer vrij zal zijn, om dan al gauw te komen tot terugvertellen. Ook is in elke les een opgave opgenomen om iets te vertellen, wat natuurlijk zowel schriftelijk als mondeling kan gebeuren. De toegevoegde tabellen van de *korelativoj* en van de voor- en achtervoegsels en werkwoordsvormen zullen zowel het naslaan als het repeteren vergemakkelijken. Al naar gelang vooropleiding en be-gaafdheid van de leerlingen kan men het boek in een meer of minder snel tempo doorwerken; dit is methodologisch ingebouwd. Na het doorwerken van het leerboek heeft de leerling een behoorlijke grondslag. Iedere goede leerkracht zal een lijst van goede boeken ter beschikking hebben om aan iedere leerling naar behoefte een opvolgende studie aan te raden.

Naast het leerboek adviseren wij een goed woordenboek en als controle- en naslagwerk bijvoorbeeld *Tra la labirinto de la gramatiko* van F. Faulhaber; uitgaven van de Bond van Arb. Esperantisten, 5e druk. Dit laatste werk acht het bestuur bij zelfstudie zelfs onmisbaar.

Het bestuur dankt de heer en mevrouw Moerbeek te Beverwijk voor hun momenteel in bewerking zijnde totale herziening en de dames D. Vaandrager te Apeldoorn en M.A. v.d. Kooy-Waal te Den Haag voor hun medewerking m.b.t. deze "Intereldono 1991".

Ook dankt het bestuur het werkvoorzieningsschap "Felua-groep" te Apeldoorn voor bijzonder plezierige medewerking inzake deze facsimile-editie, in de persoon van de heer P. Oudejans.

Apeldoorn/Den Haag
sept. 1991

HET BESTUUR VAN E.K.S.:

J. Verheule	voorzitter
M.A. van der Kooy-Waal	secretaris
A. Schouten-Buys	penningmeester
D. Vaandrager	bestuurslid
G.C.A.M. Dercks	beheerder

BIJ DE TWEEDE DRUK

Nu een herdruk van ons EsperantoLeerboek nodig is, grijpen wij deze gelegenheid aan enkele verbeteringen aan te brengen. Deze zijn van gering gewicht en weinig in aantal, zodat de nieuwe druk naast de oude te gebruiken is.

Deventer		C.B. Zondervan
	1961	
Venlo		Dr. W.J.A. Manders

BIJ DE DERDE DRUK

In deze druk zijn enkele drukfouten, die toch nog in de tweede druk waren geslopen, verbeterd. Verder is de derde druk geheel gelijk aan de tweede.

Deventer		C.B. Zondervan
	1966	
Venlo		Dr. W.J.A. Manders

BIJ DE VIERDE DRUK

Hierin zijn geen wijzigingen aangebracht.

Deventer		D.B. Zondervan
	1973	
Venlo		Dr. W.J.A. Manders

BIJ DE VIJFDE DRUK

Ook thans zijn geen wijzigingen aangebracht.

Deventer		D.B. Zondervan
	1978	
Venlo		Dr. W.J.A. Manders

BIJ DE ZESDE DRUK

Mede op aandrang van cursusleiders zijn enkele veranderingen aangebracht. Men vindt ze verzameld op de bladzijden 134-136. Daar, waar op de blz. 134-136 een aanvulling op de bestaande tekst wordt gegeven, wordt dat door een * aangeduid. Helaas is de heer Zondervan, die met zoveel toewijding zijn tijd en kennis ten behoeve van het Esperanto-Leerboek beschikbaar heeft gesteld, kort voor het verschijnen van deze druk overleden.

Venray, 1983		Dr. W.J.A. Manders
--------------	--	--------------------

BIJ DEZE PDF-VERSIE

Een PDF-versie is gemaakt wegens het uitblijven van een herdruk. Opnieuw zijn drukfouten verbeterd en zijn bovengenoemde aanvullingen direct in de tekst verwerkt. Daar waar sprake was van de Nederlandse gulden, is deze gewijzigd in de euro. De indeling van het boek is enigszins aangepast voor digitaal gebruik.

Groningen, 2009		J.W. Scharroo
-----------------	--	---------------

LES 1

1 *Alfabet en uitspraak*

Het Esperanto heeft een fonetische spelling. Ieder letterteken heeft dus een vaste klankwaarde.

De klinkers zijn: **a, e, i, o, u**.

De uitspraak is van:

a als in *maten*;

e als in *met*; nooit als de z.g. toonloze e in *de, beleefd*;

i als in *liter* of in *niet*; nooit als in *dit*;

o als in *kok* of in het Engelse *glory*;

u als oe in *koe* of in *koek*.

Dezelfde uitspraak als in het Nederlands hebben de medeklinkers: **b, d, f, h, j, k, l, m, n, p, r, s, t** en **z**. (De stemhebbende medeklinkers blijven, in tegenstelling met het Nederlands, ook aan het eind van een woord of lettergreep stemhebbend).

De uitspraak van de andere medeklinkers is:

c als *ts* in *niets*;

g als *g* in het Franse *garçon* (= de eerste *k* van *zakdoek*);

v breder dan de Nederlandse *v*, bijna als *w*.

Bijzondere aandacht verdienen de z.g. 'kapjesletters':

ĉ als *tsj* in *koetsje*;

ĝ als *dzj*, zoals *g* in het Engelse *gentleman*;

ĥ als *ch* in lachen;

ĵ als *zj*, zoals *j* in *journaal* of in *bonjour*;

ŝ als *sj* in *sjerp* of in *meisje* of als *ch* in *machine*.

Verder komt nog voor **ŭ** als *w*, doch alleen in verbinding met a of e:

aŭ als *au* in *blauw, rauw*;

eŭ als *ew*.

Dus in het Esperanto komen niet voor de letters q, w, x en y.

De klemtoon van meerlettergrepige woorden valt *altijd* op de voorlaatste lettergreep.

2 Uitspraakoefening:

Patro; litro; nevo; kuzo; tulipo; arbo; ĝi; si; ŝi; ĉi; citrono; ĝardeno; ĉambro; cigaro; cigaredujo; ĉu; ĵurnalo; ĵus; justa; ĝuste; sed; sub; antaŭ; ankaŭ; hieraŭ; baldaŭa; rekte; juĝi; juĝistaro; branĉo; folio; historio; unua; dekstren.

3 Lezen:

Kio estas tio? Tio estas libro. La libro estas sur la tablo. La tablo estas sur la planko. Apud la tablo estas seĝo. La fenestro estas en la muro. En la muro estas pordo. La pordo estas apud la fenestro. Super la tablo estas lampo. La plafono estas super la tablo. Tio estas kreto. La kreto estas antaŭ la tabulo. Sur la papero estas inko.

- 4 Kio estas tio? *Wat is dat?*
Tio estas tablo. *Dat is een tafel.*
La tablo estas en la ĉambro. *De tafel is in de kamer.*
La libro estas sur la tablo. *Het boek is op de tafel.*

Zelfstandige naamwoorden eindigen alle op *-o*.
Het Esperanto kent geen onbepaald lidwoord.
Het bepaald lidwoord (Ned. *de* of *het*) is altijd *la*.

5 Leren:

tablo	<i>tafel</i>	planko	<i>vloer</i>
seĝo	<i>stoel</i>	plafono	<i>plafond</i>
benko	<i>bank</i>	klaso	<i>klas</i>
muro	<i>muur</i>	ĉambro	<i>kamer</i>
fenestro	<i>raam, venster</i>	domo	<i>huis</i>
pordo	<i>deur</i>	la	<i>de, het</i>
lampo	<i>lamp</i>	kio	<i>wat</i>
libro	<i>boek</i>	tio	<i>dat</i>
kajero	<i>schrift</i>	estas	<i>is</i>
krajono	<i>potlood</i>	en	<i>in</i>
plumo	<i>pen</i>	sur	<i>op</i>
papero	<i>papier</i>	sub	<i>onder</i>
inko	<i>inkt</i>	super	<i>boven</i>
tabulo	<i>schoolbord</i>	apud	<i>bij, naast</i>
kreto	<i>krijt</i>	antaŭ	<i>voor</i>

Bonan tagon, sinjoro!
Ĝis revido!

Goedendag, mijnheer!
Tot ziens!

6 *Beantwoord de volgende vragen:*

Kio estas sur la tablo? Kio estas en la ĉambro? Kio estas super la tablo? Kio estas sub la lampo? Kio estas sur la planko? Kio estas antaŭ la klaso? Kio estas en la domo? Kio estas apud la kajero? Kio estas sur la libro? Kio estas sub la seĝo? Kio estas en la muro? Kio estas super la lampo? Kio estas sur la papero? Kio estas apud la tabulo? Kio estas antaŭ la fenestro? Kio estas en la kajero?

7 *Invullen:*

La seĝo estas la tablo. la tablo estas la lampo. la muro estas la pordo. La libro estas la benko. La tablo estas la tabulo. Apud la muro estas La kajero estas sur En la ĉambro estas La ĉambro estas en La seĝo estas sur La benko estas apud Sur estas plumo. La kraĵono estas la kajero.

8 Vertalen en terugvertellen № 3

9 Vertel over de dingen die je om je heen ziet, als in № 3

LES 2

1 Uitspraakcoëfening:

Certe; kompreneble; cetere; precipe; alia; alie; vidindaĵo; rimarkeble; samidea-
no; ĉarpentisto; ŝerci; serĉi; ŝercaĵo; certeco; manĝaĵo; balai; balailo; balaaĵo;
neŭtrala; neutila; tiuokaze; scii; scienco; necese; sensencaĵo; rezervi; ekzem-
plo; ekzameno; feliĉulo; malkuraĝigi; ekscii.

2 Lezen:

Kio estas vi? Mi estas lernanto. Ĉu vi estas bona lernanto? Jes, mi estas bona lernanto. Ĉu la kajero estas blua? La blua kajero estas sur la tablo. La blanka kreto estas en la mano. Sur la tablo estas verda libro. La verda libro estas bela. Ruĝa rozo estas bela floro. La muso ne estas granda besto. La juna knabo estas bona lernanto. Ĉu la instruisto estas juna? La viro estas forta. La alta domo estas bela. Ĉu la seĝo estas apud la fenestro? Ne, la seĝo estas apud la tablo.

3 Kio estas vi?	Wat bent u?
Mi estas instruisto.	Ik ben onderwijzer.
Kio estas vi?	Wat ben jij?
Mi estas lernanto.	Ik ben leerling.
Kiu estas vi?	Wie ben jij?
Mi estas Johano.	Ik ben Johan.

4 La tablo estas en la ĉambro.	De tafel is in de kamer.
Ĉu la tablo estas en la ĉambro?	Is de tafel in de kamer?

Een zin kan nooit vragend gemaakt worden door de volgorde der zinsdelen te veranderen. *Fout* is dus: ***Estas la tablo en la ĉambro?** Vragen, die niet ingeleid worden door een vragend voornaamwoord of bijwoord (wie, waar, wanneer, hoe enz.), worden gevormd door **ĉu** vóór de mededelende zin te plaatsen (vgl. Fr. *est-ce-que*).

5 Mi estas instruisto.	Ik ben onderwijzer.
Instruisto mi estas.	Onderwijzer ben ik.

Er zijn geen absoluut bindende regels voor de volgorde der zinsdelen. In de regel volgt met het taalgebruik van de voornaamste West-Europese talen. Het verdient aanbeveling om slechts dan van de gebruikelijke volgorde af te wijken, wanneer men aan een bepaald zinsdeel bijzondere nadruk wil geven.

6 Ĉu vi estas instruisto?	Ben je onderwijzer?
Ne, mi ne estas instruisto.	Neen, ik ben geen onderwijzer.
Ĉu la tablo estas sur la plafono?	Is de tafel op het plafond?

Ne, la tablo ne estas sur la plafono.	<i>Neen, de tafel is niet op het plafond.</i>
Ĉu la tablo estas sur la planko?	<i>Is de tafel op de vloer?</i>
Jes, la tablo estas sur la planko.	<i>Ja, de tafel is op de vloer.</i>

Een zin wordt ontkennend gemaakt door *ne* voor het werkwoord te plaatsen. *Ne* betekent dus *niet* of *geen*, en ook *neen*.

7 Leren:

homo	<i>mens</i>	muso	<i>muis</i>
viro	<i>man</i>	rato	<i>rat</i>
instruisto	<i>onderwijzer</i>	besto	<i>dier</i>
lernanto	<i>leerling</i>	rozo	<i>roos</i>
knabo	<i>jongen</i>	floro	<i>bloem</i>
kapo	<i>hoofd</i>	meblo	<i>meubel</i>
mano	<i>hand</i>	Johano	<i>Johan, Jan</i>
fingro	<i>vinger</i>	granda	<i>groot</i>
hundo	<i>hond</i>	juna	<i>jong</i>
kato	<i>kat</i>	bela	<i>mooi</i>
bona	<i>goed</i>	kiu	<i>wie</i>
forta	<i>sterk</i>	jes	<i>ja</i>
alta	<i>hoog</i>	ne	<i>neen, niet, geen</i>
ruĝa	<i>rood</i>	sed	<i>maar</i>
blanka	<i>wit</i>	mi	<i>ik</i>
verda	<i>groen</i>	vi	<i>jij, u, jullie</i>
blua	<i>blauw</i>		

Bijvoeglijke naamwoorden eindigen alle op *-a*.

Bonan matenon!	<i>Goede morgen!</i>
Bonan vesperon!	<i>Goede avond!</i>
Ĝis morgaŭ!	<i>Tot morgen!</i>

8 Beantwoorden:

Kiu estas vi? Kio estas vi? Ĉu vi estas homo? Ĉu la kato estas homo? Ĉu la muso estas granda? Ĉu rozo estas blua? Ĉu la domo estas alta? Ĉu instruisto estas viro? Ĉu la lernanto estas bona? Ĉu la knabo estas juna? Kio estas la tablo? Ĉu kato estas meblo? Ĉu la kreto estas sur la tablo? Kio estas rozo? Ĉu la kapo estas ruĝa? Ĉu fingro estas blua? Ĉu la pordo estas alta? Ĉu en la muro estas fenestro? Ĉu la tabulo estas antaŭ la klaso? Kiu estas en la ĉambro? Kio estas super la tablo?

9 *Invullen:*

La estas juna. La estas alta. La estas forta. La estas verda. La kajero estasa. La tablo estaso. La estas bela. Rozo estaso. La estas besto. La estas homo. La kreto estasa. La estas meblo. La estas floro. Mi estasa. La hundo estaso. Sur la tablo estasa kreto. La kraĵono estasa. En la kajero estas blankao. La tablo estas en lao. La rato ne estaso.

10 Vertalen en terugvertellen N° 2.

11 Vertel over de dingen om je heen, hoe ze zijn.

LES 3

1 Lezen:

La larĝa rivero estas apud la granda urbo. En la urbo estas multaj belaj domoj kaj altaj turoj. Ĉu ankaŭ en vilaĝo estas altaj domoj? Ne, la domoj en vilaĝo ne estas altaj, sed la ĝardenoj estas grandaj. En la ĝardeno estas verda herbo, multaj belaj floroj kaj altaj arboj. Ĉu la floroj estas verdaj? Ne, la floroj ne estas verdaj, sed la floroj estas ruĝaj, blankaj, flavaj kaj bluaj. En la urbo la ĝardenoj ne estas grandaj, sed estas arboj en la larĝaj stratoj kaj en la parkoj.

2 En la klaso estas lernantoj.
La lernantoj estas junaj.
Sur la tabloj estas verdaj libroj
kaj bluaj kajeroj.
Ĉu la fenestroj estas altaj? | <i>In de klas zijn leerlingen.
De leerlingen zijn jong.
Op de tafels zijn groene boeken
en blauwe schriften.
Zijn de ramen hoog?</i> |
|--|--|

Het meervoud van een zelfstandig naamwoord wordt gevormd door achtervoeging van *-j*. Ook de bijvoeglijke naamwoorden die bij een meervoudig zelfst. naamwoord behoren, krijgen *-j*.

3 Let op de meervouds-j in:

Sur la tablo estas verdaj kaj bluaj kajeroj.
Sur la tablo estas verda kaj blua kajeroj.
En la muro estas altaj fenestroj kaj pordoj.
En la muro estas altaj fenestro kaj pordo.	<i>Op de tafel zijn groene en blauwe schriften.
Op de tafel zijn een groen en een blauw schrift.
In de muur zijn hoge ramen en deuren.
In de muur is een hoog raam en een hoge deur.</i>
4 Kio estas la rozo?
La rozo estas floro.
Kia estas la rozo?
La rozo estas bela.
Kia estas la viro?
La viro estas forta kaj granda.
Kiaj estas la floroj?
La floroj estas ruĝaj.	<i>Wat is de roos?
De roos is een bloem.
Hoe is de roos?
De roos is mooi.
Hoe is de man?
De man is sterk en groot.
Hoe zijn de bloemen?
De bloemen zijn rood.</i>

Kia vraagt naar de hoedanigheid. Het antwoord is een bijvoeglijk naamwoord.

5 Leren:

urbo	<i>stad</i>	tegmento	<i>dak</i>
vilaĝo	<i>dorp</i>	turo	<i>toren</i>
strato	<i>straat</i>	ĝardeno	<i>tuin</i>
vojo	<i>weg</i>	parko	<i>park</i>
herbo	<i>gras</i>	varma	<i>warm</i>
planto	<i>plant</i>	nigra	<i>zwart</i>
arbo	<i>boom</i>	flava	<i>geel</i>
folio	<i>blad</i>	griza	<i>grijs</i>
kanalo	<i>kanaal</i>	bruna	<i>bruin</i>
rivero	<i>rivier</i>	larĝa	<i>breed</i>
akvo	<i>water</i>	gaja	<i>vrolijk</i>
lakto	<i>melk</i>	multa	<i>veel</i>
longa	<i>lang</i>	kia	<i>hoe(danig)</i>
dika	<i>dik</i>	kaj	<i>en</i>
diligenta	<i>vlijtig, ijverig</i>	ankaŭ	<i>ook</i>
nova	<i>nieuw</i>		

Bonan nokton!
Dormu bone!
Dankon, same!

Goede nacht!
Slaap wel! Welterusten!
Dank je, insgelijks!

6 Beantwoorden:

Kia estas la urbo? Ĉu rivero estas larĝa? Ĉu la turo estas alta? Ĉu la stratoj estas longaj? Kiaj estas la lernantoj? Ĉu la instruisto estas dika? Kia estas la inko? Ĉu la akvo estas varma? Ĉu la plumo estas en la inko? Kio estas seĝo? Ĉu la seĝoj estas brunaj? Ĉu la lernantoj estas gajaj? Ĉu en la ĝardeno estas dikaj arboj? Ĉu lakto estas nigra? Kiaj estas la folioj? Ĉu la plantoj estas en la ĉambro? Kiu estas sur la seĝoj? Ĉu estas herbo sur la vojo? Kiu estas en la ĉambro? Kia estas la instruisto? Kio estas vi? Kia estas lakto? Ĉu en vilaĝo estas multaj stratoj? Ĉu en urbo estas grandaj parkoj? Ĉu vi estas instruisto?

7 Invullen:

Apud la urbo estas rivero. En la kanalo estas La arboj estas en la En la ĝardeno estas belaj La kajeroj estas kaj La tegmentoj estas la domoj. La estas altaj. En la urbo estas multaj Ĉu en vilaĝo estas grandaj? La lernantoj en la klaso estas kaj Super la tablo estas La kanalo estas La arboj estas kaj la folioj estas La ĉambroj estas la domo, kaj la arboj estas la domo. La kato estas, la rozo estas kaj la knabo estas En granda domo estas multaj Bona lernanto estas

8 Vertalen en terugvertellen № 1

9 Vertel over je stad of dorp.

LES 4

1 Lezen:

En la lernejo.

La instruisto staras antaŭ la klaso. La lernantoj sidas sur la benkoj. Li parolas kaj ili ne parolas, sed ili aŭskultas. La instruisto instruas, kaj la lernantoj lernas. Sur la tabloj kuŝas la kajeroj kaj la kraĵonoj. Antaŭ la klaso staras nigra tabulo. Apud la pordo estas ŝranko. Multaj libroj staras en la ŝranko, sed ankaŭ sur la tablo kuŝas libroj.

La patroj kaj la patrinoj ne estas en la lernejo. Ankaŭ la onkloj, onkloinoj, avoj kaj avinoj ne estas lernantoj kaj lernantinoj. En la lernejo estas nur junaj lernantoj kaj lernantinoj: knaboj, knabinoj, filoj, filinoj, nepoj, nepinoj, nevoj, nevinoj, kuzoj kaj kuzinoj. Nur la instruisto ne estas juna.

2 Ĉu vi estas en la ĉambro?	<i>Ben je in de kamer?</i>
Jes, mi sidas sur seĝo.	<i>Ja, ik zit op een stoel.</i>
Ĉu ankaŭ mi sidas?	<i>Zit ik ook?</i>
Ne, vi staras apud la tablo.	<i>Neen, u staat bij de tafel.</i>
Ĉu la knabo staras?	<i>Staat de jongen?</i>
Jes, li staras sur la planko.	<i>Ja, hij staat op de vloer.</i>
Ĉu la knabino staras?	<i>Staat het meisje?</i>
Ne, ŝi iras al la pordo.	<i>Neen, zij gaat (loopt) naar de deur.</i>
Ĉu la infano iras?	<i>Loop het kind?</i>
Ne, ĝi kuŝas en la lito.	<i>Neen, het ligt in bed.</i>
Ĉu la hundo mordas?	<i>Bijt de hond?</i>
Ne, ĝi nur bojas.	<i>Neen, hij blaft slechts.</i>
Ĉu la libro staras en la ŝranko?	<i>Staat het boek in de kast?</i>
Ne, ĝi kuŝas sur la tablo.	<i>Neen, het ligt op de tafel.</i>
Ĉu vi estas diligentaj?	<i>Zijn jullie ijverig?</i>
Jes, ni lernas en la lernejo.	<i>Ja, wij leren op school.</i>
Ĉu ni parolas per la nazo?	<i>Spreken wij met de neus?</i>
Ne, vi parolas per la buŝo.	<i>Neen, jullie spreken met de mond.</i>
Ĉu la homoj vivas?	<i>Leven de mensen?</i>
Jes, ili vivas sur la tero.	<i>Ja, zij leven op de aarde.</i>
Ĉu la fiŝoj vivas sur la tero?	<i>Leven de vissen op de aarde?</i>
Ne, ili naĝas en la akvo.	<i>Neen, zij zwemmen in het water.</i>

In de tegenwoordige tijd (aantonende wijs) gaat het werkwoord uit op *-as*, onverschillig wat het onderwerp is.

In de 3e persoon enkelvoud wordt *li* gebruikt voor mannelijke personen, *ŝi* voor vrouwelijke personen, in de andere gevallen *ĝi*.

In de 3e persoon meervoud wordt altijd *ili* gebruikt.

3 Ĉu birdoj povas flugi?
 Ĉu homo devas labori?
 Ĉu vi volas aŭskulti?
 Mi ŝatas promeni.

*Kunnen vogels vliegen?
 Moet een mens werken?
 Wil je luisteren?
 Ik houd van wandelen.*

De onbepaalde wijs van het werkwoord gaat uit op *-i*.

4 instruisto	onderwijzer	instruistino	onderwijzeres
viro	man	virino	vrouw
knabo	jongen	knabino	meisje
lernanto	leerling	lernantino	leerlinge
patro	vader	patrino	moeder
leono	leeuw	leonino	leeuw
tigro	tijger	tigrino	tijgerin

Het achtervoegsel *-in* vormt namen van vrouwelijke personen of dieren.

5 Leren:

infano	kind	kuŝi	liggen
patro	vader	iri	gaan, lopen
frato	broer	mordi	bijten
filo	zoon	boji	blaffen
avo	grootvader	miaŭi	miauwen
nepo	kleinzoon	kreski	groeien
nevo	neef (van oom of tante)	vivi	leven
kuzo	neef (van neef of nicht)	lerni	leren
onklo	oom	instrui	onderwijzen
tigro	tijger	naĝi	zwemmen
lito	bed	flugi	vliegen
ŝranko	kast	paroli	spreken, praten
tero	aarde	vidi	zien
fiŝo	vis	aŭskulti	luisteren
birdo	vogel	flari	ruiken
lernejo	school	promeni	wandelen
nazo	neus	povi	kunnen
buŝo	mond	voli	willen
okulo	oog	devi	moeten
orelo	oor	ŝati	houden van ¹
sidi	zitten	al	naar, aan ²
		per	met (door middel van)

1 a. houden van, graag willen (spijzen e.d.)

b. houden van iemand (in de zin van *waarderen, aardig vinden*)

2 naar: *mi iras al Amsterdamo*

aan: *mi skribas al Johano*

stari	staa	li	hij
ŝi	zij (enkelvoud)	ni	wij
ĝi	het (hij, zij; niet voor mann. en vrouw. personen)	ili	zij (meervoud)

Kuŝas kreto sur la tablo.
Staras arboj en la ĝardeno.

*Er ligt een krijtje op de tafel.
Er staan bomen in de tuin.*

6 Beantwoorden:

Ĉu vi povas naĝi? Ĉu en la ĝardeno kreskas floroj? Ĉu la lernantoj staras en la lernejo? Ĉu la kato bojas? Kiu sidas sur la seĝo apud la fenestro? Ĉu vi ŝatas flugi? Kia estas la avino? Ĉu hundo povas paroli? Ĉu la patro promenas al la urbo? Ĉu la homo devas labori? Ĉu la onklino promenas en la ĝardeno? Ĉu vi povas flari per la buŝo? Per kio li vidas? Ĉu la lito staras en la lernejo? Ĉu fiŝo flugas super la tero? Per kio vi parolas? Ĉu la nazo estas sub la buŝo?

7 Invullen:

La kato antaŭ la fenestro. La hundo sur la planko. La birdo..... sur la tegmento. Ĝi super la turo. La instruisto per la buŝo. La lernantoj sur la benkoj. La benkoj en la lernejo. En la ĝardeno floroj. En la ŝranko multaj libroj. Sur la tablo blua kajero. La hundo povas, sed ĝi ne povas Ni per la nazo, per la okuloj, per la oreloj kaj per la buŝo.

8 Vertalen en terugvertellen № 1.

9 Vertel over de school.

LES 5

1 Lezen:

La granda hundo kaj la malgranda kato.

Sur la planko kuŝis granda hundo. Apud la hundo sidis malgranda kato. La kato rigardis tra la fenestro. Al kio ĝi rigardis? Sur la tegmento de la domo sidis kolomboj, belaj, blankaj kolomboj. Ili estis gajaj, ĉar la vetero estis bela. Ili flugis super la domo al la alta turo. La kato rigardis kaj rigardis. Ĝi estis malfeliĉa, ĉar la kolomboj estis super la domo kaj ne en la ĉambro. La hundo bojis, ĝi ne dormis. Ĝi volis ludi kun la kato. Sed la kato ne ŝatis ludi; ĝi ŝatis batali, ĉar ĝi estas malgaja. Ĝi rigardis tra la fenestro al la belaj kolomboj, kaj ĝi ŝatis plori. Sed ĝi ne ploris, ĉar ĝi estis kato; kaj katoj ne povas plori. La hundo ne volis batali. Ĝi ludis ne kun la kato sed kun la vosto, kaj ĝi estis gaja.

2 demandi	<i>vragen</i>	demando	<i>vraag</i>
respondi	<i>antwoorden</i>	respondo	<i>antwoord</i>
promeni	<i>wandelen</i>	promeno	<i>wandeling</i>
vojaĝi	<i>reizen</i>	vojaĝo	<i>reis</i>

3 Mi promenas kun mia patro.
Vi rigardas al via patrino.
La knabo kaj lia fratino sidas sur la benko.
Ŝia mantelo estas bruna.
La tablo estas bruna kaj ĝiaj piedoj estas flavaj.
Ni ludas kun niaj amikoj.
Ĉu vi rigardas al via instruisto?
La knaboj kaj iliaj hundoj naĝas en la kanalo.

*Ik wandel met mijn vader.
Je kijkt naar je moeder.
De jongen en zijn zus zitten op de bank.
Haar mantel is bruin.
De tafel is bruin en zijn poten zijn geel.
Wij spelen met onze vrienden.
Kijken jullie naar je onderwijzer?
De jongens en hun honden zwemmen in het kanaal.*

De bezittelijke voornaamwoorden worden gevormd door achter de persoonlijke voornaamw. de bijvoeglijke uitgang *-a* te plaatsen.

4 Hieraŭ mi estis en la urbo.
Mi rigardis al la alta turo kaj promenis en la bela parko.
La birdoj flugis super la arboj kaj la fiŝoj naĝis en la akvo.

*Gisteren was ik in de stad.
Ik keek naar de hoge toren en wandelde in het mooie park.
De vogels vlogen boven de bomen en de vissen zwommen in het water.*

De verleden tijd van het werkwoord heeft bij alle onderwerpen de uitgang *-is*.

5 Elefanto estas granda besto, sed muso estas nur malgranda.
 La turo estas alta, la domo estas malalta.
 La kraĵono estas longa, la kreto estas mallonga.
 La rivero estas larĝa kaj la kanalo estas mallarĝa.
 Mia amiko ne povas esti via malamiko.
 Ĉu li malamas?
 La ĝardeno estas malantaŭ la domo.

*Een olifant is een groot dier, maar een muis is maar klein.
 De toren is hoog, het huis is laag.*

Het potlood is lang, het krijt is kort.

De rivier is breed en het kanaal is smal.

Mijn vriend kan niet uw vijand zijn.

Haat hij?

De tuin is achter het huis.

Het voorvoegsel *-mal* dient om het tegengestelde uit te drukken.

6 Leren:

kolombo	duif	rigardi	(be)kijken
elefanto	olifant	vojaĝi	reizen
vetero	weer	rakonti	vertellen
feliĉo	geluk	demandi	vragen
vosto	staart	respondi	antwoorden
mantelo	mantel	feliĉa	gelukkig
piedo	voet, poot	malgranda	klein
amiko	vriend	malalta	laag
malamiko	vijand	mallonga	kort
ĵurnalo	dagblad, krant	mallarĝa	smal
vojaĝo	reis	malluna	oud
rakonto	verhaal, vertel- ling	malbona	slecht
demando	vraag	malbela	lelijk
respondo	antwoord	mia	mijn
historio	geschiedenis	via	jouw, je, uw
tago	dag	lia	zijn
nokto	nacht	ŝia	haar
mateno	ochtend	ĝia	zijn, haar (niet van mann. en vrouw. personen)
vespero	avond	nia	ons
amo	liefde	ilia	hun
malamo	haat	hieraŭ	gisteren
ami	liefhebben	ĉar	want, omdat
malami	haten	kun	met (samen met)
dormi	slapen	tra	door(heen)
ludi	spelen	pri	over, betreffende
batali	vechten	de	van
skribi	schrijven		
legi	lezen		

plori
pensi

huilen, schreien
denken

dum
malantaŭ

gedurende
achter

Estas bela vetero!

Het is mooi weer!

7 Beantwoorden:

Ĉu vi dormas dum la tago? Ĉu vi pensis pri via amiko? Ĉu vi promenis tra la urbo? Ĉu tio estas la libro de mia patro? Ĉu la onklo rakontis pri bela vojaĝo? Pri kio vi pensas? Ĉu vi pensas pri lia rakonto? Ĉu vi legis en la ĵurnalo pri la vojaĝo de nia onklo? Ĉu vi ne povas respondi? Ĉu vi ne volas paroli? Ĉu vi laboris dum la mateno? Ĉu la vosto de ilia hundo estas longa? Ĉu vi skribis per kraĵono? Per kio la instruisto skribas?

8 Invullen:

..... la tago ni laboras kaj la nokto ni dormas. Mi rakontis mia amiko mia hundo. La vosto nia hundo estas mallonga. Li skribas blanka kreto. La patrino promenas la filinoj la urbo. Ili rigardis la grandaj domoj la urbo. la tegmento la alta turo sidas blankaj kolomboj. Ili flugas la domoj. la domoj staras arboj.

9 Vorm goede zinnen door uit elke kolom één uitdrukking te kiezen, b.v.:

La lernanto iras al la lernejo.

La lernanto	flugas	en la akvo.
La hundo	iras	al la lernantoj.
La birdo	instruas	per la nazo.
La fiŝo	flaras	al la lernejo.
La rozo	naĝas	super la arbo.
La instruisto	laboras	en la ĝardeno.
La knabino	kreskas	per la okuloj.
La homoj	rigardas	sur la strato.
La viro	promenas	al la patrino.
La avo	vidas	per la manoj.

10 Vertalen en terugvertellen N° 1.

11 Vertel wat je gisteren hebt gedaan.

LES 6

1 Lezen:

La sinjorino kaj la muso.

En malgranda, blanka domo loĝis maljuna sinjorino. Dum la tago ŝi sidis apud la fenestro kaj trikis. Dum la nokto ŝi kuŝis en la lito kaj dormis. Ŝi estis kontenta. Sed hieraŭ ŝi ne povis dormi. Ŝi aŭdis muson en la ĉambro; kaj ŝi ne ŝatis musojn. En la mateno ŝi iris al la najbaro kaj rakontis al li la historion. Li aŭskultis ŝin kaj donis al ŝi hundon. La hundo kuris kaj kuris, sed ĝi ne povis kapti la muson. La muso aŭdis la hundon kaj forkuris el la ĉambro. Dum la nokto la maljuna sinjorino ne povis dormi.

Hodiaŭ en la mateno ŝi iris al la fratino. La fratino donacis al ŝi malgrandan katon. La hundo estis envia; ĝi bojis kaj mordis la katon. Sed la najbaro vokis la hundon kaj batis ĝin. La kato staris apud la seĝo; la muso sidis sub la seĝo kaj ne aŭdis la katon. Ĝi vidis la katon kaj volis forkuri. Sed la kato kaptis la muson kaj formanĝis ĝin. La sinjorino estas kontenta pri la kato, ĉar ŝi povas dormi dum la nokto. La malgranda kato estas utila amiko por la maljuna sinjorino.

2 koro	<i>hart</i>	kora	<i>hartelijk</i>
patro	<i>vader</i>	patra	<i>vaderlijk</i>
amiko	<i>vriend</i>	amika	<i>vriendschappelijk</i>

3 La patrino amas la infanon.	<i>De moeder houdt van het kind.</i>
La infano amas la patrinon.	<i>Het kind houdt van de moeder.</i>
Li rakontis belan historion.	<i>Hij vertelde een mooi verhaal.</i>
Mi vidis altajn domojn.	<i>Ik zag hoge huizen.</i>
Kion vi serĉas?	<i>Wat zoek je?</i>
Mi perdis mian krajonon.	<i>Ik heb mijn potlood verloren.</i>
Ĉu vi trovis ĝin?	<i>Heb je het gevonden?</i>

Het lijdend voorwerp (zelfstandig naamw. of voornaamw.) krijgt de uitgang *-n*. Ook achter het bijbehorend bijvoeglijk naamw. of voornaamw. wordt de uitgang *-n* geplaatst.

4 Mi rigardas al la libro.	<i>Ik kijk naar het boek.</i>
Mi rigardas la libron.	<i>Ik bekijk het boek.</i>
Vi instruas pri Esperanto. }	<i>U onderwijst Esperanto.</i>
Vi instruas Esperanton. }	
Vi instruas al la lernantoj. }	<i>U onderwijst de leerlingen.</i>
Vi instruas la lernantojn. }	
Vi instruas la lernantojn pri Esperanto.	<i>U onderwijst de leerlingen Esperanto.</i>
Vi instruas Esperanton al la lernantoj.	<i>U onderwijst Esperanto aan de leerlingen.</i>

In het Esperanto kan vaak in plaats van een voorzetselbepaling de accusatief zonder voorzetsel gebruikt worden. Het gebruik van een dubbele accusatief moet vermeden worden. Men zegge dus b.v. **niet**: **mi instruas lin Esperanton*. Gebruik voorlopig na een voorzetsel nooit -n.

5 Morgaŭ mi iros al la urbo.	<i>Morgen ga ik naar de stad.</i>
Mi promenos en la belaj parkoj.	<i>Ik zal in de mooie parken wandelen.</i>
Mi vidos la arbojn kaj la florojn.	<i>Ik zal de bomen en de bloemen zien.</i>
Mi rigardos la butikojn.	<i>Ik zal de winkels bekijken.</i>
Mi aĉetos belan libron.	<i>Ik zal een mooi boek kopen.</i>

De toekomstige tijd van het werkwoord heeft de uitgang **-os**. Merk op, dat in het Nederlands ook voor de toekomst vaak de tegenwoordige tijd gebruikt wordt. In het Esperanto gebeurt dit nooit.

6 Leren:

butiko	winkel	vendi	verkopen
najbaro	buurman	havi	hebben
donaco	geschenk	triki	breien
sinjoro	heer, mijnheer	kapti	vangen
sinjorino	dame, mevrouw	doni	geven
kunveno	samenkomst, vergadering	donaci	schenken
alveno	aankomst	voki	roepen
aŭdi	horen	bati	slaan
veni	komen	manĝi	eten
kunveni	samenkomen, vergaderen	formanĝi	opeten
alveni	aankomen	kontenta	tevreden
foriri	weggaan, heengaan	envia	jaloers (afgunstig)
eliri	uitgaan	utila	nuttig
eniri	binnengaan	malutila	schadelijk
kuri	(hard)lopen	neutila	} onnut, nutteloos
forkuri	weglopen	senutila	
fari	doen, maken	morgaŭ	morgen
loĝi	wonen	hodiaŭ	heden, vandaag
serĉi	zoeken	oni	men
perdi	verliezen	for	weg-
trovi	vinden	el	uit
aĉeti	kopen	por	voor, ten behoeve van
		sen	zonder

Mi petas!	<i>Alsjeblieft! (verzoek)</i>
Mi dankas!; Dankon!	<i>Dank u!; Dank je!</i>
Koran dankon!	<i>Dank je wel!; Hartelijk dank!</i>

7 Beantwoorden:

Ĉu vi serĉas vian krajonon? Ĉu vi perdis ĝin? Ĉu via onklino venos morgaŭ? Ĉu estas libroj en la ŝranko? Kion vi aĉetos? Kion oni vendas en la butikoj? Ĉu via najbaro havas hundon? Ĉu ŝia najbarino donis kajeron al ŝi? Ĉu la knaboj estos kontentaj? Por kiu vi aĉetis la plumon? Ĉu bona patro batas la filon? Ĉu la sinjoro promenis en la parko? Ĉu rato estas utila besto? Ĉu ili kunvenos en la lernejo? Ĉu via avo venos morgaŭ? Ĉu malgranda infano povas kuri? Ĉu la hundo forkuris?

8 Invullen (-n of niets):

Ĉu vi havas mia_ kraiono_? Mi ne havas ĝi_. Kuŝas kraiono_ sur la tablo_. Ĉu tio_ estas via_ kraiono_? Ne, tio_ estas ruĝa_ kraiono_, kaj mia_ kraiono_ estas nigra_. Mi ne havas ruĝa_ kraiono_. Ni serĉos via_ kraiono_. Kraiono_ ne povas forkuri; ĝi devas esti en la ĉambro_. Mi vidas kraiono_ sur la planko_ sub la tablo_. Ĉu ĝi estas nigra_ kraiono_? Jes, mi trovis mia_ kraiono_; tio estas mia_ nigra_ kraiono_.

9 Vertalen en terugvertellen N° 1.

10 Vertel wat je morgen zult doen.

LES 7

1 Lezen:

Promeno en la arbaro.

Hieraŭ la vetero estis bela. Kun mia patro mi iris al la arbaro. Tie ni promenis dum la tuta mateno. Ni rigardis la arbojn. En arbaro staras multaj arboj. Floroj ni ne vidis. Floroj kreskas en la ĝardeno. Ankaŭ en parko oni havas multajn florojn. Sed en arbaro kreskas nur arboj, multaj arboj. Ankaŭ birdoj estis en la arbaro, sed mi ne vidis multajn. Ili sidis sur la altaj arboj aŭ flugis super ili. Mi ŝatas aŭdi la birdojn, sed dum nia promeno ili tute ne kantis. La patro donis pomon al mi, kaj mi manĝis ĝin. Ĝi estis acida pomo kaj ĝi bone gustis. Mi ŝatas acidajn pomojn. Dolĉaj pomoj ne estas bongustaj. Mia fratino ne promenis dum la mateno. Ni estis gajaj, ĉar la vetero estis bela. Ni gaje kantis dum la promeno.

2 Bona lernanto bone lernas.
La bela knabino bele kantas.
Hirundo povas rapide flugi.
La hundo laŭte bojis.
Mi kore dankas vin.
Ili diligente laboris. | <i>Een goede leerling leert goed.
Het mooie meisje zingt mooi.
Een zwaluw kan snel vliegen.
De hond blafte luid.
Ik bedank je hartelijk.
Zij werkten ijverig.</i> |
|---|---|

De uitgang *-e* maakt een woord tot bijwoord.
Niet-afgeleide bijwoorden missen de uitgang *-e* (ankaŭ, morgaŭ, tre, tro, nur).
De bijwoorden staan gewoonlijk vóór het woord dat ze bepalen.
Alle bijwoorden zijn onveranderlijk.

3 La rozo estas hele ruĝa.
La knaboj estis tute silentaj.
Vi skribas tre bele. | <i>De roos is helderrood.
De jongens waren helemaal stil.
U schrijft heel mooi.</i> |
|--|---|

Een bijwoord bepaalt niet altijd een werkwoord; het kan ook een bijvoeglijk naamwoord of een ander bijwoord bepalen.

4 Kie kreskas la floroj?
Ili kreskas en la ĝardeno.
Tie staras ankaŭ arboj.
Kie loĝas via avo?
Ĉu ankaŭ via onklino loĝas tie? | <i>Waar groeien de bloemen?
Ze groeien in de tuin.
Daar staan ook bomen.
Waar woont je grootvader?
Woont je tante daar ook?</i> |
|--|---|

Kie en *tie* hebben betrekking op een plaats; *kie* vraagt, *tie* wijst aan.

5 En la arbaro staras multaj arboj.
 La foliaro estas verda.
 Kie estas la demandaro?
 Ni aĉetis novan meblaron.

La homaro vivas sur la tero.
 En la buŝo ni havas dentaron.

*In het bos staan veel bomen.
 Het gebladerte is groen.
 Waar is de vragenlijst?
 Wij hebben een nieuw meubilair
 gekocht.
 Het mensdom leeft op de aarde.
 In de mond hebben we een gebit.*

Het achervoegsel *-ar* vormt collectieven (verzamelnamen) of namen van zelfstandigheden die uit een aantal andere zelfstandigheden, in het grondwoord uitgedrukt, bestaan.

6 Leren:

kanto	lied	jako	colbertjas
hirundo	zwaluw	surtuto	overjas
danko	dank	pluvmantelo	regenjas
koro	hart	pantalono	broek
brako	arm	ĉapelo	hoed
kruro	been	ĉapo	pet
dorso	rug	danki	(be)danken
kolo	hals	kanti	zingen
silento	stilzwijgen	silenti	zwijgen
ŝtrumpo	kous	porti	dragen
vesto	kledingstuk	gusti	smaken
ŝuo	schoen	trinki	drinken
haro	haar	tranĉi	snijden
hararo	haardos	kuiiri	koken, bereiden
arbaro	bos	rapida	snel, vlug
foliaro	gebladerte	laŭta	luid
meblaro	meubilair	danka	dankbaar
homaro	mensheid	kora	hartelijk
demandaro	vragenlijst	hela	helder, licht
dento	tand	silenta	stil
dentaro	gebit	dolĉa	zoet
salo	zout	acida	zuur
pano	brood	bongusta	lekker
viando	vlees	tuta	hele
terpomo	aardappel	kie	waar
pomo	appel	tie	daar
legomo	groente	tute	geheel, helemaal
butero	boter	tre	erg, heel, zeer
fromaĝo	kaas	tro	te(veel)
		aŭ	of

Kiel vi fartas?
 Dankon, tre bone!

*Hoe maak je het?
 Dank je, heel goed!*

7 *Beantwoorden:*

Ĉu vi povas naĝi? Ĉu hirundo rapide flugas? Ĉu fromaĝo bone gustas? Ĉu la instruisto longe parolis? Ĉu lia pantalono estas longa? Ĉu dentaro havas multajn dentojn? Kie estas via frato? Ĉu li povas bele kanti? Ĉu lia kanto estas bela? Kie estas la nigra pano? Ĉu vi ŝatas nigran panon? Ĉu ili manĝis multajn terpomojn? Ĉu ŝi portis ruĝan ĉapelon? Kie estas mia nova ĉapo? Ĉu vi portis viajn brunajn ŝuojn? Ĉu la pomo estas dolĉa aŭ acida? Ĉu vi ŝatas legomojn? Ĉu la patrino kuiras la terpomojn?

8 *Invullen:*

La silent_ knab_ sidis en la ĉambr_. Li tut_ ne laboris. Ĉu li estis maldiligent_? Ne, sed li manĝis acid_n pom_n. Ĝi ne estis bongust_. Li trinkis mult_n akv_n. Li devas mult_ labori. Lia patrin_ laŭt_ vokis lin. Li rapid_ iris tra la ĉambr_. Tie staris la patrin_ kun varm_ lakt_. Li kor_ dankis ŝin kaj iris al la lernej_.

9 Vertalen en terugvertellen № 1.

10 Vertel over een wandeling.

LES 8

1 Lezen:

Kion mi aĉetos

Mi devas iri al la butikoj por mia patrino. Tie me devas aĉeti teon, buteron, fromaĝon kaj salon. Mi demandas la butikiston: “Ĉu vi havas por mi unu funton da butero, du funtojn da fromaĝo, unu kilogramon da salo kaj unu hektogramon da teo?” Por la patro mi aĉetos du hektogramojn da tabako, skatolon da cigaroj kaj tri malgrandajn skatolojn da cigaredoj.

Mia patro multe fumas. Ĉu ankaŭ la via fumas? Ĉu li tute ne fumas? Mi ankaŭ ne fumas multe. Nur unu cigaredon en la tuta tago. Tio ne estas multa. Miaj patro kaj patrino estas kontentaj pri mi. Mia patrino donos al mi tason da kafo. Mi tre ŝatas kafon, sed nur kun multe da lakto kaj sukero. Tio gustas dolĉe. Tion mi ricevos de mia patrino kaj mi estos gaja.

2 Homo havas unu buŝon, sed du okulojn.
Mi havas tri fratojn.
Tie staras kvar arboj.
Ŝi ricevis kvin ruĝajn rozojn.
Ili aĉetos ses kajerojn.
Unu semajno konsistas el sep tagoj.
La infano jam havas ok dentojn.
Mi loĝis dum naŭ jaroj en granda urbo.
Ĉu vi volas prunti al mi dek eŭrojn? | <i>Een mens heeft één mond,
maar twee ogen.
Ik heb drie broers.
Daar staan vier bomen.
Zij kreeg vijf rode rozen.
Zij zullen zes schriften kopen.
Eén week bestaat uit
zeven dagen.
Het kind heeft al acht tanden.
Ik woonde gedurende
negen jaar in een grote stad.
Wil je me tien euro lenen?</i> |
|--|---|

De hoofdtelwoorden zijn onveranderlijk.

3 Kiom estas du plus tri?
Du plus tri estas kvin.
Kiom estas ok minus ses?
Ok minus ses estas du.
Kiom da kraĵoj vi havas? | <i>Hoeveel is twee en drie?
Twee en drie is vijf.
Hoeveel is acht min zes?
Acht min zes is twee.
Hoeveel potloden heb je?</i> |
|--|---|

Als *kiom* gevolgd wordt door een zelfstandig naamw. moet het voorzetsel *da* tussengevoegd worden: na *da* komt nooit de naamvals-n.

Vóór voornaamwoorden gebruikt men *kiom el*. Dus:

Kiom **da** kraĵoj vi havas? - Mi havas skatolon **da** kraĵoj.

Kiom **el** ili estas nigraj? - Tri **el** ili estas nigraj.

4 Ĉu vi ŝatas tason da teo?
Mia fratino trinkas glason da lakto. | <i>Wilt u een kopje thee?
Mijn zusje drinkt een glas melk.</i> |
|---|--|

La patro aĉetis du funtojn da
 tabako kaj skatolon da cigaroj.
 Ni vidis multe da birdoj. }
 Ni vidis multajn birdojn. }
 Ĉu vi havas kelke da cigaredoj? }
 Ĉu vi havas kelkajn cigaredojn? }
 Mi aĉetos skatolon da ili.

*Mijn vader kocht twee pond tabak.
 en een doos sigaren.*

Wij hebben veel vogels gezien.

*Heb je enige (een paar) sigaretten?
 Ik zal er een doos van kopen.*

Na een zelfstandig naamw. of bijwoord dat een hoeveelheid aanduidt en gevolgd wordt door een zelfstandig naamw. (of voor-naamw.), komt het voorzetsel *da*.

5 La instruisto instruas.
 La bakisto bakas la panon.
 La kuiristino kuiras la terpomojn.
 Mia patro estas ĝardenisto.
 La via estas butikisto.

*De onderwijzer onderwijst.
 De bakker bakt het brood.
 De kokkin kookt de aardappelen.
 Mijn vader is tuinman.
 De uwe is winkelier.*

Het achtervoegsel *-ist* dient om beroep (of hobbyist, aanhanger van een leer) aan te duiden.

6 Leren:

taso	<i>kopje</i>	litro	<i>liter</i>
glaso	<i>glas</i>	metro	<i>meter</i>
teo	<i>thee</i>	decimetro	<i>decimeter</i>
kafo	<i>koffie</i>	centrimetro	<i>centimeter</i>
sukero	<i>suiker</i>	milimetro	<i>millimeter</i>
funto	<i>pond</i>	horo	<i>uur</i>
kilogramo	<i>kilogram</i>	semajno	<i>week</i>
hektogramo	<i>hectogram, ons</i>	monato	<i>maand</i>
dekagramo	<i>decagram</i>	jaro	<i>jaar</i>
cendo	<i>cent</i>	sep	<i>zeven</i>
eŭro	<i>euro</i>	ok	<i>acht</i>
skatolo	<i>doos</i>	naŭ	<i>negen</i>
tabako	<i>tabak</i>	dek	<i>tien</i>
cigaro	<i>sigaar</i>	ricevi	<i>krijgen, ontvangen</i>
cigaredo	<i>sigaret</i>	konsisti el	<i>bestaan uit</i>
bakisto	<i>bakker</i>	prunti	<i>lenen</i>
kuiristo	<i>kok</i>	adicii	<i>optellen</i>
kuiristino	<i>kokkin</i>	subtrahi	<i>afrekken</i>
ĝardenisto	<i>tuinman</i>	troviĝi	<i>zich bevinden</i>
butikisto	<i>winkelier</i>	fumi	<i>roken</i>
buĉisto	<i>slager</i>	baki	<i>bakken</i>
librovendisto	<i>boekhandelaar</i>	sendi	<i>zenden, sturen</i>
laboristo	<i>werkman</i>	multa(j)	} <i>veel</i>
komerco	<i>handel</i>	multe da	
komercisto	<i>koopman</i>		

nombro	<i>aantal</i>	kelka(j)	}	<i>enige, een paar</i>
unu	<i>één</i>	kelke da		
du	<i>twee</i>	kiom		<i>hoeveel</i>
tri	<i>drie</i>	ankoraŭ		<i>nog</i>
kvar	<i>vier</i>	jam		<i>al, reeds</i>
kvin	<i>vijf</i>	inter		<i>tussen</i>
ses	<i>zes</i>			

Bonan apetiton! *Smakelijk eten!*

7 Beantwoorden:

Kiom da fratoj vi havas? Kiu vendas viandon? Kie laboras la ĝardenisto? Kion faras bakisto? Ĉu librovendisto vendas ankaŭ kajerojn? Ĉu sep plus tri estas naŭ? Kiom da cigaroj vi fumas en unu tago? Ĉu vi trinkis kvar tasojn da kafo? Ĉu estas multe da lakto en la glaso? El kiom da tagoj konsistas semajno? Ĉu vi trinkas teon aŭ kafon en la mateno? Kiom da cendoj mi havas en la mano? Ĉu vi fumas cigaron aŭ cigaredon? Ĉu jam troviĝas lernantoj en la lernejo? Kiom da fingroj havas unu mano? Ĉu estas teo en la taso?

8 Vorm goede zinnen:

La bakisto	sidas	la terpomojn.
La kuiristo	instruas	super la turo.
La librovendisto	bakas	Esperanton.
La instruisto	laboras	ĉar ĝi estas gaja.
La lernanto	vendas	panon.
La kato	kuiras	en la lernejo.
La hundo	kaptas	en la akvo.
La kolombo	naĝas	librojn.
La fiŝo	bojas	en la ĝardeno.
La ĝardenisto	flugas	muson.

9 Vertalen en terugvertellen № 1.

10 Vertel wat je morgen zult kopen.

LES 9

1 Lezen:

Ĉe la butikisto.

Knabo malfermas la pordon de la butiko kaj eniras.

“Bonan tagon, sinjoro!”

“Bonan tagon; kion vi deziras?”

“Se por unu hektogramo da teo mi devas pagi sepdek kvin cendojn, kio estas la prezo de tri hektogramoj?”

“Por tri hektogramoj da teo vi devas pagi du eŭrojn kaj dudek kvin cendojn.”

“Kaj se la prezo de unu funto da sukero estas tridek ses cendoj, kiom mi devas pagi por kvar funtoj da sukero?”

“Tiam vi devas pagi unu eŭron kaj kvardek kvar cendojn.”

“Mi volas scii ankaŭ la prezon de du kilogramoj da salo, se la prezo de unu kilogramo estas dudek cendoj.”

“La prezo de du kilogramoj estas kvardek cendoj.”

“Se mi havas kvin eŭrojn, ĉu mi havas sufiĉe da mono?”

“Jes, du eŭroj kaj dudek kvin cendoj, unu eŭro kaj kvardek kvar cendoj kaj kvardek cendoj estas kvar eŭroj kaj naŭ cendoj. Se vi pagos kvin eŭrojn, mi redonos al vi naŭdek unu cendojn.”

“Mi tre dankas vin, sinjoro!” Kaj la knabo iras al la pordo.

“Ĉu vi volas atendi dum kelkaj momentoj? Mi ankoraŭ ne estas preta.”

“Sed mi tute ne volas aĉeti tion. Hieraŭ en la lernejo mi estis maldiligenta, kaj mi devis fari la laboron hejme. Vi faris tion por mi. Mi kore dankas vin, sinjoro. Bonan tagon, sinjoro!” Rapide li forkuras el la butiko.

- 2 Dek plus unu estas dek unu.
La patrino aĉetis dek du ovojn.
Ĉu ankaŭ vi timas la nombrojn
dek tri?
Dek plus dek estas dudek.
Kvardek plus tridek estas sepdek.
Tridek du plus kvindek sep estas
okdek naŭ.
Sesdek kvar plus tridek ses estas
precize cent.
Cent sepdek du plus kvarcent okdek
sep estas sescent kvindek naŭ.
En nia urbo loĝas proksimume
kvardek kvin mil homoj.
Ĉu vi konas urbon kun du milionoj
da enloĝantoj?

Tien en één is elf.

Moeder kocht twaalf eieren.

*Ben je ook bang voor het getal
dertien?*

Tien en tien is twintig.

Veertig en dertig is zeventig.

32 + 57 = 89

64 + 36 is precies honderd.

172 + 487 = 659

In onze stad wonen

ongeveer 45.000 mensen.

Ken je een stad met

2.000.000 inwoners?

De hoofdtelwoorden zijn onveranderlijk, maar *nulo*, *miliono*, *miliardo*, *biliono* zijn zelfstandige naamwoorden en kunnen dus *-j*, *-n* of *-jn* krijgen en gevolgd worden door *da*.

- 3 *En la ĉambro staras seso da seĝoj.* *In de kamer staat een zestal stoelen.*
Nia dekunuoj gajnis la konkurson. *Ons elftal won de wedstrijd.*
Mi vidis centojn da homoj. *Ik zag honderden mensen.*

Door achtervoeging van *-o* wordt van een hoofdtelwoord een zelfstandig naamwoord gevormd.

- 4 *Li estas la unua vizitanto.* *Hij is de eerste bezoeker.*
Ni loĝas en la oka domo. *Wij wonen in het achtste huis.*
Vi devas lerni la dudek-trian lecionon. *Jullie moeten de 23e les leren.*

Door achtervoeging van *-a* wordt van een hoofdtelwoord een rangtelwoord gevormd. Bij in woorden geschreven rangtelwoorden van twee of meer woorden wordt het laatste daarvan door een streepje (-) van het daaraan voorafgaande gescheiden³.

- 5 *Unue vi devas kompreni la regulojn,* *Ten eerste moet je de regels begrijpen,*
due vi devas lerni la vortojn, kaj trie *ten tweede moet je de woorden leren*
vi devas multe paroli. *en ten derde moet je veel spreken.*
Unue ni manĝos, post tio ni studos. *Eerst gaan we eten, daarna zullen we studeren.*

Door achtervoeging van *-e* wordt van een hoofdtelwoord een bijwoord gevormd.

6 Leren:

<i>nulo</i>	<i>nul</i>	<i>konkurso</i>	<i>wedstrijd</i>
<i>miliono</i>	<i>miljoen</i>	<i>leciono</i>	<i>les</i>
<i>miliardo</i>	<i>miljard</i>	<i>vorto</i>	<i>woord</i>
<i>biliono</i>	<i>biljoen</i>	<i>prezo</i>	<i>prijs</i>
<i>dekunuoj</i>	<i>elftal</i>	<i>mono</i>	<i>geld</i>
<i>ovo</i>	<i>ei</i>	<i>pagi</i>	<i>betalen</i>
<i>regulo</i>	<i>regel</i>	<i>kosti</i>	<i>kosten</i>
<i>momento</i>	<i>ogenblik</i>	<i>redoni</i>	<i>teruggeven</i>
<i>enloĝanto</i>	<i>inwoner</i>	<i>atendi</i>	<i>wachten</i>
<i>vizito</i>	<i>bezoek</i>	<i>timi</i>	<i>vrezen, bang zijn</i>
<i>vizitanto</i>	<i>bezoeker</i>	<i>preta</i>	<i>gereed, klaar</i>
<i>hejmo</i>	<i>huis, tehuis</i>	<i>cent</i>	<i>honderd</i>
<i>viziti</i>	<i>bezoeken</i>	<i>mil</i>	<i>duizend</i>
<i>koni</i>	<i>kennen</i>	<i>precize</i>	<i>precies, juist</i>
<i>scii</i>	<i>weten</i>	<i>proksimume</i>	<i>ongeveer</i>

3 Voorbeelden: *la deka taso*, *la dudeka leciono*, *la sescenta domo*; maar:
la dek-kvina taso, *la tridek-dua leciono*, *la mil naŭcent okdek-tria jaro*.

kompreni	<i>begrijpen</i>	hejme	<i>thuis</i>
fermi	<i>sluiten, dicht</i>	sufiçe	<i>genoeg</i>
	<i>doen</i>	kiam ⁴	<i>wanneer, als</i>
malfermi	<i>openen</i>	tiam	<i>dan, toen</i>
gajni	<i>winnen</i>	çe	<i>bij, ten huize van</i>
deziri	<i>wensen,</i>	se	<i>als, indien</i>
	<i>verlangen</i>	unue	<i>eerst, ten eerste</i>

Vi pravas! Vi estas prava!
Prave!

U hebt gelijk!
Juist zo!

7 Lezen:

47	134	1.234	234.000	42.000.826
93	275	17.826	730.082	81.375.000
32	829	39.712	802.009	72.820.075
25	563	74.641	100.001	39.007.608
76	748	83.529	207.200	50.250.009

8 Uitrekenen en in woorden schrijven:

7 + 12 =	28 - 12 =	4 + 10 + 12 + 25 =
28 + 33 =	77 - 25 =	18 + 7 + 15 + 40 =
76 + 125 =	119 - 39 =	26 + 8 + 9 + 31 =
308 + 512 =	258 - 113 =	41 + 16 + 5 + 22 =
634 + 66 =	841 - 288 =	36 + 9 + 7 + 48 =

9 Vertalen en terugvertellen № 1.

10 Tel van 1 tot 100; ook terug. Tel met tientallen van 100 tot 500.

⁴ in de verleden tijd als voegwoord gebruikt, wordt *kiam* vertaald met *toen*:
Wij groetten **toen** de buurman voorbij ging = *Ni salutis, kiam la najbaro preterpasis.*

LES 10

1 Legu:

Lernu Esperanton!

Vi ŝatas lerni Esperanton, mi scias tion. Per Esperanto vi povos kompreni la homojn en fremdaj landoj. Vi povos skribi al ili leterojn kaj vi povos legi iliajn leterojn.

Lernu Esperanton! Aŭskultu bone, kiam la instruisto parolas al vi. Rigardu atente al la nigra tabulo, kiam li skribas. Legu multe, ne nur mallaŭte, sed ankaŭ laŭte. Studu bone, se vi ŝatas rapide lerni Esperanton.

Parolu Esperanton ne nur en la Esperanta leciono, sed ankaŭ hejme al viaj fratoj kaj fratinoj. Se ili ne komprenas vin, ne estu malĝojaj. Ankaŭ ili povas lerni Esperanton, ĉar ĝi ne estas tre malfacila, se oni nur diligente studas.

Por Esperanto vi ne bezonas multe da mono; sed unue lernu, due legu, kaj trie parolu ĝin. Tio tute ne estas malagrabla. Mi estas certa, ke vi estos kontentaj, kaj viaj fratoj kaj fratinoj estos enviaj, se ili ne lernis ĝin.

2 Johano, helpu vian patron.

Knaboj, aŭskultu bone kaj estu diligentaj.

Lavu viajn manojn.

Envenu!

Bonvolu respondi poŝtrevene.

Ni laboru.

Li silentu.

Li ripozu en paco.

Johan, help je vader.

Jongens, luister goed en wees ijverig.

Was je handen.

(Komt u) Binnen!

Wees zo goed per omgaande te antwoorden.

Laten wij werken.

Laat hij zwijgen.

Hij ruste in vrede.

De gebiedende wijs van het werkwoord wordt gevormd door de uitgang *-u*; ze houdt niet altijd een gebod in, doch ook vaak een verzoek of een wens.

3 La patrino lavas la knabinon.

La patrino lavas ŝin.

La patrino lavas sin (mem).

Ĉu Johano jam povas vesti sin?

Li pensas nur pri si mem.

Ili vojaĝis kun siaj patro kaj

patrino.

Moeder wast het meisje.

Moeder wast haar.

Moeder wast zich(zelf).

Kan Johan zich al kleden?

Hij denkt alleen aan zichzelf.

Zij reisden met hun vader en

moeder.

Het wederkerend voornaamwoord voor de 3e persoon enkel- en meervoud is *si*; het bijbehorend bezittelijk voornaamwoord is dus *sia*.

4 Li promenis kun sia amiko kaj
sia patro.
Li promenis kun sia amiko kaj
lia patro.
Li kaj lia amiko promenis.

*Hij wandelde met zijn vriend en
zijn vader.
Hij wandelde met zijn vriend en
diens vader.
Hij en zijn vriend wandelden.*

Si en sia hebben altijd betrekking op het onderwerp en kunnen dus nooit *zelf* onderwerp of deel van het onderwerp zijn.

5 Multaj infanoj jam estas en la
lernejo, kelkaj estas ankoraŭ
sur la ludejo.
La kuirstino laboras en la kuirejo.
Dimanĉe ni iras al la preĝejo.
Ĉu tie estas la enirejo de la muzeo?
Ne, tio estas la elirejo.
Mia ĉapelo estas en la vestejo.

*Veel kinderen zijn al in de school,
enkelen zijn nog op de speel-
plaats.
De kokkin werkt in de keuken.
's Zondags gaan we naar de kerk.
Is daar de ingang van het museum?
Neen, dat is de uitgang.
Mijn hoed is in de garderobe.*

Het achtervoegsel *-ej* vormt de naam van een plaats of ruimte, bestemd voor iets.

6 Lernu:

dimanĉo	zondag	poŝto	post
lundo	maandag	preĝi	bidden
mardo	dinsdag	danci	dansen
merkredo	woensdag	lavi	wassen
ĵaŭdo	donderdag	ripozi	rusten
vendredo	vrijdag	vesti	kleden
sabato	zaterdag	enveni	binnenkomen
lando	land	reveni	terugkomen
letero	brief	helpi	helpen
festo	feest	rompi	breken
ĝojo	vreugde	amuzi	vermaken
paco	vrede	atenti	oplettten
ludejo	speelplaats	studi	studeren
kuirejo	keuken	gratuli	feliciteren, gelukwensen
preĝejo	kerk	bezoni	nodig hebben
naĝejo	zwembad	fali	vallen
dancejo	danszaal	bonvoli	zo goed zijn te
studejo	studeerkamer	ĝoji	zich verheugen, blij zijn
laborejo	werkplaats	enui	zich vervelen
vestejo	kleedkamer, garderobe	erari	zich vergissen
lavejo	wasserij	fremda	vreemd
enirejo	ingang	facila	gemakkelijk
elirejo	uitgang		

muzeo	<i>museum</i>	honesta	<i>eerlijk</i>
agrabla	<i>aangenaam</i>	sia	<i>zijn, haar, hun</i>
certa	<i>zeker</i>	baldaŭ	<i>gauw, spoedig</i>
kioma	<i>hoeveelste</i>	mem	<i>zelf</i>
ĝoja	<i>verheugd, blij</i>	ke	<i>dat (voegw.)</i>
dimanĉe	<i>'s zondags</i>	pro	<i>door, ten gevolge</i>
si	<i>zich</i>		<i>van, wegens</i>

Pardonu!	<i>Pardon!</i>
(Mi petas) pardonon!	<i>Neem me niet kwalijk!</i>
Ĝis baldaŭ!	<i>Tot spoedig!</i>

7 Respondu:

Ĉu dimanĉo estas la unua tago de la semajno? Kioma tago estas ĵaŭdo? Ĉu lundo estas la tria tago? Kie ludas la infanoj? Kie vi lernas Esperanton? Ĉu vi naĝas en naĝejo? Ĉu vi eniras la muzeon tra la elirejo? Ĉu vi povas vesti vin mem? Ĉu malgranda infano lavas sin? Pri kio vi pensas? Ĉu vi vojaĝos al fremda lando? Ĉu vi estas certa pri via respondo? Ĉu ili amuzos sin dum la festo? Ĉu la filino helpas sian patrinon? Pro kio vi ĝojas?

8 Invullen: (*lia, ŝia, ĝia, ilia of sia*):

Mia najbaro sidas en ĝardeno. filo staras apud li. Ili rigardasn ĝardenon kunj belaj floroj. ĝardeno estas granda. herbo estas verda kajj floroj estas ruĝaj, flavaj, bluaj kaj blankaj. La du homoj ĝojas pro ĝardeno. Ili rigardas al domo. El domo venas knabino. Ŝi iras alj patro kaj frato. Ŝi parolas kun patro kaj ŝi ludas kun hundo. hundo estas malgranda, sed vosto estas longa, kaj kruroj estas fortaj. La knabino kaj frato ludas kun hundo.

9 Vertalen en terugvertellen № 1.

10 Rakontu pri via najbaro kaj lia ĝardeno.

LES 11

1 Legu

La amiko de la patro.

Antaŭ unu semajno la patro venis de sia laboro al la hejmo kaj rakontis, ke li parolis kun malnova amiko. Lia amiko estis dum kelkaj jaroj en fremdaj landoj, kaj multe vojaĝis tra la tuta mondo; sed antaŭ unu monato li revenis. La patro ankaŭ diris, ke lia amiko venos al ni kaj rakontos pri siaj vojaĝoj. Ni, infanoj, tre ĝojis pri tio.

Hieraŭ la amiko venis. Ni pensis, ke li estas granda, forta viro. Sed ni eraris. Li estas nur malgranda, maldika viro. Sed li povas tre bele rakonti. Ni aŭskultis kun multa atento, kiam li parolis. Li diris, ke li estis en multaj landoj kaj vidis multajn homojn. Li ne povis bone paroli kun ili. Sed en kelkaj urboj li povis paroli kun homoj. Ili sciis Esperanton, kaj ankaŭ li estas esperantisto. Pro tio li povis paroli kun la fremdaj homoj, kaj li diris, ke li tre ĝojas, ke li povas kompreni ilin, kaj ili komprenas lin.

Ni rakontis al li, ke ni lernas Esperanton en la lernejo. Ni esperas, ke ankaŭ ni povos paroli kun lernantoj en fremdaj landoj aŭ povos skribi al ili leterojn.

2 Li skribis: “Mi estas malsana”.
Li skribis, ke li estas malsana.
Ŝi diris: “Mi estis feliĉa.”
Ŝi diris, ke ŝi estis feliĉa.
Mi pensis: “Vi estas honesta.”
Mi pensis, ke vi estas honesta.
Mi esperas: “Morgaŭ estos bela vetero.”
Mi esperas, ke morgaŭ estos
bela vetero.

Hij schreef: “Ik ben ziek.”
Hij schreef, dat hij ziek was.
Zij zei: “Ik ben gelukkig geweest.”
Zij zei, dat ze gelukkig geweest was.
Ik dacht: “Je bent eerlijk.”
Ik dacht, dat je eerlijk was.
Ik hoop: “Morgen is het mooi weer.”

Ik hoop, dat het morgen mooi weer is.

In de indirecte rede staat het werkwoord in dezelfde vorm, als in de directe rede gebruikt zou zijn.

3 La patro deziris: “Vi estu diligentaj.”
La patro deziris, ke ni estu diligentaj.
Li postulis: “Foriru!”
Li postulis, ke mi foriru.
Ni volis: “Ili tuj venu.”

Ni volis, ke ili tuj venu.

Vader wenste: “Jullie moeten ijverig zijn.”
Vader wenste, dat we ijverig waren.
Hij eiste: “Ga weg!”
Hij eiste, dat ik wegging.
Wij wilden: “Zij moeten dadelijk komen.”
Wij wilden, dat ze dadelijk kwamen.

Na werkwoorden die een wil of een wens te kennen geven, krijgt het werkwoord in de bijzin de uitgang *-u* (ook dit is te beschouwen als een indirecte rede).

4 Ĉu vi baldaŭ revenos?	<i>Kom je gauw terug?</i>
Mi redonos la libron al vi.	<i>Ik zal je het boek teruggeven.</i>
La pilko resaltis de la tero.	<i>De bal sprong van de grond terug.</i>
Bonvolu relegi la lastan frazon.	<i>Wil de laatste zin nog eens lezen.</i>
Mi rediros mian respondon.	<i>Ik zal mijn antwoord nog eens zeggen.</i>
Ĝis revido!	<i>Tot weerziens!</i>

Het voorvoegsel *re-* betekent: *terug* of *nog eens*, *opnieuw*. Soms veroorzaakt deze dubbele betekenis onduidelijkheid en is omschrijving nodig, b.v.:

Mi returne pagis eŭron.	<i>Ik betaalde een euro terug.</i>
Mi denove pagis eŭron.	<i>Ik betaalde opnieuw een euro.</i>
- 5 Estas varme. *Het is warm.*
 Estas bone lerni Esperanton. *Het is goed Esperanto te leren.*
 Estas bone, ke vi venis. *Het is goed, dat je gekomen bent.*

In zinnen *zonder onderwerp*, met een *onbepaalde wijs als onderwerp* of met een *bijzin als onderwerp* gebruikt men de *bijwoordsvorm*.

6 Lernu:

januaro	<i>januari</i>	pilko	<i>bal</i>
februaro	<i>februari</i>	salti	<i>springen</i>
marto	<i>maart</i>	resalti	<i>terugspringen</i>
aprilo	<i>april</i>	rediri	<i>opnieuw zeggen</i>
majo	<i>mei</i>	revidi	<i>weerzien</i>
junio	<i>juni</i>	repagi	<i>terug of opnieuw betalen</i>
julio	<i>juli</i>		
aŭgusto	<i>augustus</i>	turni	<i>draaien</i>
septembro	<i>september</i>	returni	<i>terugdraaien</i>
oktobro	<i>oktober</i>	reiri	<i>terugkeren</i>
novembro	<i>november</i>	esperi	<i>hopen</i>
decembro	<i>december</i>	postuli	<i>eisen</i>
mondo	<i>wereld</i>	lasta	<i>laatste</i>
atento	<i>oplettendheid</i>	antaŭlasta	<i>voorlaatste</i>
minuto	<i>minuut</i>	sana	<i>gezond</i>
sekundo	<i>seconde</i>		

superjaro	schrikkeljaar	malsana	ziek
jarcento	eeuw	denove	opnieuw
frazo	zin	returne	terug
post	na	malofte	zelden
postmorgaŭ	overmogen	subite	plotseling
antaŭhieraŭ	eergisteren	tuj	dadelijk
ofte	vaak, dikwijls	ĝis	tot
Li diras ke jes.	Hij zegt van ja (wel).		

7 *Respondu:*

Ĉu dimanĉo estas la lasta tago de la semajno? Ĉu vendredo estas la sesa? Ĉu aprilo estas la kvina monato? Ĉu aŭgusto estas la deka monato? Ĉu novembro estas la antaŭlasta monato? Ĉu hodiaŭ estas dimanĉo? Ĉu hieraŭ estis lundo? Ĉu postmorgaŭ estos mardo? Kiom da tagoj havas superjaro? Kiom da sekundoj havas horo? Kiom da tagoj havas februaro? Ĉu multaj monatoj havas tridek tagojn? Ĉu vi ofte eraras? Kiu malofte eraras? Ĉu vi povas alte salti? Kiu legis la lastan frazon, kaj kiu la antaŭlastan?

8 *Invullen:*

La lernanto sidas la lernejo benko. Li skribas plumo. Lia libro kuŝas la kajero. La kraĵono falis; ĝi kuŝas la benko la planko. La knabo ne aŭskultas la instruiston; li rigardas la fenestro la kolomboj. Ili flugas la arboj; nur kelkaj sidas la tegmento la domo. La knabo ne pensas sia laboro. Li ne rigardas la instruisto. Subite la instruisto staras li kaj demandas: “..... kio vi pensas?”

9 Vertalen en terugvertellen № 1.

10 Rakontu en kia domo vi loĝas.

LES 12

1 Legu:

La fulmotondro.

Hieraŭ dum la posttagmezo estis tre varme. La infanoj ne plu ludis, ĉar ili estis lacaj pro la ludo. Estis agrable por ili naĝi en la malvarma akvo de la rivero. La suno brilis malagrabla; tute ne estis vento. La homoj devis labori, sed tio ne estis facila; ili estis baldaŭ lacaj pro la varmo.

En la vespero oni aŭdis tondron. Ankaŭ la infanoj aŭdis ĝin kaj ili iris en la domon. La gepatroj ne laboris; ili estis pretaj kaj ankaŭ ili aŭskultis la tondron kaj rigardis la fulmon. La fulmotondro alvenis. Fulmotondro povas estis danĝera. Kiam tondras, la homoj estas malĝojaj. La infanoj ne iras al la lito, sed ili devas atendi.

Feliĉe hieraŭ la fulmotondro ne estis danĝera. Subite pluvis; jen fulmis ankorau, jen tondris, sed ne multe. La pluvo falis teren. La infanoj rigardis tra la fenestro. Ili vidis la pluvon. Ankaŭ hajlograjnojn ili vidis. Ofte hajlas, kiam fulmotondras. La infanoj estis kontentaj, ke la fulmotondro foriris. Ili iris al la lito kaj pensis: "Morgaŭ la vetero denove estos bela, ne varma; ni povos ludi."

2 Mi vojaĝos al Parizo.	}	<i>Ik zal naar Parijs reizen.</i>
Mi vojaĝos Parizon.		
Li reiras al la hejmo.	}	<i>Hij keert naar huis terug.</i>
Li reiras hejmon.		
Li reiras hejmen. (meest gebruikelijk)		
La kato saltas al sur la tablo. (niet gebruikelijk)	}	<i>De kat springt op de tafel.</i>
La kato saltas sur la tablon.		
Ŝi iras al en la parko (niet gebr.)	}	<i>Zij gaat het park in.</i>
Ŝi iras en la parkon.		
Al kie vi veturas? (niet gebr.)	}	<i>Waarheen rijd je?</i>
Kien vi veturas?		

Het voorzetsel *al* geeft een beweging aan; deze kan echter ook worden aangeduid door een *-n* achter het zelfstandig naamw. of bijwoord te plaatsen. Zo kan dus ook na een voorzetsel de accusatief volgen (vgl. les 6).

Na *al* en *ĝis* volgt nooit de accusatief, omdat de beweging al door het voorzetsel uitgedrukt is.

El en *de* geven niet de beweging aan, maar het punt van uitgang. Ze worden dus nooit gevolgd door de accusatief.

3 Mi promenas en la parko.	<i>Ik wandel in het park</i>
Mi promenas en la parkon.	<i>Ik wandel het park in.</i>
La libro kuŝas sur la tablo.	<i>Het boek ligt op de tafel.</i>

Mi metas la libron sur la tablon. La muso iras sub la ŝranko.	<i>Ik leg het boek op de tafel. De muis loopt onder de kast (heen en weer).</i>
La muso iras sub la ŝrankon.	<i>De muis loopt onder de kast (vanuit de kamer b.v.).</i>
4 Mi loĝas ĉe miaj gepatroj. Ĉu vi ofte vizitas viajn geavojn? Gesinjoroj Jansen loĝas apud ni.	<i>Ik woon bij mijn ouders. Bezoek je je grootouders vaak? De heer en mevrouw J. wonen dicht bij ons.</i>
En nia klaso estas tridek geler- nantoj. Gesinjoroj, mi salutas vin.	<i>In onze klas zijn dertig leerlingen (jongens en meisjes). Dames en heren, ik groet u.</i>

Het voorvoegsel *ge-* verenigt beide geslachten.

5 Mi loĝas en urbo: ĉu ankaŭ vi estas urbano? Ne, mi estas vilaĝano. En Nederlando loĝas preskaŭ dek du milionoj da nederlandanoj. Nia klubo havas kvardek (klub)- anojn. Li ne estas kristano.	<i>Ik woon in een stad; ben jij ook een stedeling? Nee, ik ben een dorpeling. In Nederland wonen bijna 12.000.000 Nederlanders. Onze club heeft 40 (club)leden. Hij is geen christen.</i>
--	--

Het achtervoegsel *-an* vormt de naam van een bewoner, lid of volgeling.

6 Lernu:

suno	zon	danĝero	gevaar
fulmo	bliksem	gepatroj	ouders
tondro	donder	gesinjoroj	{ dames en heren, mijnheer en mevrouw
fulmotondro	onweer		
vento	wind	geavoj	grootouders
neĝo	sneeuw	urbano	stedeling
pluvo	regen	vilaĝano	dorpeling
hajlo	hagel	eksterlando	buitenland
frosto	vorst	Nederlando	Nederland
prujno	rijp	nederlandano	Nederlander
roso	dauw	klubo	club
degelo	dooi	klubano	clublid
hajlograjno	hagelsteen	Kristo	Christus
glacio	ijs	kristano	christen
klimato	klimaat	fulmi	bliksemen
mezo	midden	tondri	donderen
tagmezo	middag (12 uur)		

posttagmezo	<i>namiddag</i>	fulmotondri	<i>onweren</i>
printempo	<i>lente</i>	venti	<i>waaien</i>
somero	<i>zomer</i>	neĝi	<i>sneeuwen</i>
aŭtuno	<i>herfst</i>	pluvi	<i>regenen</i>
vintro	<i>winter</i>	hajli	<i>hagelen</i>
sezono	<i>seizoen, jaargetijde</i>	frosti	<i>vriezen</i>
rosi	<i>dauwen</i>	prujni	<i>rijpen</i>
degeli	<i>dooien</i>	laca	<i>moe, vermoeid</i>
brili	<i>schijnen, schitteren</i>	danĝera	<i>gevaarlijk</i>
meti	<i>leggen, zetten</i>	preskaŭ	<i>bijna</i>
blovi	<i>blazen</i>	ekster	<i>buiten</i>
grimpi	<i>klimmen</i>	jen ... jen	<i>nu eens ... dan weer</i>
saluti	<i>groeten</i>	por	<i>om te</i>
veturi	<i>rijden</i>	plu	<i>meer, langer</i>
Pluvas!	<i>Het regent!</i>	nun	<i>nu</i>

7 Respondu:

Kien vi iras? Ĉu vi iras al la lernejo? Ĉu vi baldaŭ venos hejmen? Ĉu la patro jam estas hejme? Ĉu vi ŝatas vojaĝi eksterlanden? Kie estas la kreto? Ĉu vi metis ĝin sur la tablon? Kien vi metis mian plumon? Ĉu ĝi ne kuŝas sur la kajero? Ĉu ĝi falis sur la plankon? Ĉu la muso kuris en la ĉambro? Kie estas la hundo? Ĉu ĝi iris eksteren? Ĉu vi estas laca pro la laboro? Ĉu fulmotondro estas danĝera? Ĉu la neĝo estas blanka? Kiam ofte frostras? Ĉu neĝas en la somero?

8 Invullen (-n of niets):

En la mateno_ mi iris el la domo_. Sur la strato_ mi vidis miaj_ amikoj_. Ankaŭ_ ili iris la la lernejo_. Mi iris kun ili_. Apud la lernejo_ ni vidis nia_ instruisto_. Ni rapide kuris al li_. Ni rakontis li_, ke Johan_ ne venos en la lernejo_ ĉar li estas malsana. Li falis de arbo. Ni parolis laŭte, kaj la instruisto_ ne komprenis ni_. Li demandis mi_. Mi diris, ke hieraŭ Johano_ estis en la ĝardeno_. Tie li ludis kun sia_ frato_. Li grimpis sur alta_ arbo_. Sed subite li falis sur la tero_. Lia_ frato_ portis li_ en la domo. Nun li kuŝas en la lito_. Ni esperas, ke post kelkaj_ tagoj_ li denove estos sana_ kaj povos iri kun ni al la lernejo_.

9 Vertalen en terugvertellen № 1.

10 Rakontu pri la vetero en la vintro.

LES 13

1 Legu:

En la mateno.

Kiam mia patrino vekas min en la mateno, mi tuj saltas el la lito. Mi lavas min, mi brosas miajn dentojn kaj kombas miajn harojn. Mi vestas min. Poste mi iras al la manĝoĉambro, kie miaj gepatroj kaj gefratoj jam sidas ĉe la tablo. Tiam mi matenmanĝas. La patrino verŝas teon en la tasojn. Mia malgranda fratino ne trinkas teon, sed la patrino donas al ŝi glason da lakto. La patro legas la ĵurnalon kaj tial li ne volas, ke mi multe parolu dum la matenmanĝo. Kelkfoje ni forgesas tion, sed kiam la patro rigardas al ni, aŭ nur tusetas, ni komprenas tion, kaj silentas.

Post la matenmanĝo la patro iras al sia laboro. Ni, infanoj, iras al la lernejo. Nur la malgranda fratino restas hejme ĉe la patrino. Ŝi ankoraŭ ne devas labori, sed ŝi ludas dum la tuta tago. La patrino laboras en la hejmo kaj zorgas, ke la tagmanĝo estu preta, kiam ni hejmenvenas el la lernejo.

2 Vi estas same granda kiel mi.
Unu metro estas tiel longa kiel dek centrimetroj.
Ŝi kantas same bele kiel sia fratino.
Vi krias tiel laŭte kiel via amiko. | <i>Jij bent even groot als ik.
Eén meter is zo lang als tien decimeter.
Zij zingt even mooi als haar zuster.
Jij schreeuwt even hard als je vriend.</i> |
|--|---|

Bij gelijkheid van twee hoedanigheden gebruikt men *same* *kiel* of *tiel* *kiel*.

3 Dek estas pli ol ses.
Funto estas malpli ol kilogramo.
Monto estas pli alta ol monteto.
Monato estas malpli longa ol jaro.
Vi skribas pli bele ol mi.
Johano kuras malpli rapide ol vi. | <i>Tien is meer dan zes.
Een pond is minder dan een kilogram.
Een berg is hoger dan een heuvel.
Een maand is minder lang dan een jaar.
Jij schrijft mooier dan ik.
Johan loopt minder hard dan jij.</i> |
|--|---|

Bij ongelijkheid tussen twee hoedanigheden of hoeveelheden gebruikt men *pli* *ol* voor meerdere mate en *malpli* *ol* voor mindere mate.

4 Li estas la plej bona lernanto en la klaso.
Johano estas la malplej granda knabo.
El la kvar knaboj li estas la plej malgranda.
Ŝi kantas plej bele. | <i>Hij is de beste leerling in (van) de klas.
Johan is de minst grote (kleinste) jongen.
Van de vier jongens is hij de kleinste.
Zij zingt het mooist.</i> |
|---|--|

Bij vergelijking van meer dan twee zelfstandigheden of hoedanigheden gebruikt men *plej* voor de hoogste en *malplej* voor de laagste graad.

Let dus op:

El ambaŭ fratoj li estas la pli aĝa kaj laboras pli diligente.

Van de beide broers is hij de oudste en werkt het ijverigst.

5 En nia lando ne estas montoj, sed nur montetoj.

In ons land zijn geen bergen, alleen maar heuvels.

La malriĉa familio loĝas en dometo.

Het arme gezin woont in een hutje.

La akvo estas varmeta.

Het water is lauw.

La vento estis malvarmeta.

De wind was koel.

Post la tagmanĝo mia patro ŝatas dormeti.

Na het middagmaal houdt mijn vader ervan even te sluimeren.

Vi ne bezonas rideti pri tio.

U behoeft daarover niet te glimlachen.

Het achtervoegsel *-et* geeft een zeer sterke verkleining te kennen.

6 Hieraŭ estis ventego en nia regiono.

Gisteren was er een storm in onze streek.

Estu singarda; la akvo estas varmega.

Wees voorzichtig: het water is heet.

Via respondo estas bonega.

Uw antwoord is uitstekend.

Mia najbaro estas riĉega.

Mijn buurman is schatrijk.

La avino estas maljunega.

Grootmoeder is stokoud.

Het achtervoegsel *-eg* geeft een zeer sterke vergroting te kennen.

7 *Lernu:*

monto	<i>berg</i>	aĝo	<i>leeftijd</i>
monteto	<i>heuvel</i>	ridi	<i>lachen</i>
dometo	<i>hutje, huisje</i>	rideti	<i>glimlachen</i>
venteto	<i>zuchtje</i>	ridegi	<i>schaterlachen</i>
ventego	<i>storm</i>	konstrui	<i>bouwen</i>
regiono	<i>streek</i>	krii	<i>schreeuwen,</i>
familio	<i>gezin</i>	veki	<i>roepen</i>
tagmanĝo	<i>middagmaal</i>	broși	<i>wekken</i>
matenmanĝo	<i>ontbijt</i>	kombi	<i>borstelen</i>
manĝoĉambro	<i>eetkamer</i>	malvarmeta	<i>kammen</i>
verŝi	<i>(in)schenken,</i>	malvarmega	<i>koel</i>
	<i>gieten</i>	bonega	<i>ijskoud</i>
forgesii	<i>vergeten</i>		<i>uitstekend</i>

tusi	hoesten	maljunega	stokoud
tuseti	kuchen	singarda	voorzichtig
resti	blijven	poste	daarna
zorgi	zorgen	kelkfoje	soms
matenmanĝi	ontbijten	pli ol	meer dan
hejmenveni	thuiskomen	malpli ol	minder dan
dormeti	sluimeren	same...kiel	} zo (even) als
riĉa	rijk	tiel...kiel	
riĉega	schatrijk	plej	meest
malriĉa	arm	malplej	minst
malriĉega	straatarm	ambaŭ	beide
varmeta	lauw	kial	waarom
varmega	heet	tial	daarom
malvarma	koud	do	dus

Kiel eble plej granda. } Zo groot mogelijk.
Tiel granda kiel eble. }
Plej bone ridas, kiu laste ridas. } Wie het laatste lacht, lacht het best.
Barelo malplena sonas plej laŭte. } Holle vaten klinken het hardst.

8 Respondu:

Kiu el vi estas la plej granda? Kiu estas pli aĝa, via patro aŭ via patrino? Ĉu via avo estas maljunega? Ĉu Londono estas urbego? Ĉu turo estas pli alta ol domo? Ĉu metro estas pli longa ol kilometro? Kio estas la plej forta: hundo, muso aŭ elefanto? Kio estas la malplej granda? Kio estas pli: cent kvardek aŭ kvarcent dek? Ĉu elefanto estas fortega besto? Kial vi forkuris? Kiu skribas plej bone? Kiu kriis plej laŭte? Ĉu vi estas pli aĝa ol via frato? Ĉu vi ŝatas esti riĉega? Ĉu estas montoj en nia lando? Kie estas la plej alta monto?

9 Invullen:

Cent estas okdek. Dudek estas dek ok plus tri. La avo estas aĝa la patro. Elefanto estas granda kaj forta leono. Monto estas alta monteto. Dometo estas granda domo, sed domego estas la granda. Mia najbaro havas multan monon; mi ne estas riĉa li. Mi kuris kun mia frato; li kuris rapide mi, do mi gajnis la konkurson.

10 Vertalen en terugvertellen N° 1.

11 Rakontu pri via familio.

LES 14

1 Legu:

Malfacila enigmo.

Malgranda Karlo diris al sia patrino: “Mi scias ion, kion vi ne scias.”
“Tio povas esti; mi ja ne scias ĉion”, respondis la patrino.
“Sed vi tute ne povas diveni tion; ĝi estas malfacila enigmo.”
“Nu, diru al mi ion, kaj mi klopodos diveni. Se vi diras nenion, mi tute ne povas kompreni, pri kio vi pensas.”
“Ĝi estas besto kun kvar piedoj.”
“Ĉevalo!”
“Ne, sed mi ankoraŭ ne diris ĉion. Ĝi estas besto kun kvar piedoj, kun vosto kia de ĉevalo, oreloj tiel longaj kiel de azeno kaj barbo kia de la avo. Kio estas tio?”
“Tion mi ne scias. Tio estas tro malfacila por mi.”
“Ĉu mi diru la solvon al vi?”
“Jes, bonvolu!”
“Tio estas nia kato!”
“Ne, Karlo, tio ne estas bona. Nia kato tute ne havas barbon, nek longajn orelojn, nek ĉevalan voston.”
“Tion mi scias; sed la enigmo devas esti malfacila.”

2 Kio estas tie sur la planko?	<i>Wat ligt daar op de vloer?</i>
Tio estas kreto.	<i>Dat is een krijtje.</i>
Ĉu kuŝas io sur la tablo?	<i>Ligt er iets op de tafel?</i>
Ne, ĉio falis sur la plankon.	<i>Neen, alles is op de vloer gevallen.</i>
Do restis nenio sur la tablo.	<i>Dus is er niets op de tafel gebleven.</i>

De woordjes *kio*, *tio*, *io*, *ĉio* en *nenio* zijn vijf 'korelativoj'.
Er zijn nog acht zulke vijftallen met dezelfde beginletters, doch een andere uitgang.
De korelativoj op -o kunnen alleen zelfstandig gebruikt worden.
Bij alle korelativoj hebben de beginletters dezelfde betekenis, nl.:

ki_	<i>vragend en betrekkelijk (zie 4);</i>
ti_	<i>aanwijzend;</i>
i_	<i>onbepaald;</i>
ĉi_	<i>allesomvattend;</i>
neni_	<i>ontkennend.</i>

3 Kion vi diras?	<i>Wat zeg je?</i>
Tion mi ne kredas.	<i>Dat geloof ik niet.</i>
Mi aŭdas ion en la ĉambro.	<i>Ik hoor iets in de kamer.</i>
Ĉu vi forgesis ĉion?	<i>Ben je alles vergeten?</i>
Mi vidas nenion belan.	<i>Ik zie niets moois.</i>

De korelativoj op *-o* kunnen de uitgang *-n* krijgen doch nooit de meervouds-*j*.

4 Tion, kion vi diras, mi ne kredas.
Io, kio kuŝis sur la tablo, falis.
Ĉio, kio estas en la skatolo,
apartenas al mi.
Nenio, kion vi diris, estas vera.
Mi ne venis, pro kio li koleris.

*Dat, wat je zegt, geloof ik niet.
Iets, dat op de tafel lag, is gevallen.
Alles, wat in de doos is, behoort
aan mij.
Niets, wat je gezegd hebt, is waar.
Ik ben niet gekomen, waarover
hij boos was.*

Kio kan alleen betrekkelijk voornaamw. zijn bij de antecedenten *tio, io, ĉio, nenio* of *een hele zin*. Het antecedent en het betrekkelijk voornaamw. hebben de onderwerps- of voorwerpsvorm naar gelang de functie, die ze in het *eigen* zinsdeel vervullen.

5 (Tio,) kio kuŝas sur la tablo,
apartenas al mi.
Tio, kion vi diras, ne estas vera.
Tion, kio estas en la skatolo, mi
donas al vi.
(Tion,) kion vi diras, mi ne kredas.

*Wat op de tafel ligt, behoort aan mij.
Wat je zegt, is niet waar.
Wat er in de doos is, geef ik aan jou.
Wat je zegt, geloof ik niet.*

In het Nederlands wordt het betrekkelijk voornaamwoord *wat* vaak zonder het antecedent *dat(gene)* gebruikt. In het Esperanto mag dat alleen, wanneer het antecedent dezelfde naamvalsvorm zou hebben als *kio(n)*.

6 Ĉu estas sukero en la sukerujo?
La cigaredujo estas plena de
cigaredoj.
Prenu alumeton el la alumetujo.
En nia ĝardeno staras tri pomujoj
kaj unu pirujo.
La rozujo havas belegajn rozojn.
La angloj loĝas en Anglujo, la
francoj en Francujo kaj la
germanoj en Germanujo.

*Is er suiker in de suikerpot?
De sigarettenkoker is vol sigaretten.
Neem een lucifer uit het lucifersdoosje.
In onze tuin staan drie appelbomen
en één pereboom.
De rozestruik heeft prachtige rozen.
De Engelsen wonen in Engeland,
de Fransen in Frankrijk en de
Duitsers in Duitsland.*

Het achtervoegsel *-uj* betekent:

1e: een voorwerp, bestemd om een aantal door de stam uitgedrukte voorwerpen te bevatten;

2e: een boom of een struik, waaraan het door de stam genoemde groeit;

3e: een land, waarin het in de stam uitgedrukte volk woont.

Soms kan er misverstand ontstaan door deze drieledige betekenis; dan bedient men zich van andere middelen, b.v.:

tekruĉo = theepot; teskatolo = theebus; tearbeto = theestruik.

Vergelijk: belgo Belgujo (land der Belgen)
Nederlando nederlandano (onderdaan van Nederland)

Zo ook: Meksiko meksikano
Ameriko amerikano enz.

In plaats van *-ujo* wordt bij namen van landen vaak *-io* gebruikt: Belgio, Francio, patrio (= patrujo = vaderland). Ook *-lando* is gebruikelijk: Ruslando, Danlando enz. naast Rusujo (Rusio), Danujo (Danio).

7 Lernu:

enigmo	raadsel	pruno	pruim
ĉevalo	paard	prunujo	pruimeboom
azeno	ezel	ĉerizo	kers
solvo	oplossing	ĉerizujo	kersenboom
barbo	baard	rozujo	rozenstruik
vero	waarheid	kruĉo	kruik, pot, kan
kolero	boosheid	arbeto	struik
sukerujo	suikerpot	anglo	Engelsman
cigaredujo	sigarettenkoker	Anglujo	Engeland
alumeto	lucifer	franco	Fransman
alumetujo	lucifersdoosje	Francujo	Frankrijk
paperujo	portefeuille	Karlo	Karel
monujo	portemonnee	germano	Duitser
tabakujo	tabaksdoos	Germanujo	Duitsland
cigarujo	sigarenkoker	belgo	Belg
plumujo	pennendoosje	Belgujo	België
pomujo	appelboom	dano	Deen
piro	peer	Danujo	Denemarken
pirujo	perenboom	norvego	Noor
Norvegujo	Noorwegen	vera	waar
svedo	Zweed	kolera	boos, kwaad
Svedujo	Zweden	plena de	vol (met)
sviso	Zwitser	io	iets
Svisujo	Zwitserland	ĉio	alles
diveni	raden	nenio	niets

klopodi	<i>proberen, trachten</i>	ja nek	<i>immers, toch, wel noch</i>
kredi	<i>geloven</i>	vere	<i>waarlijk</i>
aparteni	<i>(toe)behoren</i>	nu	<i>nu, welnu</i>
koleri	<i>boos zijn</i>	tamen	<i>echter, toch</i>
preni	<i>nemen</i>		
malfacila	<i>moeilijk</i>		

Pli bone io ol nenio
Fino bona, ĉio bona.

*Beter een half ei dan een lege dop.
Eind goed, al goed.*

8 Respondu:

Kie loĝas la svisoj? Ĉu en Francujo loĝas svedoj? Kiuj loĝas en Anglujo? Ĉu pi-
roj kreskas sur pomujo? Ĉu vi metas la cigarojn en tabakujon? Kio estas en
monujo? Kio estas teujo? Kio kreskas sur rozujo? Kie estas viaj cigaroj? Ĉu la
alumetujo estas plena de plumoj? Kie estas la plumoj? Ĉu restas cigaredoj en
via cigaredujo? Kio kreskas sur ĉerizujo? Kie loĝas la norvegoj? Ĉu la danoj
loĝas en Svedujo? Kiuj loĝas en Nederlando?

9 Invullen (-an, -ar, -ej, -ist, -uj):

Ni lernas en la lern.....o; tie la instr.....o instruas nin. En la ink.....o estas inko.
La kuir.....o kuiras en la kuir.....o. En la arb.....o staras mujltaj arboj. En urbo
loĝas urb.....oj, en vilaĝo vilaĝ.....oj. En nia ĝardeno estas pom.....oj, pir.....oj
kaj unu ĉeriz.....o; la ĝarden.....o zorgas pri ili. La danoj loĝas en Dan.....o, la
nederland.....oj en Nederlando. La bak.....o laboras en la bak.....o. Metu vian
monon en vian mon.....on kaj viajn paperojn en vian paper.....on. En la buŝo
troviĝas dent.....o.

10 Vertalen en terugvertellen № 1.

11 Rakontu pri via laboro.

LES 15

1 Legu:

Kiu estas li?

Mi konas iun, kiun ankaŭ vi konas, sed mi supozas, ke vi ne povas diveni, pri kiu mi parolas. Tiu persono apartenas al nia familio, kiu konsistas el sep anoj: patro, patrino, tri filoj kaj du filinoj. Ĉiuj loĝas en nia domo. Mi havas patron, patrino, du fratojn kaj du fratinojn. Do nun vi povas scii, kiu mi estas. Sed mi ne parolos pri mi; mi parolos pri tiu persono, kiu estas la filo de miaj gepatroj kaj la frato de miaj gefratoj. Kiu li estas? Certe li estas neniu el miaj fratinoj. Ĉu li estas iu frato de mi? Vi supozas ke jes, sed vi eraras. Li estas frato de miaj gefratoj. Do nun ĉiu scias: tiu knabo estas mi mem.

2 Kiu estas via frato? Tiu!	<i>Wie is uw broer? Die daar!</i>
Ĉu estas iu en la ĉambro?	<i>Is er iemand in de kamer?</i>
Ĉiu kredas vin.	<i>Iedereen gelooft je.</i>
Neniu volis akompani min.	<i>Niemand wilde me vergezellen.</i>

Zelfstandig gebruikt duiden de korelativoj op *-u* personen aan.

3 Kiu akompanis vin?	<i>Wie vergezelde je?</i>
Iuj asertis, ke li pravus.	<i>Enigen verzekerden, dat hij gelijk had.</i>
Mi konis ĉiujn.	<i>Ik kende allen.</i>
Ĉu vi vidis neniun?	<i>Heb je niemand gezien?</i>

De korelativoj op *-u* kunnen *-j*, *-n* of *-jn* krijgen.

4 Kiu kraĵono estas via?	<i>Welk potlood is van u?</i>
Tiu viro estas mia onklo.	<i>Die man is mijn oom.</i>
Ĉu vi legis tiun libron?	<i>Heb je dat boek gelezen?</i>
Donu al mi iun plumon.	<i>Geef me een of andere pen.</i>
Ĉiuj homoj devas labori.	<i>Alle mensen moeten werken.</i>
Mi vidis ĉiujn librojn.	<i>Ik heb alle boeken gezien.</i>
Neniu fiŝo povas flugi.	<i>Geen enkele vis kan vliegen.</i>

Bijvoeglijk gebruikt bepalen de korelativoj op *-u* zowel zaken als personen.

5 La viro, kiu staras tie, estas mia avo.	<i>De man die daar staat, is mijn grootvader.</i>
La libron, pri kiu vi parolas, mi ne legis.	<i>Het boek waarover jullie spreken, heb ik niet gelezen.</i>
La domoj, kiujn mi aĉetis, ne estas novaj.	<i>De huizen die ik gekocht heb, zijn niet nieuw.</i>

La homoj, kun kiuj mi vojaĝis,
estis tre ĝentilaj.

*De mensen met wie ik gereisd
heb, waren heel beleefd.*

Als betrekkelijk voornaamwoord heeft *kiu* zowel zaken als personen tot antecedent.

6 (Tiu,) kiu ŝtelas, estas ŝtelisto.
Tiun, kiu asertas tion, mi ne kredas.
Tiu, kiun mi renkontis, ne salutis.
(Tiun,) kiun mi renkontis, mi ne
konis.

*Wie steelt, is een dief.
Wie dat beweert, geloof ik niet.
Wie ik ontmoette, groette niet.
Wie ik ontmoette, kende ik niet.*

Wie staat in het Nederlands vaak voor: *hij, die; degene, die*. In het Esperanto mag het antecedent alleen dan ontbreken, wanneer het dezelfde naamvalsform zou hebben als het betrekkelijk voornaamwoord.

7 En nia urbo loĝas multaj riĉuloj.
Mi kompatas tiun blindulon.
Demandu iun alian; mi ne estas
spertulo.

*In onze stad wonen veel rijken.
Ik heb medelijden met die blinde.
Vraag iemand anders; ik ben
geen deskundige.*

Het achtervoegsel *-ul* vormt namen van personen die de eigenschap, in het grondwoord uitgedrukt, bezitten.

8 Tiu libro estas leginda.
Ĉu via urbo estas vidinda?
Estas konsilinde, bone studi tiujn
lecionojn.
Bedaŭrinde, mi ne povos veni.

*Dat boek is lezenswaard.
Is uw stad bezienswaardig.
Het is aan te bevelen, die lessen
goed te bestuderen.
Jammer, ik zal niet kunnen komen.*

Het achtervoegsel *-ind* betekent: waard om te worden

9 *Lernu:*

riĉulo	<i>rijke</i>	ŝtelisto	<i>dief</i>
malriĉulo	<i>arme</i>	eraro	<i>vergissing, fout</i>
blindulo	<i>blinde</i>	persono	<i>persoon</i>
mutulo	<i>stomme</i>	mensogulo	<i>leugenaar</i>
surdmutulo	<i>doofstomme</i>	grandegulo	<i>reus</i>
sperto	<i>ervaring</i>	avarulo	<i>gierigaard</i>
spertulo	<i>deskundige</i>		
arĝento	<i>zilver</i>	sperta	<i>ervaren</i>
fero	<i>ijzer</i>	oro	<i>goud</i>
akompani	<i>vergezellen</i>	avara	<i>gierig</i>
aserti	<i>beweren</i>	ĝentila	<i>beleefd</i>

certigi	verzekeren (zeker maken), betuigen	alia	ander
asekuri	verzekeren (tegen brand enz.)	konsilinda	aanbevelenswaardig
pravi	gelijk hebben	leginda	lezenswaardig
sperti	ondervinden	vidinda	bezienswaardig
kompati	medelijden hebben met	admirinda	bewonderenswaardig
konsili	aanraden	kompatinda	beklagenswaardig
bedaŭri	betreuren	bedaŭrinda	betreurenswaardig
ŝteli	stelen	bedaŭrinde	jammer
renkonti	ontmoeten	alie	anders, op andere wijze
mensogi	liegen	tiu	die
supozi	veronderstellen	iu	iemand, een of ander
montri	tonen, laten zien	iuj	enige(n)
admiri	bewonderen	ĉiu	ieder, iedereen
ora	gouden	ĉiuj	alle(n)
arĝenta	zilveren	neniu	niemand, geen enkele
fera	ijzeren		
blinda	blind		
surda	doof		
muta	stom		
surdmuta	doofstom		

Mi kore dankas vin!
Nedankinde!
Kiu volas, tiu povas.
Kiu vivos, tiu vidos.

*Ik dank je hartelijk (vriendelijk)!
Niet te danken! Tot je dienst!
Willen is kunnen.
Wie dan leeft, die dan zorgt.*

10 Respondu:

Ĉu tiu libro estas leginda? Ĉu en via familio estas blindulo? Kio estas grandegulo? Ĉu en via urbo troviĝas vidindaj domoj? Kio estas surdmutulo? Ĉu surdulo povas bone aŭdi? Ĉu vi kompatas surdulon? Ĉu ĉiu riĉulo estas feliĉa? Ĉu oni kredas mensogulon? Ĉu iu homo scias ĉion. Ĉu vi ofte faras erarojn? Ĉu avarulo amas la monon? Ĉu oni ofte vidas oran monon? Ĉu malriĉulo estas riĉa persono?

11 Invullen (korelativoj):

..... mensogas, estas mensogulo. Mi ne konas la viron, staras tie.
Ĉu vi ŝatas la libron, vi legis?, vi diras, ne estas vera. Mi ne kredas, li diris. Mi montros al vi i....., vi ne konas. Nen....., estis en la ĉambro, kredis lin. La plumo, falis sur la plankon, estas mia.
Pri knabo vi parolas? Mi ne konis knabon, renkontis min. Mi ne povis vidi, kuŝis sur la tablo. Kun vi vojaĝis? La viro, kun mi promenis, estas mia onklo.

12 Vertalen en terugvertellen № 1.

13 Rakontu pri via hundo.

LES 16

1 Legu:

Kiom da ovoĵ?

Iu kamparanino iris al la urbo kun korbo da ovoĵ por vendi ilin al la urbaj sinjorinoj.

Unue ŝi vendis kvar kvinonojn de la tuta nombro kaj kvinonan ovon. Poste ŝi iris al la dua klientino kaj tie ŝi vendis tri kvaronojn de la restaĵo kaj kvaronan ovon. Al la tria sinjorino ŝi vendis du trionojn de la nova restaĵo kaj trionan ovon. Fine ŝi vendis la duonon de la lasta restaĵo kaj duonan ovon kaj vidis, ke la korbo estas malplena. Ĉu vi povas kalkuli, kiom da ovoĵ ŝi alportis al la urbo?

2 La duoblo de tri estas ses.
Inter ambaŭ ĉambroj estas duobla pordo.
Kvinoble kvar estas dudek.
Sesfoje dek tri estas sepdek ok. | <i>Het dubbele van drie is zes.
Tussen de beide kamers is een dubbele deur.
Vijfmaal vier is twintig.
Zesmaal dertien is achtenzeventig.</i> |
|--|--|

Het achtervoegsel *-obl* duidt een veelvoud aan. In vermenigvuldigingen kan ook *foje* gebruikt worden, doch er is verschil tussen:

Mi pagis duoble.
Mi pagis dufoje. | <i>Ik heb dubbel betaald.
Ik heb twee keer betaald.</i> |
|--------------------------------------|---|

3 La duono de dek ses estas ok.
Dek kvin minutoj estas kvarona horo (kvaronhoro).
Mi aŭskultis nur duone.
Dudek estas kvin sesonoj de dudek kvar. | <i>De helft van zestien is acht.
Vijftien minuten is éénvierde uur (kwartier).
Ik luisterde maar half.
Twintig is vijfzesde van vierentwintig.</i> |
|--|--|

Het achtervoegsel *-on* duidt een fractie aan.

4 Hieraŭ ni estis sesope.
La knaboj marŝis po tri.
drie. | <i>Gisteren waren we met z'n zessen.
De jongens marcheerden drie aan drie.</i> |
|--|--|

Het achtervoegsel *-op* duidt een verzameling aan; *po* gevolgd door een telwoord geeft een groepering aan.

5 Tridek dividite per tri estas dek.
Ok pomoj dividite per kvar estas du pomoj. | <i>30 : 3 = 10.
Acht appels gedeeld door vier is twee appels.</i> |
|--|---|

Tri kvaronoj de ok dek-trionoj estas ses dek-trionoj.
 Sep dudekonoj dividite per tri okonoj estas dek kvar dek-kvinonoj.
 Unu kvarono estas dudek kvincentonoj.

$$\frac{3}{4} \times \frac{8}{13} = \frac{6}{13}.$$

$$\frac{7}{20} : \frac{3}{8} = \frac{14}{15}$$

$$\frac{1}{4} = 0,25$$

Als een getal uit een aantal eenheden en een breuk bestaat (b.v. $7 \frac{5}{8}$), dan wordt bij het lezen *kaj* gebruikt. Dus, *sep kaj kvin okonoj*. Zo ook $1 \frac{3}{4} = \text{unu kaj tri kvaronoj}$.

Opm.: Als de teller van de breuk 1 is, wordt deze niet genoemd. Het is overbodig, want het enkelvoud van de noemer geeft al aan dat de teller 1 is.

Dus: $3 \frac{1}{4} = \text{tri kaj kvarono}$, $1 \frac{1}{2} = \text{unu kaj duono}$.

6 Viaj ciferoj ne estas legeblaj.
 Tiuj fruktoj ne estas manĝeblaj.
 Ĉu tiu tasko estos ebla por li?
 Lia klarigo estas nekomprenebla.
 Ĉu vi eble vidis mian amikon?
 Estas neeble kredi lin.
 Kompreneble ni amas nian patrinon.

*Uw cijfers zijn niet leesbaar.
 Die vruchten zijn niet eetbaar.
 Zal die taak mogelijk zijn voor hem?
 Zijn verklaring is onbegrijpelijk.
 Heb je misschien mijn vriend gezien?
 Het is onmogelijk hem te geloven.
 Vanzelfsprekend (natuurlijk)
 houden wij van onze moeder.*

Het achtervoegsel *-ebl* duidt aan, dat iets gedaan kan worden.

7 Lernu:

kampo	<i>veld, akker</i>	fruktarbo	<i>vruchtboom</i>
kamparo	<i>platteland</i>	tasko	<i>taak</i>
kamparano	<i>buitenman, boer</i>	klarigo	<i>verklaring</i>
kamparanino	<i>boerin</i>	sumo	<i>som</i>
korbo	<i>mand</i>	diferenco	<i>verschil</i>
kliento	<i>klant</i>	kvociento	<i>quotiënt</i>
restaĵo	<i>rest</i>	produĉo	<i>product (rekenk.)</i>
fino	<i>einde</i>	produkto	<i>voortbrengsel</i>
duoblo	<i>tweevoud</i>	adicio	<i>optelling</i>
duono	<i>helpt</i>	subtraho	<i>afrekking</i>
kvaronhoro	<i>kwartier</i>	multipliko	<i>vermenigvuldiging</i>
kvaronjaro	<i>kwartaal</i>	divido	<i>deling</i>
fojo	<i>keer, maal</i>	cifero	<i>cijfer</i>
frukto	<i>vrucht</i>	fini	<i>eindigen</i>
kalkuli	<i>(uit)rekenen</i>	aŭdebla	<i>hoorbaar</i>
marŝi	<i>marcheren</i>	komprenebla	<i>begrijpelijk</i>
multipliki	<i>vermenigvuldigen</i>	ebla	<i>mogelijk</i>
dividi	<i>delen</i>	eble	<i>misschien</i>

diferenci	<i>verschillen</i>		
duobla	<i>dubbel</i>	kompreneble	} <i>vanzelfsprekend</i> <i>natuurlijk</i> <i>tenslotte, aan</i> <i>het eind</i> <i>eens</i> <i>vaak, dikwijls</i>
duona	<i>half</i>		
legebla	<i>leesbaar</i>	fine	
mangebla	<i>eetbaar</i>	foje	
videbla	<i>zichtbaar</i>	multfoje	

Komenco bona, laboro duona.	<i>Een goed begin is het halve werk.</i>
Li kapjesis.	<i>Hij knikt van ja.</i>
Ŝi kapneas.	<i>Zij schudt van neen.</i>
Flanken!	<i>Opzij!</i>
Dekstren!	<i>Rechtsaf!</i>

8 *Respondu:*

Kiom estas la kvinono de mil? Ĉu la sesoblo de ok estas pli ol la okoblo de ses? Kiom da monatoj estas en kvaronjaro? Ĉu sep estas la okono de sesdek? Kio estas la dekonono de metro? Kio estas la centoblo de cendo? Ĉu kvaronhoro havas tridek minutojn? Kiom da kvaronhoroj estas tri horoj? Kiom da centonoj estas tri kvaronoj? Ĉu okfoje kvin kvaronoj estas dek? Kiom estas la sesoblo de sepono? Kiom estas la triono de unu kaj duono? Kiom estas la diferenco inter miliono kaj milono?

9 *Uitrekenen en in woorden schrijven:*

3 x 24 =	11 x 23 =	38 : 2 =	360 : 12 =
5 x 36 =	25 x 16 =	75 : 5 =	480 : 24 =
8 x 42 =	12 x 71 =	150 : 6 =	625 : 25 =
6 x 17 =	22 x 45 =	96 : 8 =	900 : 30 =
9 x 48 =	35 x 20 =	147 : 7 =	840 : 21 =

10 *In woorden schrijven:*

$\frac{3}{8}$; $\frac{4}{11}$; $\frac{7}{15}$; $\frac{8}{21}$; $1\frac{14}{25}$; $3\frac{27}{32}$; $12\frac{36}{49}$; $28\frac{53}{54}$;
0,3; 0,87; 0,25; 0,18; 1,12; 7,23; 18,25; 39,275.

11 *Vertalen en terugvertellen N° 1.*

12 *Rakontu, kion vi faras en la lernejo.*

LES 17

1 Legu:

Se mi estus riĉa!

Se mi estus riĉa, mi vojaĝus tra la tuta mondo. Mi vizitus ĉiujn landojn, kaj mi parolus kun multaj homoj. Tio estus ebla nur, se ankaŭ ili sciis Esperanton. Ni parolus pri niaj kutimoj, pri nia ĉiutaga vivo. Ni bone komprenus unu la alian kaj ni spertus, ke ne estas granda diferenco inter la homoj de diversaj landoj. Ili ĉiuj amas la pacon kaj malamas la militon. Ili tute ne ŝatas militi unu kontraŭ la aliaj. Sed mi ne estas riĉa, do mi ne vojaĝas tra la mondo. Ne ĉiuj homoj jam scias Esperanton, do se mi vojaĝus tra la mondo, mi tamen ne povus paroli kun ĉiuj homoj.

2 Se mi havus pomon, mi donus la duonon al vi.
Se vi bone studus, vi certe sukcesus.
Se ĉiuj homoj estus saĝaj, la mondo estus paradizo. | <i>Als ik een appel had, zou ik de helft aan jou geven.
Als je goed studeerde, zou je zeker slagen.
Als alle mensen wijs waren, zou de wereld een paradijs zijn.</i> |
|--|--|

De werkw. uitgang *-us* vormt de *voorwaardelijke wijs* en wordt dus gebruikt om aan te duiden, dat een handeling *zeker niet* of *waarschijnlijk niet* plaatsvindt.

3 Se mi ricevos pomon, mi donos la duonon al vi.
Se vi bone studos, vi certe sukcesos.
Se vi volas, vi povas resti. | <i>Als ik een appel krijg, zal ik jou de helft geven.
Als je goed studeert, zul je zeker slagen.
Als je wilt, mag je blijven.</i> |
|---|---|

Indien er sprake is van een voorwaarde die in vervulling kan gaan, mag *-us* dus niet gebruikt worden.

- 4 Let op het verschil tussen *-us* en *-os* en ook tussen *se* en *kiam*:

Se li morgaŭ venus, vi vidus lin.	<i>Als hij morgen zou komen, zou je hem zien. (maar hij komt niet)</i>
Se li morgaŭ venos, vi vidos lin.	<i>Als hij morgen komt, zul je hem zien. (er is kans, dat hij komt)</i>
Kiam li morgaŭ venos, vi vidos lin.	<i>Wanneer hij morgen komt, zul je hem zien. (hij komt zeker)</i>
5 Ĉu vi volus helpi min?
Ĉu vi povus montri al mi la vojon al la stacidomo?	<i>Zou je me willen helpen?
Zou u me de weg naar het station kunnen wijzen?</i>

De *-us*-vorm wordt ook gebruikt als een beleefdheidsvorm, vooral wanneer men iets verzoekt.

6 Mi tranças la pomon per mia tranĉilo. La ĉarpentisto uzas multajn ilojn: borilojn, segilojn, rabotilojn, fajlilojn. La servistino metas la manĝilaron sur la tablon. La birdo flugas per la flugiloj, la fiŝo naĝas per la naĝiloj.	<i>Ik snijd de appel met mijn mes. De timmerman gebruikt veel gereedschappen: boren, zagen, schaven, vijlen. Het dienstmeisje legt het eetgerei op de tafel. De vogel vliegt met de vleugels, de vis zwemt met de vinnen.</i>
--	--

Het achtervoegsel *-il* vormt de naam van een werktuig, instrument of middel, waarmee iets gedaan wordt. Zelfstandige naamwoorden met *-ilo* zijn afgeleid van werkwoordelijke wortels; de wortels *bor'*, *seg'*, *rabot'* en *fajl'* hebben dus werkwoordelijke betekenis.

Daarentegen hebben de wortels *martel'* en *broso'* de betekenis van zelfstandige naamwoorden: *martelo* – hamer en *broso* – borstel. Hiervan worden de werkwoorden *marteli* – hameren en *brosi* – borstelen afgeleid.

Het kan dus voor de woordafleiding nodig zijn om in het woordenboek na te gaan of een wortel verbale of substantivische betekenis heeft.

7 Lernu:

kutimo	gewoonte	forko	vork
vivo	leven	kulero	lepel
milito	oorlog	telero	bord
sukceso	succes	supo	soep
paradizo	paradijs	saŭco	saus, jus
tranĉilo	mes	plugilo	ploeg
ĉarpentisto	timmerman	erpilo	eg
borilo	boor	balailo	bezem
segilo	zaiag	stacidomo	station
rabotilo	schaaf	martelo	hamer
fajlilo	vijl	broso	borstel
servisto	dienaar, knecht	frizisto	kapper
servistino	dienstmeisje	tondilo	schaar
manĝilaro	eetgerei	razilo	scheermes
flugilo	vleugel	saĝulo	wijze, geleerde
naĝilo	vin	kontraŭulo	tegenstander

ŝlosilo	<i>sleutel</i>	razi	<i>scheren</i>
tondi	<i>knippen</i>	segi	<i>zagen</i>
uzi	<i>gebruiken</i>	raboti	<i>schaven</i>
plugi	<i>ploegen</i>	fajli	<i>vijlen</i>
erpi	<i>eggen</i>	servi	<i>dienen</i>
semi	<i>zaaien</i>	ŝlosi	<i>sluiten</i>
marteli	<i>hameren</i>	balai	<i>vegen</i>
kutimi	<i>gewoon zijn</i>	diversaj	<i>verscheidene</i>
militi	<i>oorlogvoeren</i>	ĉiutaga	<i>dagelijks</i>
sukcesi	<i>slagen</i>	saĝa	<i>wijs</i>
ĉarpenti	<i>timmeren</i>	kontraŭ	<i>tegen</i>
bori	<i>boren</i>		

Ora ŝlosilo ĉion malfermas.
Nova balailo bone balaas.

*Voor geld is alles te koop.
Nieuwe bezems vegen schoon.*

8 Respondu:

Ĉu ĉarpentisto uzas tondilon? Per kio la kamparano plugas? Kion vi faras per ŝlosilo? Kion la kuiristino metas en la supujon? Kio estas en la saŭcujo? Ĉu vi manĝas la terpomojn per kulero? Ĉu la frizisto razas per tondilo? Kion vi faras per tondilo? Ĉu ĉevalo havas flugilojn? Kiu besto havas naĝilojn? Por kio la kamparano uzas erpilon? Kion vi faras per tranĉilo? Ĉu forko estas manĝilo? Kio estas saĝulo? Kio estas kontraŭulo?

9 Invullen (-inda, -inde, -ebla, -eble).

Tiu muzeo estas tre vid.....; ĝi estas vizit..... ĉiutage. Vi devas skribi pli bone; tiuj ciferoj ne estas leg..... Ĉu lia klarigo estas kompren.....? Estas kompren....., ke ne ĉiuj libroj estas leg..... Ĉu tiuj malgrandaj prunoj jam estas manĝ.....? Estas konsil....., ne manĝi ilin. Ĉu vi manĝis ilin? Tiu multipliko ne estas por junaj lernantoj.

10 Vertalen en terugvertellen № 1.

11 Rakontu, kion vi farus, se vi estus riĉa.

LES 18

1 Legu:

Ĉe la librovendisto.

“Bonan matenon, sinjoro! Kion vi deziras?”

“Bonan tagon, sinjoro! Mi volas aĉeti libron.”

“Volonte, sinjoro. Kiun libron vi deziras?”

“Mi mem ne scias. Bonvolu montri kelkajn al mi.”

“Sed kian libron vi deziras, sinjoro? Ĉu nederlandan, francan.....?”

“Kompreneble Esperantan libron. Ĉu vi vendas tiajn librojn?”

“Certe, sinjoro! Mi vendas ĉiajn librojn, do ankaŭ Esperantajn. Kian Esperantan libron vi deziras, ĉu lernolibron aŭ legolibron?”

“Mi preferas legolibron, sed ne tro malfacilan, mi petas.”

“Jen mi havas kelkajn por vi. Nun vi povas elekti.”

“Mi supozas, ke tiu libro taŭgas por mi, 'Legolibro por komencantoj'. Kio estas la prezo?”

“Tio estas belega, facila legolibro; do ĝi estas tia, kian vi serĉas. La prezo estas unu eŭro kaj kvindek cendoj.”

“Tio ne estas multekosta; mi aĉetos tiun.”

“Mi enpakos ĝin por vi. Ĉu vi kunportos ĝin, aŭ ĉu mi sendu ĝin al via hejmo?”

“Donu ĝin al mi. Jen la mono. Bonan tagon, sinjoro!”

“Dankon, sinjoro! Ĝis revido!”

2 Kian vinon vi preferas,
ruĝan aŭ blankan?
Tia konduto ne estas ĝentila.

Ĉu vi havas ian krajonon por mi?
Ĉia kraiono estas bona por mi.
Mi trinkas nenian vinon.

*Wat voor wijn verkiest u,
rode of witte?*

*Zo'n (een dergelijk) gedrag is niet
beleefd.⁵*

Heb je een of ander potlood voor me?

Elk soort potlood is goed voor me.

Ik drink geen enkele soort wijn.

De korelativoj op *-a* duiden de hoedanigheid aan; ze worden geheel behandeld als bijvoeglijke naamwoorden en kunnen dus *-n*, *-j* of *-jn* krijgen.

3 Vergelijk:

Kiu viro estas via onklo?
Kia viro estas via onklo?
Tiun libron mi ne legis.
Tian libron mi ne legis.
Donu al mi iun plumon.

Welke man is je oom?

Wat voor een man is je oom?

Dat boek heb ik niet gelezen.

Zo'n boek heb ik niet gelezen.

Geef me een pen.

⁵ In andere zinnen kan *tia* worden vertaald met *zo'n*, *zodanig* of *dusdanig*, of met: *dat -*, *zo'n -* of *zulk 'n soort (of slag)* en dergelijke.

Donu al mi ian plumon.
Ĉiuj homoj povas lerni
Esperanton.
Ĉiaj homoj jam parolas
Esperanton.

*Geef me een of andere pen.
Alle mensen kunnen Esperanto leren.
Allerlei mensen spreken al Esperanto.*

4 Ankaŭ mi aĉetis tian fontoplumon,
kian vi havas.
Mi ne ŝatas tiajn seĝojn, kiaj
staras en via ĉambro.
Tiaj ŝuoj, kiajn vi havas,
ne plaĉas al mi.

*Ik heb ook zo'n vulpen gekocht,
als jij hebt.⁶
Ik houd niet van zulke stoelen,
als er in uw kamer staan.
Zulke schoenen als jij hebt,
bevallen mij niet.*

Als betrekkelijk voornaamwoord moet meestal *kia* gebruikt worden na een antecedent met *tia*. Vergelijk echter:

Tiajn knabojn, *kiuj* ĉion kuraĝas,
ni bezonas.

*Zulke jongens die alles durven,
hebben wij nodig.*

5 *Kia* vetero!
Kiaj homoj!
Kiom da homoj!
Kiaj hundoj!
Kiom da hundoj!

*Wat een weer! (mooi, lelijk)
Wat een mensen! (onaangenaam b.v.)
Wat een mensen! (veel)
Wat een honden (grote, lelijke b.v.)
Wat een honden (veel)*

In uitroepen wordt *kia* gebruikt voor de hoedanigheid, *kiom* voor de hoeveelheid.

6 *Kiam* neĝas, la neĝeroj falas sur
la teron.
Ĉu ĉiuj moneroj estas rondaj?
La maro konsistas el akveroj.
Mia fingro doloras; estas
lignero en ĝi.

*Als het sneeuwt, vallen de
sneeuwvlokken op de aarde.
Zijn alle munten rond?
De zee bestaat uit waterdruppels.
Mijn vinger doet pijn;
er zit een splinter in.*

Het achtervoegsel *-er* vormt de namen der eenheden waaruit iets bestaat.

6 **Ankaŭ** - en ook **ne** - behoren te staan voor datgene, waarop zij betrekking hebben.
Verg.: *Ankaŭ/Ne mi aĉetis fontplumon en Amsterdamo; Mi ankaŭ/ne aĉetis fontplumon en Amsterdamo; Mi aĉetis ankaŭ/ne fontplumon en Amsterdamo; Mi aĉetis fontplumon ankaŭ/ne en Amsterdamo.*

7 Lernu:

lernolibro	leerboek	lago	meer
legolibro	leesboek	lageto	vijver
komencanto	beginner	ligno	hout
vino	wijn	lignero	splinter
konduto	gedrag	fajro	vuur
fonto	bron	fajrero	vonk
fontoplumo	vulpen	monero	munten, geldstuk
kuraĝo	moed	plado	schaal
neĝero	sneeuwvlok	pladeto	schoteltje
pluvero	regendruppel	kuko	koek
hajlero	hagelsteen	buterpano	boterham
akvero	waterdruppel	bulko	kadetje, broodje
maro	zee	gusto	smaak
odoro	geur	komenci	beginnen
kelo	kelder		(overg.)
koridoro	gang	enpaki	inpakken
mato	mat	kunporti	meenemen
tuko	doek	plaĉi	bevallen
tapiŝo	tapijt	dolori	pijn doen
doloro	pijn, smart	korekti	verbeteren
ŝtupo	trede	odori	geuren
ŝtuparo	trap	tia	zo'n, dergelijk
kurteno	gordijn	ia	enigerlei
bufedo	buffet	ĉia	allerlei
tablotuko	tafelaken	nenia	generlei
kuraĝi	durven	nederlanda	Nederlands
preferi	verkiezen, de voorkeur geven aan	franca	Frans
		multekosta	duur
		bonodora	geurig
peti	verzoeken	kuraĝa	moedig
elekti	kiezen	volonte	graag
taŭgi	deugen, geschikt	nun	nu
	zijn	jen	ziehier, hier is

Kia ago, tia pago.

Kia patro, tia filo.

Kia patrino, tia filino.

Boontje komt om zijn loontje.

De appel valt niet ver van de boom.

8 Respondu:

Kiam falas neĝeroj? Kiom da akveroj estas en glaso da akvo? Ĉu eŭro estas franca monero? Kian krajonon vi havas? Ĉu vi ŝatas ruĝan vinon? Kion vi preferas, teon aŭ kafon? Ĉu vi ŝatas ĉiajn legomojn? Ĉu Esperanto plaĉas al vi? Ĉu lago estas pli granda ol maro? Kia akvo estas en maro? Ĉu vi ofte naĝis en la maro? Ĉu oni konstruas meblojn el ligno? Kie estas viaj moneroj? Ĉu fonto-

plumo taŭgas por malgranda infano? Per kia krajono la instruisto korektas la erarojn? Ĉu ĉiuj floroj odoras bone? Per kio vi flaras la rozojn? Ĉu ĉiaj fruktoj estas bongustaj?

9 *Kio estas:*

plenkreskulo; kombilo; sukerero; skribilo, skribilaro; belulino; grizharulo; bonulo; brunulino; barbulo; fremdulo; helpilo; gejunuloj; kaptilo; panero; bonkorulo; ludilo; montrilo; precizulo; subulo.

10 Vertalen en terugvertellen № 1.

11 Rakontu pri via matenmanĝo.

LES 19

1 Legu:

Kiu mensogis?

Iu soldato venis al sia kapitano kaj petis kelktagan forpermeson. Li rakontis, ke li ricevis leteron de sia edzino, en kiu ŝi skribis al li, ke ŝi havas tre multe da laboro en la butikoj: venas multe da klientoj kaj ŝi tre bezonas lian helpon. La kapitano atente aŭskultis lian rakonton, sed respondis, ke li ne povas plenumi lian peton. “Ankaŭ mi”, li diris, “ricevis leteron de via edzino kaj ŝi skribis al mi, ke mi ne donu forpermeson al ŝia edzo, kiam li petas pri tio, ĉar hejme li estas nur malhelpo; do ŝi preferas, ke li restu en la soldatejo.” La soldato diris nenion, salutis kaj foriris. Sed ĉe la pordo li subite turnis sin kaj diris: “Sinjoro kapitano, mi tre bedaŭras, ke en nia regimento estas du mensoguloj. Mi estas unu el ili, ĉar mi tute ne havas edzinon.”

2 Kie estas mia plumo? Ĉu ĝi kuŝas tie? Ĝi devas esti ie. Mi jam serĉis ĉie. Sed mi vidas ĝin nenie.	<i>Waar is mijn pen? Ligt hij daar? Hij moet ergens zijn. Ik heb al overal gezocht. Maar ik zie hem nergens.</i>
--	--

De korelativoj op *-e* duiden een plaats aan.

3 Kien vi iras? Ne iru tien! Via frato kuris ien, sed mi ne scias kien. La knabo rigardis ĉien. Mi estas laca; mi promenas nenien.	<i>Waar ga je heen? Ga daar niet heen! Je broer is ergens heen gehold, maar ik weet niet waarheen. De jongen keek overal heen. Ik ben moe; ik wandel nergens heen.</i>
--	--

De korelativoj op *-e* zijn bijwoorden, dus onveranderlijk, behalve dat ze de richtings-*n* kunnen krijgen.

4 Mi ne konas la urbon, kie vi loĝas. Tie estas la vilaĝo, kien ni iras. Ĉu tio estas la domo, en kiu vi loĝas?	<i>Ik ken de stad niet, waar je woont. Daar is het dorp, waar we heen gaan. Is dat het huis, waarin je woont?</i>
---	---

Kie is bijwoord, *kiu* is voornaamwoord.

5 Tio estas libro, kaj ĉi tio estas kreto.	<i>Dat is een boek en dit is een krijtje.</i>
--	---

Tiu domo estas via, kaj ĉi tiu estas mia.
Tie estas via domo, kaj ĉi tie estas mia.

Dat huis is het uwe, en dit is het mijne.

Daar is uw huis, en hier is het mijne.

Om bij de korelativoj *tio*, *tiu*, en *tie* verschil te maken, als ze betrekking hebben op veraf en dichtbij, zetten we *ĉi* ervoor (of erachter) als het betrekking heeft op iets dat dichtbij is.

6 La ovo staras en la ovingo.

La patrino uzas fingringon, kiam ŝi kudras.

Kie estas la cigaringo de la patro?

Prenu plumon el la plumujo kaj metu ĝin en la plumingo.

Het ei staat in het eierdopje.

Moeder gebruikt een vingerhoed als ze naait.

Waar is vaders sigarenpijpje?

Neem een pen uit het pennendoosje en steek hem in de penhouder.

Het achtervoegsel *-ing* duidt een voorwerp aan, dat één ander voorwerp gedeeltelijk omvatten kan.

7 Lernu

soldato	soldaat	promeso	belofte
soldatejo	} kazerne	robo	japon
kazerno		jupo	rok
kapitano		bluzo	blouse
permeso	toestemming	mentono	kin
forpermeso	verlof	lipo	lip
peto	verzoek	vango	wang
malhelpo	hinderpaal, belemmering	ŝultro	schouder
regimento	regiment	famo	roem
edzo	echtgenoot	kandelo	kaars
edzino	vrouw, echtgenote	permesi	toestaan
ovingo	eierdopje	plenumi	vervullen
fingringo	vingerhoed	kudri	naaien
cigaringo	sigarenpijpje	promesi	beloven
plumingo	penhouder	surhavi	dragen
kudrilo	naald		(van kleren)
pinglo	speld	surmeti	aantrekken,
trikilo	breinaald		opzetten
kuraci	genezen	demeti	uittrekken,
akcepti	aannemen, ontvangen	seka	afzetten
	rechtspreken, oordelen	fama	droog
juĝi		stulta	beroemd
			dom

dekstra	<i>rechter (rechts bevindend)</i>	ie	<i>ergens</i>
maldekstra	<i>linker</i>	ĉie	<i>overal</i>
grava	<i>belangrijk</i>	nenie	<i>nergens</i>
		ĉirkaŭ	<i>rondom</i>

Kie estas volo, tie estas vojo.

Waar een wil is, is een weg.

8 Respondu:

Kie estas via domo? Kien vi iras dimanĉe? Kie laboras la kuiristo? Kie vi lernas Esperanton? Kiu vin instruas? Kion vi metas en la cigaredingon? Kie estas viaj plumoj? Per kio la patrino trikas? Pro kio vi estas malseka? Ĉu akvero estas granda? Kiam falas hajleroj? En kia ĝardeno kreskas legomoj? Kia homo estas via avo? Kiu homo bakas la panon? Kie li bakas? Kiu vendas librojn? Kie staras multaj arboj? Ĉu viro surhavas robon? Kie estas via mentono? Kiam vi demetas la ĉapelon? Kiom da lipoj vi havas?

9 Invullen (-er, -ing, -uj, -ul):

La servistino forbalaas la pan...ojn per bala...o. La patrino uzas kudr...ojn, tri...ojn kaj fingr...on. La patro havas kvin cigarojn en sia cigar...o. Li uzas cigar...on por fumi cigaron. Por skribi oni metas plumon en plum...on. Poste oni metas la plumojn denove en la plum...on. Mia frato estas maldekstr...o. Neĝ...o estas ofte pli granda ol hajl...o. Mi estas malseka pro la pluv...oj. Mi havas neniun mon...on en mia mon...o. Sur la ĉapo de la ĉarpentisto kuŝas lign...oj. Kiu faris multajn erarojn, tiu estas stult...o.

10 Kio estas:

kuracisto; stultulo; akceptejo; juĝisto; kuracilo; atendejo; gravulo; nekuracebla; juĝistaro; malseka; feliĉulo; akceptebla; cigaredingo; juĝejo; preferinda; elektebla; portebila; ridinda; neforgesebla; eksterulo; maldekstrulo; kandelingo.

11 Vertalen en terugvertellen № 1.

12 Rakontu pri la vetero de hieraŭ.

LES 20

1 Legu:

La leono kaj la muso.

Estis iam leono, kiu estis la reĝo inter la bestoj. Iun tagon ĝi dormis trankvile, kiam subite malgranda muso kuris sur ĝia felo, kaj vekis ĝin. La leono levis la piedon, kaj per sia ungego kaptis la muson kaj volis mortigi ĝin.

La muso petegis pardonon kaj promesis neniam plu ĝeni la reĝan leonon. La leono estis bonhumoro; ĝi pardonis la muson, kiu feliĉega forkuris.

Kelkajn tagojn poste la leono hazarde falis en reton, kiun ĉasisto metis en la densa arbaro por kapti bestojn. La leono vane klopodis sin savi el la danĝero. Tiam ĝi terure blekis, blekegis; kaj la tuta bestaro tremis. Sed la malgranda muso aŭdis la timon en la voĉo de la leono; scivola ĝi alkuris. Kiam ĝi vidis la reton, kiu kaptis la leonon, ĝi tuj komencis mordi la ŝnurojn, kaj post kelkaj horoj la leono povis forkuri. Ĉiam ĝi estis danka pro la helpo de la muso, kaj ĝi neniam plu mortigis malgrandajn bestojn.

2 Kiam vi lernis vian lecionon?	<i>Wanneer leer je je les?</i>
Tiam mi ne havis tempon.	<i>Toen had ik geen tijd.</i>
Iam vi estos lerta esperantisto.	<i>Ooit zul je een bekwaam esperantist zijn.</i>
Tiu knabino ĉiam ridas.	<i>Dat meisje lacht altijd.</i>
Ĉu ŝi neniam estas malgaja?	<i>Is zij nooit verdrietig?</i>

De korelativoj op *-am* duiden een tijd aan.

3 Mi ne estis hejme, kiam vi venis.	<i>Ik was niet thuis, toen je kwam.</i>
Mi sopiras al la tago, kiam vi venos.	<i>Ik verlang naar de dag, dat je komen zult.</i>
Li estis tre feliĉa, post kiam lia amiko venis.	<i>Hij was heel gelukkig, nadat zijn vriend gekomen was.</i>
Mi eliros tuj kiam li estos ĉi tie.	<i>Ik ga uit, zodra hij hier is.</i>

4 Let op het verschil tussen *kiam* en *tiam*:

Mi ne estis hejme, kiam vi venis.	<i>Ik was niet thuis, toen je kwam.</i>
Mi hieraŭ ne estis hejme; tiam venis mia amiko.	<i>Ik was gisteren niet thuis, toen kwam mijn vriend.</i>

5 Mi foriros je la tria (horo).	<i>Ik ga om drie uur weg.</i>
Via ĝardeno estas riĉa je floroj.	<i>Uw tuin is rijk aan bloemen.</i>
Ĉu vi ofte aĉetas je kredito?	<i>Koop je vaak op krediet?</i>
Je mia bedaŭro mi ne povas helpi vin.	<i>Tot mijn leedwezen kan ik je niet helpen.</i>

Het voorzetsel *je* heeft geen bepaalde betekenis en wordt gebruikt, wanneer men andere voorzetsels niet toereikend acht.

6	Mia amiko venos je lundo.	}	<i>Mijn vriend komt maandag.</i>
	Mia amiko venos lundon.		
	Li restos dum tri tagoj.	}	<i>Hij blijft drie dagen.</i>
	Li restos tri tagojn.		
	La vojo estas longa je dek kilometroj.	}	<i>De weg is tien kilometer lang.</i>
	La vojo estas longa dek kilometrojn.		
	Tiu libro kostas je du eŭroj.	}	<i>Dat boek kost twee euro.</i>
	Tiuj libro kostas du eŭrojn.		
	La fiŝo pezis je dudek funtoj.	}	<i>De vis woog twintig pond.</i>
	La fiŝo pezis dudek funtojn.		

In bepalingen van *tijd, duur, maat, prijs* en *gewicht* laat men meestal het voorzetsel weg en voegt dan de naamvals-*n* toe. (Vergelijk hiermee ook de richtings-*n* in les 12).

7	Kioma horo estas?	<i>Hoe laat is het?</i>
	Estas la tria (horo).	<i>Het is drie uur.</i>
	Estas duono post la kvara.	<i>Het is half vijf.</i>
	Estas kvarono post la kvina.	<i>Het is kwart over vijf.</i>
	Estas la kvina kaj dek kvin (min.)	<i>Het is 5 uur 15.</i>
	Estas kvarono antaŭ la oka.	<i>Het is kwart voor acht.</i>
	Estas dek (minutoj) post la dua.	<i>Het is tien (minuten) over twee.</i>
	Estas la dua kaj dudek kvin (minutoj).	<i>Het is 2 uur 25.</i>
	Estas dudek kvin post la dua.	<i>Het is vijf (minuten) voor half drie.</i>
	La vagonaro forveturas je la oka kaj kvardek du.	<i>De trein vertrekt om 8 uur 42.</i>

8 Lernu:

reĝo	koning	vagonaro	trein
felo	vacht	dato	datum
ungo	nagel	kalendaro	kalender
ungego	klauw	bovo	rund
pardono	vergiffenis	pezo	gewicht, zwaarte
ĝeno	last, storing	pesilo	weegschaal
humoro	humeur	pezilo	gewicht
reto	net		(om te wegen)
ĉasisto	jager	horloĝo	klok (uurwerk)
timo	vrees	brakhorloĝo	(pols)horloge
voĉo	stem	ciferplato	wijzerplaat
ŝnuro	touw	ago	daad
bedaŭro	leedwezen	dorno	doorn
kredito	krediet	hazardo	toeval
vagono	wagon	teruro	verschrikking

mortigi	doden	agi	handelen, doen
petegi	smeken	pepi	piepen
ĉasi	jagen	voĉlegi	voorlezen
pardoni	vergeven	levi	(op)heffen
ĝeni	hinderen	veturi	rijden
savi	redden	forveturi	wegrijden, vertrekken
bleki	schreeuwen (van dieren)	trankvila	kalm, rustig
ĉevalbleki	} hinniken	bonhumora	goedgehumeurd
heni		} loeien	feliĉega
bovbleki	} brullen		terura
muĝi		} beven	vana
blekegi	} verlangen		scivola
tremi		} wegen (overgankelijk)	lerta
sopiri	} wegen, zwaar zijn		densa
pesi			hazarde
pezi		iam	ooit, eens
		ĉiam	altijd
		neniam	nooit

Hodiaŭ estas la sesa de oktobro.
Mi forvojaĝos la dekan de novembro.
Amsterdam, la 26-an de majo 2009.

Vandaag is het 6 oktober.
Ik ga 10 november op reis.
Amsterdam, 26 mei 2009.

9 Respondu:

Ĉu rozoj ĉiam havas dornojn? Je kioma horo vi tagmanĝas? Ĉu vi iam vidis leonon? Kiu neniam eraras? Kiom vi pezas? Kiom da montriloj havas via horloĝo? Ĉu kato pepas? Ĉu vi ĉiam estas bonhumora? Ĉu ĉevalo havas ungegojn? Ĉu kato havas dikan felon? Ĉu vi ĝojas, kiam la instruisto voĉlegas belan historion? Kiu dato estas hodiaŭ? Ĉu vi iam ĉasis? Ĉu turhorloĝo estas pli granda ol poŝhorloĝo? Dum kiom da monatoj estas somero?

10 Ĉu -n?

La viro.. portas granda.. fiŝo... Li.. kaptis ĝi.. antaŭ unu horo.. en la kanalo... Tie.. li.. sidis la tuta.. mateno... Dum horoj.. li.. kaptis nenio... Sed nun li.. iras al la butikoj.. por pesi la fiŝo... Li.. supozas, ke ĝi.. pezas dek du kilogramoj... Tio.. estas multa... Ĉu vi.. iam kaptis tia.. fiŝo..? La viro.. estas gaja.., kaj iros hejme.. montri la fiŝo.. al sia.. edzino... Tiu.. kuiros ĝi.. kaj ili.. havos tagmaĝo.. kun fiŝo.. dum tuta.. semajno...

11 Vertalen en terugvertellen № 1.

12 Rakontu pri via laboro dum la tago de horo al horo.

LES 21

1 Legu:

La novaj vestoj de la reĝo.

Iam estis reĝo, kiu ne ŝatis la regadon. Li pli ŝatis belajn vestojn. Por ĉiu horo de la tago li havis alian veston. Tial la tutan tagon li vestadis kaj alivestadis sin. Li neniel zorgis pri sia popolo, sed nur pensadis pri belaj vestoj. Ĉiel li klopodis akiri novajn kostumojn, kiel eble plej belegajn. La zorgadon pri la soldatoj li lasis al siaj ministroj kaj oficistoj. Sed por si mem li elektis ĉiumonate novan uniformon. Du ruzaj viroj iel aŭdis pri tiu reĝo kaj lia amo je belegaj vestoj. Ili decidis profiti tion kaj vojaĝis al lia regno. Ili anoncis, ke ili povas teksti belegan ŝtofon, kiu ne nur plaĉos al la reĝo pro sia koloro kaj desegno, sed ankaŭ havas specialan kvaliton. Neniu homo, kiu estas malsaĝa kaj ne taŭgas por sia ofico, povas vidi tiun ŝtofon.

Kiel ili akiris multan monon per tiu trompado vi povas legi en la fabelo de Andersen "La novaj vestoj de la reĝo".

2 Kiel vi venis ĉi tien, ĉu piede
aŭ bicikle?
Tiel vi neniam povos sukcesi.
Iel mi devas pagi lin.

Ĉiel mi klopodis konvinki lin.

Mi neniel ricevis komunikon.

*Hoe ben je hier gekomen,
te voet of op de fiets?
Zo zul je nooit kunnen slagen.
Op de een of andere manier
moet ik hem betalen.
Op alle manieren trachtte ik hem
te overtuigen.
Op geen enkele wijze heb ik
bericht gekregen.*

De korelativoj op *-el* duiden een wijze, een manier aan.

3 Faru (tiel) kiel mi faris.
Mi sendas la libron kiel presajon.
Kiel prezidanto mi bonvenigas
vin ĉiujn.

*Doe zoals ik gedaan heb.
Ik zend het boek als drukwerk.
Als voorzitter heet ik u allen
welkom.*

Om te weten of het zelfst. naamw. na *kiel* al of niet *-n* moet krijgen, make men de zin volledig, b.v.:

Mi akceptos vin kiel amiko
(vin akceptas).

*Ik zal u ontvangen, zoals een vriend
u ontvangt.*

Mi akceptos vin kiel amikon
(mi akceptas).

*Ik zal u ontvangen, zoals ik een
vriend ontvang.*

4 Ĉu vi ĉiam studadas?
Tiu viro laboradas.
La ministro paroladis dum
du horoj.

*Studeer je maar altijd door?
Die man werkt voortdurend.
De minister hield een redevoering
van twee uur.*

Het achtervoegsel *-ad* geeft de duur of herhaling van een handeling aan.

5 Mi ŝatis tiun kantadon.
La sangado de lia brako estis
terura.
Per konstanta klopodado ni
atingos nian celon.
Ni aŭdis la blekadon de la
sovaĝaj bestoj.

*Ik hield van dat zingen.
Het bloeden van zijn arm was
verschrikkelijk.
Door voortdurend te proberen
zullen we ons doel bereiken.
Wij hoorden het brullen van de
wilde dieren.*

Door het achtervoegsel *-ad(o)* wordt een onbepaalde wijs tot zelfstandig naamwoord gemaakt.

6 Lernu:

popolo	volk	averto	waarschuwing
kostumo	kostuum	bildo	beeld, plaat
ministro	minister	aero	lucht (gas)
ofico	ambt	ĉielo	hemel
oficisto	ambtenaar	daŭro	duur (tijd)
uniformo	uniform	ekskurso	uitstapje
profito	voordeel, winst	grupo	groep
decido	besluit, beslissing	gvidisto	gids
regno	rijk	regi	regeren
ŝtofo	stof (weefsel)	alivesti	verkleden
koloro	kleur	akiri	verkrijgen
kvalito	kwaliteit	atingi	bereiken
desegno	tekening (patroon)	lasi	laten
fabelo	sprookje	profiti	profiteren, benutten
biciklo	fiets	decidi	besluiten, beslissen
anonco	advertentie	anonci	bekend maken
komuniko	mededeling	presaĵo	drukwerk
teksa	weven	desegni	tekenen
prezidanto	voorzitter	trompi	bedriegen
sango	bloed	ruza	slim, sluw
bicikli	fietsen	speciala	speciaal, bijzonder
konvinki	overtuigen	konstanta	voortdurend
komuniki	mededelen	bicikle	per fiets
presi	drukken		
bonvenigi	verwelkomen		

paroladi	een redevoering	piede	te voet
	houden	kiel	hoe
sangi	bloeden	tiel	zo, aldus ⁷
averti	waarschuwen	iel	op een of andere
daŭri	(voort)duren		manier
gvidi	leiden	ĉiel	op elke manier
imagi	zich voorstellen	neniel	op geen enkele
indigni	zich ergeren		manier, geenszins
intenci	van plan zijn		

Hakado de ligno donas lignerojn. *Waar men hakt, vallen spaanders.*

7 Respondu:

Kiel vi iras al la lernejo? Kiel vi fartas? Ĉu vi iel povas flugi? Ĉu vi intencas averti lin? Ĉu vi ŝatas la flavan koloron? Kiel vi desegnis tion? Kiel vi akceptos vian fraton? Kiel vi ricevis tiun komunikon? Ĉu vi ŝatas legi fabelojn? Kiel li konvinkis vin? Ĉu vi ofte alivestas vin? Ĉu vi povas vidi aeron? Ĉu la ĉielo estas alta? Ĉu vi sendis la ĵurnalon kiel presajon? Kiel oni bonvenigis ilin? Kiel vi faris la ekskurson? Ĉu ili profitis per la teksado? Ĉu vi ŝatas rigardi belajn bildojn? Kiel vi akiris tiun ŝtofon? Ĉu vi povas konvinki mian fraton? Ĉu vi iel trompis vian instruiston?

8 Invullen (korelativojn):

Ki... vi fartas? Mi ne fartas ti... bone, ki... mia filo. Ti... knabo estas ti... forta ki... leono. Neni... li estas malsana. Ĉi... estas envia pri ti... sano. Li ĉi... multe laboras, sed neni... estas laca pro ti... Mi neni... povas kompreni ti... Ĉu vi i... aŭdis pri ti... knabo, ki... povas fari ĉi...? Neni... estas pli grava ol laboro, pri ki... oni estas kontenta. Ki... estas via filo? Mi vidas lin neni... Li estas en la ĝardeno. Ti... li prizorgas la florojn. Li bone faras ti..., nen... vi vidas ti... florojn, ki... en nia ĝardeno.

9 Vertalen en terugvertellen № 1.

10 Rakontu pri via biciklado.

⁷ kaj tiel plu, ktp. = enzovoorts, enz.

LES 22

1 Legu:

Amsterdamo, la 15-an de marto 2009.

Estimata Sinjoro,

En la lasta numero de 'Esperanto' mi legis vian anoncon, per kiu vi serĉas korespondantojn en ĉiuj landoj pri diversaj temoj.

Ĉar mi dum kelka tempo studas la lingvon Esperanto, mi ŝatas praktiki ĝin per korespondado. Mi kelkfoje parolas la lingvon, sed nur kun samlandanoj. Mi ne estas lerta esperantisto, sed mi esperas, ke iam mi estos tia. Do mi nun skribas al vi ĉi tiun leteron, kaj petas, ke vi estu mia korespondanto.

Pri kiuj temoj vi deziras korespondi? Mi estas instruisto, kaj mi multe ŝatas sporton; do mi proponas, ke ni korespondu pri lernejoj aferoj aŭ pri sporto. Mi ankaŭ povas sendi bildojn de nia lando, se vi deziras tion.

Samideane salutas vin,

via korespondonto,

J. Helplingvano

- 2 La lernanto diligente lernas.
La prezidanto malfermas la kunvenon.
Ne ĝenu la parolanton.

*De leerling leert ijverig.
De voorzitter opent de vergadering .
Hinder de spreker niet.*

-anto vormt van een werkwoord de naam van de persoon, die de werking verricht.

- 3 Kiu estas la skribinto de la letero?
La sendinto ne skribis sian nomon sur la koverto.
La prezidanto dankis la parolinton.
Ĉu vi konis la mortinton?

*Wie is de schrijver van de brief?
De afzender heeft zijn naam niet op de envelop geschreven.
De voorzitter bedankte de spreker.
Heb je de gestorvene gekend?*

-into vormt van een werkwoord de naam van de persoon, die de werking verricht heeft.

- 4 Partoprenontoj bonvolu anonci sin baldaŭ.
La prezidanto bonvenigas la parolonton.
La savonto saltis en la akvon.

*Zij die van plan zijn deel te nemen, gelieve zich spoedig te melden.
De voorzitter verwelkomt de spreker.
De redder sprong in het water.*

-onto vormt van een werkwoord de naam van de persoon, die de werking verrichten zal.

Men gebruike *-into* en *-onto* alleen, wanneer men uitdrukkelijk te kennen wil geven, dat de handeling tot het verleden of de toekomst behoort.

Let op het verschil tussen:

Estis multaj partoprenantoj.	<i>Er waren veel deelnemers.</i>
Estos multaj partoprenantoj.	<i>Er zullen veel deelnemers zijn.</i>
Estas multaj partoprenintoj.	<i>Er zijn er velen, die deelgenomen hebben.</i>
Estas multaj partoprenontoj.	<i>Er zijn er velen, die zullen deelnemen.</i>
5 La eksdirektoro vizitis nian lernejon.	<i>De oud-directeur bezocht onze school.</i>
La eksreĝo forlasis la landon.	<i>De ex-koning verliet het land.</i>
Hieraŭ mi renkontis mian eksinstruiston.	<i>Gisteren ontmoette ik mijn vroegere onderwijzer.</i>

Het voorvoegsel *-eks* betekent: *vroegere, oud-, ex-*.

6 Lernu:

lingvo	<i>taal</i>	poŝtoŝicejo	<i>postkantoor</i>
temo	<i>onderwerp</i>	telegrafo	<i>telegraaf</i>
sporto	<i>sport</i>	telefono	<i>telefoon</i>
afero	<i>zaak</i>	leterkesto	<i>brievenbus</i>
ideo	<i>idee, denkbeeld</i>	subskribinto	<i>ondergetekende</i>
samideano	<i>geestverwant</i>	korespondado	<i>briefwisseling</i>
koverto	<i>couvert,</i> <i>envelop</i>	poŝtisto	<i>postbode</i>
nomo	<i>naam</i>	pentristo	<i>(kunst)schilder</i>
direktoro	<i>directeur</i>	gardisto	<i>bewaker</i>
naskiĝtago	<i>verjaardag</i>	profesio	<i>beroep</i>
ekzerco	<i>oefening</i>	korespondi	<i>corresponderen</i>
poemo	<i>gedicht</i>	praktiki	<i>in praktijk</i>
rimarko	<i>opmerking</i>		<i>brengen,</i>
adreso	<i>adres</i>	ĉeesti	<i>toepassen</i>
poŝtmarko	<i>postzegel</i>	morti	<i>aanwezig zijn</i>
poŝtkarto	<i>briefkaart</i>	partopreni	<i>sterven</i>
fotografi	<i>fotograferen</i>	estimi	<i>deelnemen</i>
verki	<i>schrijven</i> <i>(van een boek)</i>	subskribi	<i>achten</i>
naskiĝi	<i>geboren worden</i>	telegrafi	<i>ondertekenen</i>
ekzerco	<i>oefenen</i>	telefoni	<i>telegraferen</i>
traduki	<i>vertalen</i>	pentri	<i>telefoneren</i>
rimarki	<i>(op)merken</i>	gardi	<i>schilderen</i>
glui	<i>plakken</i>	aresti	<i>bewaken,</i>
			<i>bewaren</i>
			<i>gevangen nemen</i>

stampi	<i>stempelen</i>	precipe	<i>vooral</i>
flui	<i>stromen</i>	Ho!	<i>Oh!</i>
proponi	<i>voorstellen</i>	imagi	<i>zich voorstellen</i>
tempo	<i>tijd</i>		

Estimata Sinjoro.

Kara Amiko.

Responde al via letero.

Ĉi-kune mi sendas al vi.

Altestime.

Kun koraj salutoj.

Geachte heer.

Beste vriend.

In antwoord op uw schrijven.

Ingesloten zend ik u.⁸

Hoogachtend.

Met hartelijke groeten.

7 Respondu:

Kiom da lernantoj havas via instruisto? Kaj kiom da lernintoj? Kio estas parolonto? Kio estas kantanto? Kio estas kantistino? Ĉu ĉiu dancanto estas dancisto? Kiu lernas en la lernejo? Kiu instruas? Ĉu vi havas multajn korespondantojn? Kiu estas la sendinto de tiu letero? Kiam estas via naskiĝdato? Ĉu mortinto povas paroli? Ĉu fumonto fumas? Ĉu vi estas la skribinto de tiu ekzerco? Ĉu li estas la verkinto aŭ la tradukinto de tiu poemo? Kio estas arestanto? Kio estas arestinto?

8 Kio estas la diferenco inter:

skribisto, skribanto, skribinto kaj skribonto?

gvidisto kaj gvidanto?

instruisto kaj instruanto?

fotografisto kaj fotografanto?

teksisto kaj teksanto?

kantistino kaj kantantino?

pentristo kaj pentrinto?

vendisto kaj vendinto?

mortanto, mortinto kaj mortonto?

verkisto kaj verkinto?

servisto kaj servanto?

juĝisto, juĝanto kaj juĝonto?

gardisto kaj gardanto?

9 Traduku kaj rakontu numeron 1.

10 Skribu leteron al eksterlanda korespondanto.

⁸ ĉi-kune – voluit: *kun ĉi tiu (letero)*. De ontwikkeling van het Esperanto staat meer dergelijke bijwoordelijke verbindingen toe. B.v.: *ĉi-apude*, *ĉi-sube*, *ĉi-pere* e.d., waarin **ĉi** als een verkorte vorm van *ĉi tie* moet worden beschouwd. Opgemerkt moet worden, dat dezelfde verbinding met een zelfstandig naamwoord dikwijls voorkomt: *ĉi-dome*, *ĉi-tempe*, *ĉi-matene*, *ĉi-kunvene*, *ĉi-maniere* enz.

LES 23

1 Legu:

La hejma telegrafo.

En la lernejo la instruisto instruis pri la funkciado de telegrafo. Li rakontis, ke oni faras per iu aparato ian signalon, kaj ke tra la drato fluas la kurento kaj kaŭzas je la fino de la drato per alia aparato la saman signalon. Per tio oni povas sendi komunikon de iu urbo al alia.

“Ho, sinjoro instruisto”, diris Petro, “mi pensas, ke ni havas telegrafon hejme.”

“Ĉu vere?”, demandis la instruisto, “ĉu vi ne eraras?”

“Ne, sinjoro! Ni hundo estas telegrafo!”

“Via hundo! Tion mi ne povas kompreni.”

“Ho, sinjoro! Ni hundo estas vera telegrafo. Kiam mi pinĉas ĝian voston, ĝi mordas per la buŝo!”

2 Tiu kantanta knabino estas mia fratino.

La falanta infano ploris.

La falinta kraĵono kuŝas sur la planko.

Oni forportis la mortintan ĉevalon.

La fumonta knabo forprenis cigaredon.

La promenonta sinjoro prenas siajn ĉapelon kaj bastonon.

Dat zingende meisje is mijn zuster.

Het vallende kind huilde.

Het gevallen potlood ligt op de vloer.

Men bracht het gestorven paard weg.

De jongen die zou gaan roken, nam een sigaret weg.

De heer die zal gaan wandelen, neemt zijn hoed en stok.

De achtervoegsels *-ant*, *-int* en *-ont*, kunnen ook bijvoeglijk gebruikt worden. Met *-anta*, *inta* en *-onta* worden de *bedrijvende* deelwoorden gevormd van de tegenwoordige tijd, de verleden tijd en de toekomstige tijd.

3 Silentu, mi estas laboranta.

Kiam vi venis, mi estis skribanta leteron.

Kiam vi venos je la sesa, ili estos manĝantaj.

Wees stil, ik ben aan het werk.

Toen jij kwam, was bezig een brief te schrijven.

Wanneer je om zes uur komt, zullen ze aan het eten zijn.

De werkwoordsvorm op *-anta* kan deel uitmaken van het gezegde, evenals elk bijvoeglijk naamwoord (vgl.: *mi estas sana*, *vi estas feliĉa*, *li estos gaja*).

Dan betekent:

mi estas -anta:	ik ben bezig met
mi estis -anta:	ik was bezig met
mi estos -anta:	ik zal bezig zijn met

- 4 *Fine mi estas skribinta tiun leteron.*
Kiam li venis, ni estis manĝintaj.
Morgaŭ mi estos forveturinta. *Eindelijk ben ik klaar met het schrijven van die brief.*
Toen hij kwam, hadden we net gegeten.
Morgen zal ik vertrokken zijn.

De werkwoordsvorm op *-inta* kan deel uitmaken van het gezegde en drukt dan uit, dat de handeling op een bepaald moment voltooid is. Dus dan betekent:

mi estas -inta: ik ben (juist) klaar met
mi estis -inta: ik was (juist) klaar met
mi estos -onta: ik zal (juist) klaar zijn met

- 5 *Atentu, la instruisto estas parolonta.*
Kiam li foriris, mi estis enironta.
Morgaŭ je la deka ni estos forvojaĝontaj. *Let op, de onderwijzer zal gaan spreken.*
Toen hij wegging, zou ik juist binnengaan.
Morgen om tien uur zullen we klaar staan om op reis te gaan.

De werkwoordsvorm op *-onta* kan deel uitmaken van het gezegde en drukt dan uit, dat op een bepaald moment de handeling op het punt staat te gebeuren. Dus dan betekent:

mi estas -onta: ik sta op het punt te
mi estis -onta: ik stond op het punt te
mi estos -onta: ik zal op het punt staan te

Opm.: Er zijn dus in het Esperanto negen samengestelde tijden, naast de drie enkelvoudige, terwijl het Nederlands in totaal acht tijden kent. Het is dus niet mogelijk, elke Nederlandse tijd weer te geven door één Esperantotijd, of omgekeerd.

Een goede raad: gebruik zoveel mogelijk de enkelvoudige tijden; alleen om kleine nuances in de betekenis aan te geven, kan men de samengestelde tijden nemen.

- 6 *Kiam ni promenis, ekpluvis.*
Bonvolu eksidi.
La ĉeestantoj ekstaris.
La patro ekparolis.
Mi ne povis ekdormi.
La knabino ekridis. *Toen wij wandelden, begon het plotseling te regenen.*
Gaat u zitten.
De aanwezigen stonden op.
Vader begon te spreken.
Ik kon niet inslapen.
Het meisje barstte in lachen uit.

Het voorvoegsel *-ek* drukt het begin van een handeling uit.

Dit begin is uiteraard meer of minder kort. Zeer kort zijn b.v. *ekvidi* (bemerken) en *ekkanti* (aanheffen).

De gebeurtenis kán zich plotseling voordoen – zoals bijv. bij 'in lachen (of tranen) uitbarsten, resp. *ekridi* en *ekplori*, of bij een plotselinge bui, *ekpluvi*.

Maar noodzakelijk is dit niet en soms is de aanvang wel te voorzien, zoals bij regen dikwijls het geval is, of bij bijv. 'labori'. En het komt voor dat de handeling (en dus ook de aanvang daarvan) wordt verzocht of aangemoedigd (ga toch zitten zeg! - waarna men '*eksidas*'), of aangekondigd (zullen we maar opstappen? - waarna men '*ekstaras*').

7 Lernu:

<i>funkciado</i>	<i>werking</i>	<i>boli</i>	<i>koken (van een vloeistof)</i>
<i>aparato</i>	<i>apparaat, toestel</i>	<i>direkti</i>	<i>sturen, richten</i>
<i>signalo</i>	<i>signaal, sein</i>	<i>escepti</i>	<i>uitzonderen</i>
<i>drato</i>	<i>draad (metaal)</i>	<i>esprimi</i>	<i>uitdrukken</i>
<i>fadeno</i>	<i>draad, garen</i>	<i>informi</i>	<i>inlichten</i>
<i>kurento</i>	<i>stroom</i>	<i>informpeti</i>	<i>informereren</i>
	<i>(elektrisch)</i>	<i>karesi</i>	<i>liefkozen</i>
<i>kaŭzo</i>	<i>oorzaak, reden</i>	<i>laŭdi</i>	<i>prijzen, loven</i>
<i>bastono</i>	<i>stok</i>	<i>logi</i>	<i>lokken</i>
<i>escepto</i>	<i>uitzondering</i>	<i>plendi</i>	<i>klagen</i>
<i>esprimo</i>	<i>uitdrukking</i>	<i>progresi</i>	<i>vorderen</i>
<i>informo</i>	<i>inlichting</i>	<i>puŝi</i>	<i>duwen, stoten</i>
<i>kareso</i>	<i>liefkozing</i>	<i>pruvi</i>	<i>bewijzen</i>
<i>laŭdo</i>	<i>lof</i>	<i>rifuzi</i>	<i>weigeren</i>
<i>libertempo</i>	<i>vakantie</i>	<i>respekti</i>	<i>eerbiedigen</i>
<i>plendo</i>	<i>klacht</i>	<i>riski</i>	<i>wagen</i>
<i>progreso</i>	<i>vordering, vooruitgang</i>	<i>sekvi</i>	<i>volgen</i>
<i>puŝo</i>	<i>duw, stoot</i>	<i>elektra</i>	<i>elektrisch</i>
<i>pruvo</i>	<i>bewijs</i>	<i>akurata</i>	<i>stipt op tijd⁹</i>
<i>rifuzo</i>	<i>weigerin</i>	<i>akra</i>	<i>scherp, fel</i>
<i>respekto</i>	<i>eerbied</i>	<i>klara</i>	<i>helder, duidelijk</i>
<i>risko</i>	<i>risico</i>	<i>kripla</i>	<i>gebrekkig</i>
<i>sekvo</i>	<i>gevolg</i>	<i>lama</i>	<i>kreupel</i>
<i>zono</i>	<i>gordel, ceintuur</i>	<i>libera</i>	<i>vrij</i>
<i>funkcii</i>	<i>functioneren</i>	<i>alloga</i>	<i>aanlokkelijk</i>
<i>kaŭzi</i>	<i>veroorzaken</i>	<i>modesta</i>	<i>bescheiden</i>
<i>pinĉi</i>	<i>knijpen</i>	<i>respektinda</i>	<i>eerbiedwaardig</i>
<i>eksidi</i>	<i>gaan zitten</i>	<i>sekvanta</i>	<i>volgende</i>
<i>ekstari</i>	<i>gaan staan</i>	<i>adiaŭ</i>	<i>vaarwel</i>
<i>ekdormi</i>	<i>inlapsen</i>		

⁹ *akurata* heeft altijd betrekking op **tijd**. Men komt *akurate* (= op tijd) en men betaalt zijn rekeningen *akurate*.

adiaŭi	<i>vaarwel zeggen</i>	apenaŭ	<i>nauwelijks</i>
aboni	<i>zich abonneren op, een abonnement heb- ben, geabonneerd zijn op</i>	sekve	<i>bijgevolg, dus</i>

Ne ĉio utilas, kio brilas.

't Is niet alles goud, wat er blinkt.

8 *Respondu:*

Ĉu kuranta knabo uzas promenbastonon? Ĉu vi scias la diferencon inter dra-
to kaj fadeno? Ĉu patrino ŝatas karesi sian junan infanon? Ĉu vi ofte plen-
das pri tro multe da laboro? Ĉu via konduto estas laŭdinda? Kial vi rifuzis lian
inviton? Kiom da libertempo vi havas? Ĉu vi konas multajn Esperantajn espi-
mojn? Ĉu en Esperanto estas esceptoj? Je kioma horo vi ekdormis hieraŭ? Ĉu
vi jam abonis Esperantan ĵurnalon? Ĉu vi ĉiam tradukas precize? Ĉu lama
viro estas kripla? Kiu tago ĉiam sekvas post ĵaŭdo? Ĉu ĉiam post la 30-a de iu
monato sekvas la 1-a de la sekvanta monato?

9 Traduku kaj rakontu numeron 1.

10 Rakontu pri via korespondado.

LES 24

1 Legu:

Kial li ploris?

Sur la strato staris malgranda knabo. Plorante li serĉis ion sur la tero. Preterpasanta sinjoro vidis lin kaj bonkore demandis: “Kial vi ploras, kara knabeto? Ĉu vi eble falis?”

“Ne, sinjoro, mi ne falis, sed mi perdis cendon. Mi ricevis ĝin de mia onklo, kiu vizitis nin. Ĝi falis el mia mano, dum mi kuris al la butikoj; kaj mi ne povas retrovi ĝin.”

“Nu, mia kara, ne plu ploru. Jen alia cendo.” Doninte cendon al la knabo, la sinjoro foriris. Sed li estis farinta nur kelkajn paŝojn, kiam la knabo denove ploras.

Turninte sin li demandis: “Kial vi nun ploras? Ĉu ankaŭ la alia cendo falis?”

“Ne, sinjoro, sed se mi ne estus perdinta mian unuan cendon, mi nun havus du!”

2 Kial vi ne respondas?

Mi ne konas la kaŭzon, kial ŝi ploras.

Tial li ne fidus vin.

Ial ŝi ne volis kanti.

Infanoj ridas kaj ploras ĉial.

Nenial vi devas fari tion.

Waarom antwoord je niet?

Ik weet de reden niet, waarom zij huilt.

Daarom vertrouwt hij je niet.

Om de een of andere reden wilde zij niet zingen.

Kinderen lachen en huilen overal om.

Om geen enkele reden moet je dat doen.

De korelativoj op *-al* duiden een reden aan.

3 Ridante li rakontis la historion.

Sidante mi ne povas vidi vin.

Biciklante rapide vi povos atingi lin.

Starante ili akceptis la gratulojn.

Lachende vertelde hij de geschiedenis.

Zittende kan ik je niet zien.

Door snel te fietsen kun je hem bereiken (inhalen).

Staande namen zij de gelukwensen in ontvangst.

Alle bedrijvende deelwoorden kunnen bijwoordelijk gebruikt worden (*-ante*, *-inte*, *-onte*). Ze vervangen dan een bijwoordelijke bijzin. *-ante* wordt gebruikt, wanneer de handeling van de bijzin zich voltrekt tegelijk met de handeling van de hoofdzin (vaak een bijzin met *terwijl* of *doordat*).

4 Salutinte ni foriris.

Skribinte la leteron, mi forsendis ĝin.

Nadat we gegroet hadden, gingen we weg.

Nadat ik de brief geschreven had, verzond ik hem.

Biciklinte tre rapide, ni estas
laca.
Puninte la knabon, la patro par-
donis lin.

*Nu (omdat, nadat) we heel snel
gefietst hebben, zijn we moe.
Nadat de vader de jongen gestraft
had, vergaf hij hem.*

-inte wordt gebruikt, wanneer de handeling van de bijzin vooraf-
gaat aan de handeling van de hoofdzin (vooral bijzinnen met *na-
dat*).

5 Fumonte, la patro prenis la ta-
bakujon kaj la pipon.
Batonte hundon, oni serĉas bas-
tonon.
Forironte, mi salutis mian patri-
non.
Manĝonte, ni eksidis ĉe la tablo.

*Daar hij van plan was te roken,
nam vader de tabakspot en de pijp.
Wanneer men van plan is een hond
te slaan, zoekt men een stok.
Toen ik op het punt stond weg te gaan,
groette ik mijn moeder.
Om te eten gingen we aan tafel zitten.*

-onte wordt gebruikt om aan te duiden, dat de handeling van de
bijzin bedoeld is, of op het punt staat te geschieden, tijdens de
handeling van de hoofdzin.

Opmerking: bij het gebruik van *-ante*, *inte*, *-onte* moet erop gelet
worden, dat hoofdzin en bijzin hetzelfde onderwerp hebben, dus:

Manĝinte li foriris.
Post kiam ni manĝis (of: estis
manĝintaj), li foriris.

*Nadat hij gegeten had, ging hij weg.
Nadat wij gegeten hadden, ging
hij weg.*

6 Mi ne ŝatas babilemajn homojn.
Vi estas tro scivolema.
Ĉu lia edzino estas aĉetema?
Mia fratino estas helpema kna-
bino.

*Ik houd niet van babbelzieke mensen.
Je bent te nieuwsgierig.
Is zijn vrouw kooplustig?
Mijn zus is een hulpvaardig meisje.*

Het achtervoegse *-em* duidt een neiging of een gewoonte aan;
voor een voorbijgaande lust gebruikt men echter niet *-em*.
Vergelijk:

Mi estas scivola, kion vi faros.
Mia najbarino estas scivolema
virino.

*Ik ben benieuwd, wat je zult doen.
Mijn buurvrouw is een nieuwsgierige
vrouw.*

7 *Lernu:*

paŝo	<i>pas, stap</i>	preterpasi	<i>voorbijgaan</i>
fido	<i>vertrouwen</i>	fidi	<i>vertrouwen</i>
puno	<i>straf</i>	puni	<i>straffen</i>
monpuno	<i>boete</i>	babili	<i>babbelen</i>

pipo	<i>pijp</i>	spiri	<i>ademen</i>
membroj	<i>ledematen</i>	enspiri	<i>inademen</i>
vizaĝo	<i>gelaat</i>	elspiri	<i>uitademen</i>
makzelo	<i>kaak</i>	palpi	<i>tasten</i>
frunto	<i>voorhoofd</i>	maĉi	<i>kauwen</i>
brovo	<i>wenkbrauw</i>	gluti	<i>slikken</i>
palpebro	<i>ooglid</i>	gustumi	<i>proeven</i>
okulvitroj	<i>bril</i>	rampi	<i>kruipen</i>
lango	<i>tong</i>	ofendi	<i>beledigen</i>
cerbo	<i>hersenen</i>	babilema	<i>babbelziek</i>
kubuto	<i>elleboog</i>	scivol(em)a	<i>nieuwsgierig</i>
stomako	<i>maag</i>	aĉetema	<i>kooplustig</i>
ripo	<i>rib</i>	helpema	<i>hulpvaardig</i>
pulmo	<i>long</i>	nerv(em)a	<i>zenuwachtig</i>
genuo	<i>knie</i>	nuda	<i>naakt</i>
muskolo	<i>spier</i>	preter	<i>voorbij, langs</i>
nervo	<i>zenuw</i>	ial	<i>om een of andere</i>
vejno	<i>ader</i>	ĉial	<i>reden</i>
osto	<i>bot, been</i>	nenial	<i>overal om</i>
ostaro	} <i>geraamte</i>	nudkape	<i>nergens om</i>
skeleto		<i>wervel</i>	<i>blootshoofds</i>
vertebro		nudpiede	<i>barrevoets</i>
vertebraro	<i>wervelkolom</i>		

8 *Respondu:*

Per kio vi vidas? Ĉu vi uzas okulvitrojn? Ĉu vi estas babilema? Ĉu la frunto estas super la nazo? Kiom da dentoj vi havas? El kiom da vertebroj konsistas la vertebraro? Ĉu vi ofte promenas nudkape? Kial malgrandaj infanoj rampas? Ĉu vi fidas vian patron? Ĉu vi iam pagis monpunon? Kie estas la sango? Ĉu la koro estas en la kapo? Kio estas en la buŝo? Ĉu ĉiuj lernantoj estas laboremaj? Ĉu studanta lernanto ĉiam estas studema? Por kio vi uzas viajn pulmojn? Kion vi faras per via cerbo? Kiom da membroj vi havas?

9 *Invullen:*

La falint..... knabo ridant..... ekstaris. Ekstarint..... li vidis sian sangant..... genuon. Li foriris lamant.... Hejmenvenint..... li laŭte ploris. La patrino alvenis kurant..... Vidint..... la genuon ŝi prenis tukon kaj per tiu ŝi lavis ĝin Sidant.... kaj ankoraŭ plorant..... la knabo rigardis sian zorgant..... patrinon. Dankint.... ŝin li prenis libron kaj legant..... li forgesis sian dolorant..... genuon.

10 Traduku kaj rakontu numeron 1.

11 Rakontu pri la homa korpo.

LES 25

1 Legu:

Tro da fervoro.

Iu sinjorino dungis novan, junan servistinon. La knabino atente aŭskultis, kiam la sinjorino klarigis al ŝi la laboron, kiun ŝi devos fari.

Antaŭ la fenestro staris vitra ujo, en kiu naĝis du orfiŝoj. La sinjorino tre ŝatis la fiŝojn kaj ŝi ordonis al la servistino bone zorgi pri ili: ĉiun tagon ŝi devas doni al ili freŝan akvon kaj purigi la ujon.

La knabino komencis la laboron, kaj la sinjorino estis tre kontenta. Sed post kelkaj tagoj la orfiŝoj aspektis malsanaj: ili ne naĝis kaj ne manĝis la nutraĵon, kiun la sinjorino ĵetis en la akvon.

Tial ŝi vokis la servistinon kaj demandis, ĉu ŝi bone zorgis pri la fiŝoj. “Ho jes, sinjorino!” respondis la knabino. “Ĉiun tagon mi purigis la ujon kaj refreŝigis la akvon. Mi purigis ankaŭ la fiŝojn kaj eĉ poluris ilin per polurpasto, por ke ili belege brilu.”

- 2 Li estas konato de mia patro.
La arestito klopodis forkuri.

*Hij is een kennis van mijn vader.
De gearresteerde (arrestant) probeerde
weg te lopen.*

Ĉu vi estas la ekzamenoto?
Vi eraras, mi estas unu el la
ekzamenontoj.

Bent u de examinandus?

Kiu estos la delegito al la kun-
veno?

*U vergist zich, ik ben een van de
examinatoren.*

*Wie zal de afgevaardigde naar
de vergadering zijn?*

-ato vormt van een werkwoord de naam van een persoon, die de werking ondergaat; *-ito* die van een persoon, die de werking ondergaan heeft; *-oto-* die van een persoon, die de werking ondergaan zal.

- 3 La batata knabo laŭte ploris.
La batita hundo forkuris.
La lernota leciono estas tre mal-
facila.

*De jongen die geslagen werd, huilde luid.
De geslagen hond liep weg.
De te leren les is erg moeilijk.*

De achtervoegsels *-at,-it* en *-ot* kunnen ook bijvoeglijk gebruikt worden. Met *-ata, ita* en *ota* worden de *lijdende* deelwoorden gevormd van de tegenwoordige tijd, de verleden tijd en de toekomstige tijd.

- 4 La knabo ploras, ĉar li estas
batata.
La ŝtelisto estis severe gardata.

*De jongen huilt, want hij wordt
geslagen.
De dief werd streng bewaakt.*

La gazeto estos legata tra la tuta mondo. *De krant zal over de gehele wereld gelezen worden.*

De werkwoordsvorm op *-ata* kan deel uitmaken van het gezegde en drukt dan uit, dat de werking *wordt* ondergaan, dus:

mi estas-ata: *ik ben in de toestand, dat ik de werking onderga;*
mi estis-ata: *ik was in de toestand, dat ik de werking onderging.*
mi estos-ata: *ik zal in de toestand zijn, dat ik de werking onderga.*

- 5 Ne plu serĉu, via plumo estas trovita. *Zoek niet langer, je pen is gevonden.*
Oni ĝojis, ĉar la forkurinta leono estis kaptita. *Men was blij, want de weggelopen leeuw was gevangen.*
Mi esperas, ke la milito estos baldaŭ finita. *Ik hoop dat de oorlog spoedig beëindigd zal zijn.*

De werkwoordsvorm op *-ita* kan deel uitmaken van het gezegde en drukt dan uit, dat de werking ondergaan *is*, dus:

mi estas-ita: *ik ben in de toestand dat ik de werking ondergaan heb;*
mi estis-ita: *ik was in de toestand dat ik de werking ondergaan had;*
mi estos-ita: *ik zal in de toestand zijn dat ik de werking ondergaan heb.*

La letero al mia amiko estas skribota. *De brief aan mijn vriend zal dadelijk geschreven worden.*
Kiam vi venis hieraŭ, la kunveno estis fermota. *Toen je gisteren kwam, zou de vergadering net gesloten worden.*
Morgaŭ je la deka mi estos ekzamenota. *Morgen om tien uur zal ik op het punt staan te worden geëxamineerd.*

De werkwoordsvorm op *-ota* kan deel uitmaken van het gezegde en drukt dan uit, dat het onderwerp op het punt staat de werking te ondergaan, dus:

mi estas-ota: *ik sta op het punt de werking te ondergaan;*
mi estis-ota: *ik stond op het punt de werking te ondergaan;*
mi estos-ota: *ik zal op het punt staan de werking te ondergaan.*

- 7 Donu al tiu malriĉulo iom da manĝaĵo. *Geef die arme wat eten.*
Akvo estas klara fluidaĵo. *Water is een heldere vloeistof.*
Malgrandaj infanoj ŝatas frandaĵon. *Kleine kinderen houden van een snoepje.*
Mi dankas vin pro via amikaĵo. *Ik bedank je voor je vriendendienst.*
Ĉu vi ofte manĝas bovaĵon? *Eet je vaak rundvlees?*
Mi preferas porkaĵon. *Ik houd meer van varkensvlees.*

Het achtervoegsel *-aj* vormt de namen van concrete dingen en van naar buiten waarneembare uitingen van gevoelens. Verbonden met een diernaam geeft het vaak de naam aan van een gerecht.

8	<i>Mi vizitos mian bofraton.
Ĉu vi konas mian bofilon?
Kie loĝas viaj bogepatroj?
Li estas mia bokuzo.</i> | <i>Ik zal mijn zwager bezoeken.
Kent u mijn schoonzoon?
Waar wonen je schoonouders?
Hij is een aangetrouwde neef van me.</i> |
|---|--|--|

Het voorvoegsel *bo-* duidt een verwantschap aan, ontstaan door een huwelijk.

9 Lernu:

<i>fervoro</i>	<i>ijver, vuur</i>	<i>bofilo</i>	<i>schoonzoon</i>
<i>vitro</i>	<i>glas (stofnaam)</i>	<i>bopatro</i>	<i>schoonvader</i>
<i>nutraĵo</i>	<i>voedsel</i>	<i>bogepatroj</i>	<i>schoonouders</i>
<i>polurpastro</i>	<i>poetspommade</i>	<i>dungi</i>	<i>huren (in dienst nemen)</i>
<i>arestito</i>	<i>arrestant, gevangene</i>	<i>lui</i>	<i>huren (van zaken)</i>
<i>ekzamenato</i>	<i>examinandus</i>	<i>klarigi</i>	<i>uitleggen, verklaren</i>
<i>ekzamenanto</i>	<i>examinator</i>	<i>ordoni</i>	<i>bevelen</i>
<i>delegito</i>	<i>afgevaardigde</i>	<i>purigi</i>	<i>schoonmaken</i>
<i>gazeto</i>	<i>krant</i>	<i>aspekti</i>	<i>eruitzien</i>
<i>vundo</i>	<i>wond</i>	<i>nutri</i>	<i>voeden</i>
<i>vundito</i>	<i>gewonde</i>	<i>ĵeti</i>	<i>gooien, werpen</i>
<i>manĝaĵo</i>	<i>eten</i>	<i>refreŝigi</i>	<i>verfrissen</i>
<i>fluidaĵo</i>	<i>vloeistof</i>	<i>poluri</i>	<i>poetsen</i>
<i>frandaĵo</i>	<i>snoeperij, snoepje</i>	<i>ekzameni</i>	<i>onderzoeken, examineren</i>
<i>amikaĵo</i>	<i>vriendendienst</i>	<i>delegi</i>	<i>afvaardigen</i>
<i>bovaĵo</i>	<i>rundvlees</i>	<i>vundi</i>	<i>wonden</i>
<i>porko</i>	<i>varken</i>	<i>frandi</i>	<i>snoepen</i>
<i>porkaĵo</i>	<i>varkensvlees</i>	<i>ŝerci</i>	<i>schertsen</i>
<i>ŝafo</i>	<i>schaap</i>	<i>sprita</i>	<i>geestig, grappig</i>
<i>ŝafaĵo</i>	<i>schapenvlees</i>	<i>freŝa</i>	<i>fris, vers</i>
<i>ovaĵo</i>	<i>eiergerecht</i>	<i>pura</i>	<i>schoon</i>
<i>spritaĵo</i>	<i>geestigheid, grap</i>	<i>fluida</i>	<i>vloeibaar</i>
<i>novaĵo</i>	<i>nieuws</i>	<i>severa</i>	<i>streng</i>
<i>diversaĵoj</i>	<i>allerlei</i>	<i>eĉ</i>	<i>zelfs</i>
<i>parto</i>	<i>deel</i>		
<i>bofrato</i>	<i>schoonbroer, zwager</i>		

<i>Mi estas tre okupita.
Peke akirita ne estas profita.</i> | <i>Ik heb het erg druk.
Gestolen goed gedijt niet.</i> |
|---|--|

10 Respondu:

Ĉu vi iam estis ekzamenata? Ĉu la lernantoj estas batataj? Ĉu perdita mono estas ĉiam trovata? Ĉu vundita fingro doloras? Kion vi preferas, ĉu bovaĵon aŭ porkaĵon? Ĉu ĉiuj kreskaĵoj estas nutraĵoj? Ĉu akvo estas fluidaĵo? Ĉu bovaĵo estas parto de ŝafo? Ĉu vi ofte manĝas frandaĵon? Ĉu bofrato estas la edzo de fratino aŭ frato de la edzino? Ĉu vi ofte rakontas spritaĵojn? Ĉu la glaso estas el vitro? Ĉu vi ĵetas monon en la akvon? Per kio vi nutras vin?

11 Traduku kaj rakontu numeron 1.

12 Rakontu iun spritaĵon.

LES 26

1 Legu:

Sur herbejo sin paŝtis bovino, ĉevalo kaj azeno. Paŝtinte sin dum kelka tempo, ili ekdisputis pri la demando, kiu el ili estis la plej utila dum la lasta milito. “Kompreneble mi estis la plej utila besto dum la milito”, diris la ĉevalo. “Kiu portis la kavalerianojn? Kiu tiris la ĉarojn? Estis mi! Se mi ne estus farinta tion, la soldatoj certe ne estus venkintaj la malamikon!” La bovino malrapide kapneis dirante: “Sed kiu el ni nutris la armeon? Kies lakto donis la buteron al la soldatoj? Kies viandon ili manĝis? Estis la bovinoj, kiuj plifortigis la soldatojn. Do mi estas pli utila ol vi ambaŭ!”

Aŭdinte la parolon de la bovino, la azeno levis la kapon, skuis la longajn orelojn kaj diris: “Tamen vi malpravas. Ne vi, sed mi, la azeno, estis la plej utila besto dum la milito. Se ne estus azenoj en la mondo, la milito tute ne ekzistus!”

2 Batate la knabo ploris.
Arestate, la ŝtelisto insultis la policanon.
Helpate de mia amiko, mi finis la laboron. | <i>Terwijl hij geslagen werd, hilde de jongen.
Terwijl hij gearresteerd werd, schold de dief de politieagent uit.
Geholpen door mijn vriend maakte ik het werk af.</i> |
|---|--|

Alle lijdende deelwoorden kunnen bijwoordelijk gebruikt worden (-ate, -ite, -ote). Ze vervangen dan een bijwoordelijke bijzin. -ate wordt gebruikt wanneer de handeling van de bijzin zich voltrekt tegelijk met de handeling van de hoofdzin (vaak een bijzin met *terwijl* of *doordat*).

3 Batite, la hundo forkuris.
Lavite, la infanoj iris al la lernejo.
Perdite, la fontoplumo estis netrovebla. | <i>Nadat hij geslagen was, liep de hond weg.
Nadat ze gewassen waren, gingen de kinderen naar school.
Nadat de vulpen verloren was, was hij onvindbaar.</i> |
|--|---|

-ite wordt gebruik, wanneer de handeling van de bijzin voorafgaat aan de handeling van de hoofdzin (vaak een bijzin met *nadat*).

4 Batote, la knabo ploris.	<i>Toen hij dreigde geslagen te worden, hilde de jongen.</i>

-ote wordt gebruikt om aan te duiden, dat de handeling van de bijzin op het punt staat te geschieden tijdens de handeling van de hoofdzin. Het komt slechts zeer sporadisch voor.

Opmerking: Bij het gebruik van *-ate*, *-ite*, *-ote* dient erop gelet te worden, dat hoofdzin en bijzin hetzelfde onderwerp hebben. Zeg dus **niet**:

Enfermite, mi sendas al vi la deziratajn poŝmarkojn.
Maar:
Enferminte (of: Ĉi-kune) mi sendas al vi la deziratajn poŝmarkojn.
Of:
Enfermite, la dezirataj poŝmarkoj estas sendataj al vi.	<i>Nadat ik ingesloten ben, zend ik u de verlangde postzegels.</i>
<i>Ingesloten (Hierbij) zend ik u de verlangde postzegels.</i>
<i>Ingesloten worden u de verlangde postzegels toegezonden.</i>
5 La alteco de la turo estas sesdek metroj.
Mi kompatas ilian malriĉecon.
Riĉeco ne ĉiam donas feliĉon.
La fluideco de akvo estas pli granda ol de siropo.
Lia bonkoreco estas sincera.	<i>De hoogte van de toren is zestig meter.</i>
<i>Ik heb medelijden met hun armoede.</i>
<i>Rijkdom geeft niet altijd geluk.</i>
<i>De vloeibaarheid van water is groter dan van stroop.</i>
<i>Zijn hartelijkheid is oprecht.</i>

Het achtervoegsel *-ec* duidt een eigenschap aan.

6 La alteco de tiu altaĵo ne estas granda.
Per tiu amikaĵo li montris sian amikecon.
La noveco de tiu novaĵo estas dubinda. | <i>De hoogte van die heuvel is niet groot.</i>
<i>Door die vriendendienst toonde hij zijn vriendschap.</i>
<i>De nieuwheid van dat nieuwtje is twijfelachtig.</i> |
|---|---|

Let erop, dat het achtervoegsel *-ec* de eigenschap zelf aanduidt, terwijl *-aĵ* iets aanduidt, dat de eigenschap bezit (*-ec* vormt abstracte, *-aĵ* concrete zelfstandige naamwoorden).

7 La plej aĝa reĝido iam estos reĝo.
En la stalo staris bovino kun sia bovido.
Kiom da porkidoj havas la porkino?
La kat(in)o ludis kun siaj (kat-) idoj. | <i>De oudste prins (koningszoon) zal eens koning zijn.</i>
<i>In de stal stond een koe met haar kalf.</i>
<i>Hoeveel biggen heeft de zeug?</i>
<i>De kat speelde met haar jongen.</i> |
|--|--|

Het achtervoegsel *-id* duidt een afstammeling of kind aan (bij dieren dus het jonge dier).

8 Lernu:

herbejo	<i>weide</i>	reĝido	<i>prins, konings- zoon</i>
kavaleriano	<i>cavalerist</i>	bovino	<i>koe</i>
ĉaro	<i>kar, wagen</i>	bovido	<i>kalf</i>
venko	<i>overwinning</i>	porkino	<i>zeug</i>
armeo	<i>leger</i>	porkido	<i>big</i>
opinio	<i>mening</i>	paŝti sin	<i>grazen</i>
riĉeco	<i>rijkdom</i>	disputi	<i>twisten</i>
malriĉeco	<i>armoede</i>	tiri	<i>trekken</i>
fluideco	<i>vloeibaarheid</i>	rajdi	<i>rijden (als ruiter, ook wel van fietsers)</i>
siropo	<i>stroop</i>	venki	<i>overwinnen</i>
dikeco	<i>dikte</i>	kapnei	<i>neen schudden</i>
alteco	<i>hoogte</i>	kapjesi	<i>ja knikken</i>
altaĵo	<i>hoogte (heuvel)</i>	plifortigi	<i>versterken</i>
amikeco	<i>vriendschap</i>	skui	<i>schudden</i>
noveco	<i>nieuwheid</i>	malpravi	<i>ongelijk hebben</i>
eco	<i>eigenschap</i>	ekzisti	<i>bestaan</i>
dubo	<i>twijfel</i>	insulti	<i>uitschelden</i>
stalo	<i>stal</i>	senegala	<i>onvergelijkelijk,</i>
ido	<i>telg, afstamme- ling; jong (van dier)</i>	sincera	<i>enig</i>
opinii	<i>van mening zijn</i>	kies	<i>oprecht</i>
egali	<i>gelijk zijn</i>		<i>wiens</i>
dubi	<i>twijfelen</i>		
dubinda	<i>twijfelachtig</i>		
egala	<i>gelijk</i>		

Ĉu estas permesate fumi ĉi tie?
Dirite, farite.
Kiel akirite, tiel perdite.
Donacetoj subtenas amikecon.

*Mag hier gerookt worden?
Zo gezegd, zo gedaan.
Zo gewonnen, zo geronnen.
Kleine geschenken onderhouden
de vriendschap.*

9 Respondu:

Kie sin paŝtas la ŝafoj? Kiam la bovinoj estas sur la herbejo? Ĉu azeno estas granda besto? Ĉu dek metroj egalas dekameton? Ĉu vi ofte opinias same kiel mi? Ĉu armeo ĉiam venkas? Ĉu vi ofte disputas kun via amiko? Ĉu riĉeco estas feliĉeco? Kiom estas la longeco de kilometro? Ĉu katido estas ido de kato? Kio estas la nomo de ido de ĉevalo? Kies utileco estas pli granda: de ĉevalo aŭ de bovino?

10 Kio estas:

malfacilaĵo; bonaĵo; malpuraĵo; vidindaĵo; kreskaĵo; ŝafido; leonado; boneco; ĉevalido; reĝidino; longeco; malamikeco; grandeco; facileco; pureco; honesteco.

11 Traduku kaj rakontu numeron 1.

12 Rakontu pri viaj ecoj.

LES 27

1 Legu:

Kiu pendigos la sonorilon?

Sub la planko de granda domo vivis multaj musoj. Dum la nokto ili venis el siaj truoj kaj kuris en la ĉambrojn, en la kuirejon kaj en la kelon. Tie ili serĉis manĝorestaĵojn, por ke ili ne mortu pro malsato. Ili trovis sufiĉe da nutraĵo kaj estis tute kontentaj.

Sed la sinjorino ne ŝatis la musojn, pri kies dumnoktaj vizitoj ŝi estis malkontenta. Tial ŝi aĉetis katon. Ĝi estis granda, nigra besto, kies brilantaj okuloj, molaj piedoj kaj akraj ungoj signifis danĝeron por la musoj. Jam en la unua nokto ĝi kaptis kvin el ili. Tiam la musoj ne plu kuraĝis iri el la truoj; ili ne povis manĝi kaj la malsato dolorigis iliajn stomakojn.

Post kelkaj tagoj ili kunvenis por preparoli la danĝeran situacion. Maljuna muso estis la prezidanto de la kunveno, kaj unu muso post la alia mallaŭdis la katon, kies konduto jam kaŭzis la morton de kvin musoj, kaj eble kaŭzos ĉies morton. Bedaŭrinde la kato ne aŭdis tiun mallaŭdon. Tamen se ĝi estus aŭdinta tion, ĝi certe ne estus forkurinta.

Sed nenies protestoj solvis la aferon. Fine malgranda muso ekparolis. Ĉiuj estis scivolaj, kion la malgrandulo proponos. Ĝi diris: “Ni ne povas aŭdi la katon pro ties molaj piedoj. Se ni nur aŭdus ĝin! Mi iam vidis en la ŝranko de la infanoj strangan objekton. Kiam oni puŝas ĝin, ĝi sonoras. Mi proponas, ke ni prenu tion kaj pendigu ĝin sur la kolon de la kato. Tiam ni povos aŭdi la danĝeran beston, kiam ĝi alvenas, kaj ni havos tempon por forkuri kaj kaŝi nin.”

Ĉiuj aplaŭdis; tio estas la rimedo! Ili dancis kaj estis tre gajaj, ĉar ili povos denove serĉi nutraĵon kaj ne plu sentos la doloron de la stomako. Sed subite mallaŭta voĉo diris: “Kiu pendigos la sonorilon sur la katon?”

Kaj ĉiuj silentis!

2 Kies ĉapelo estas tio?

Knabo, kies gepatroj mortis, estas orfo.

Jen via frato: ties helpon mi bezonas.

Mi trovis ies libron.

Mi bezonas ĉies helpon.

Kial vi aŭskultis nenies konsilon?

Wiens hoed is dat?

Een jongen, wiens ouders gestorven zijn, is een wees.

Daar is je broer; diens hulp heb ik nodig.

Ik heb iemands boek gevonden.

Ik heb ieders hulp nodig.

Waarom luisterde je naar niemands raad?

De korelativoj op *-es* noemen de eigenaar.

3 Bonvolu disdoni la paperojn.

La butikisto dissendis cirkulerojn.

Deel alsjeblijft de papieren uit.

De winkelier zond circulaire rond.

Ni klopodu disvastigi Esperanton.

Laten we trachten Esperanto te verbreiden.

Ne distrompetu viajn pekojn.
Post la kunveno ĉiuj disiris.

*Bazuin je zonden niet rond.
Na de vergadering gingen allen uiteen.*

Het voorvoegsel *dis-* betekent verspreiding naar alle richtingen.

4 Pranepo estas la filo de nepo.

Een achterkleinzoon is de zoon van een kleinzoon.

Praavo estas la patro de avo.

Een overgrootvader is de vader van een grootvader.

Niaj prapatroj jam loĝis en nia lando antaŭ 2000 jaroj.

Ons voorouders woonden 2000 jaar geleden al in ons land.

En la pratempo ne ekzistis atom-bomboj.

In de oertijd bestonden er geen atoombommen.

Ĉu vi iam estis en praarbaro?

Ben je ooit in een oerwoud geweest?

Het voorvoegsel *pra-* duidt een ver verwijderde bloedverwantschap of iets zeer ouds, voorhistorisch aan.

5 De woordvorming in het Esperanto geschiedt volgens het '*principo de sufiĉo*', d.w.z. men vermijdt het gebruik van overbodige voor- en achtervoegsels. Zo gebruikt men meestal:

trovaĵo	voor trovitaĵo	<i>vondst, gevonden voorwerp</i>
okazaĵo	voor okazintaĵo	<i>gebeurtenis</i>
frandemo	voor frandemeco	<i>snoepzucht</i>
aĉetemo	voor aĉetemeco	<i>kooplust</i>

6 *Lernu:*

sonorilo	<i>bel, schel</i>	senti	<i>voelen, gevoelen</i>
truo	<i>gat</i>	kovri	<i>bedekken, toedekken</i>
restaĵo	<i>rest, overblijfsel</i>	moki	<i>spotten, bespotten</i>
malsato	<i>honger</i>	pendi	<i>hangen</i>
situacio	<i>situatie, toestand</i>	pendigi	<i>ophangen</i>
mallaŭdo	<i>afkeuring, blaam</i>	soni	<i>klinken</i>
protesto	<i>protest</i>	sonori	<i>luiden (onoverg.)</i>
objekto	<i>voorwerp, ding</i>	sonorigi	<i>schellen, (doen)</i>
propono	<i>voorstel</i>		<i>luiden</i>
rimedo	<i>middel</i>	signifi	<i>betekenen</i>
orfo	<i>wees</i>	dolorigi	<i>pijn veroorzaken</i>
konsilo	<i>raad</i>	mallaŭdi	<i>afkeuren, misprijzen</i>
cirkulero	<i>circulaire</i>	protesti	<i>protesteren</i>
trumpeto	<i>trompet, bazuin</i>		
peko	<i>zonde</i>		

pranepo	achterkleinzoon	solvi	oplossen
praavo	overgrootvader	proponi	voorstellen
prapatroj	voorvaderen	kaŝi	verbergen
pratempo	oertijd	aplaŭdi	applaudisseren
praarbaro	oerwoud	disdoni	rondgeven, uitdelen
atomo	atoom		
bombo	bom	dissendi	rondzenden
abundo	overvloed	disvastigi	verspreiden, verbreiden
egalpezo	evenwicht		
atombombo	atoombom	vasta	wijd, uitgestrekt
distrumpeti	rondbazuinen	abunda	overvloedig
disiri	uiteengaan	ties	diens
detrui	verwoesten, vernielen	ies	iemands
		ĉies	ieders
(dum)nokta	nachtelijk	nenies	niemands
mola	zacht, week	stranga	vreemd, zonderling

Kies panon oni manĝas, ties agojn oni laŭdas.

Wiens brood men eet, diens woord men spreekt.

7 Respondu:

Kies libro estas tio? Kies infano vi estas? Kies ido estas leonado? Kies patrino estas bovino? Kies feliĉo estas plej granda? Kies loĝejo estas orfejo? Kies gepatroj ne plu vivas? Ĉu ĉies vizito estas bonvena? Kies viziton vi ne ŝatas? Kies nazon vi ne povas vidi? Ĉu via praavo ankoraŭ vivas? Kie troviĝas praarbaroj? Ĉu atombombo povas detrui tutan urbon? Ĉu ekzistas praarbaroj en nia lando?

8 Kion signifas:

nevenkebla; kovrilo; postkuranto; mokinda; trumpetisto; egalulo; paŝtejo; disputanto; kuraĝulo; dubebla; dubinda.

9 Traduku kaj rakontu numeron 1.

10 Rakontu pri via studado.

LES 28

1 Legu:

La juna Zamenhof.

La 15-an de decembro 1859 naskiĝis en la pola urbo Bjalistok knabo, kiu havis de la patrino la senteman koron, de la patro la inteligentan cerbon, kaj de la urbo la impreson pri multa miskompreno. Tiu knabo estis Ludoviko Lazaro Zamenhof, la aŭtoro de la lingvo Esperanto.

Jam kiel knabo li vidis en sia urbo la malfacilaĵojn, kiujn kaŭzis la fakto, ke tie loĝis diversaj homoj parolantaj malsamajn lingvojn. Troviĝis tie poloj, germanoj, rusoj kaj judoj. Ili ĉiuj parolis sian propran lingvon, kaj pro tio ofte estis miskomprenoj, disputoj, eĉ bataloj. Li vidis tra la fenestro de la hejmo, ke sur la strato la knaboj postkuras judon, mokas lin pro lia stranga parolo, kaj ĵetas ŝtonojn. Preterpasantaj rusoj nur ridas pri la knaba turmentado.

Sur la vendoplaco li aŭdis la disputon inter pola vendistino kaj germana aĉetanto. Ili ne bone komprenis unu la alian pro la diferencaj lingvoj. Kiam venis rusa policisto por solvi la disputon, li postulis, ke ili ambaŭ parolu la rusan lingvon, kaj la diverseco estis nur pli granda. Tiam venis en la juna knabo la ideo pri unu lingvo kiel helpilo, por ke la diversaj homoj komprenu unu la alian kaj estu paco anstataŭ batalo en la mondo.

2 Kiom estas la duono de dudek ok?

Muso ne povas manĝi tiom, kiom elefanto.

Donu al mi iom da butero.

Ĉu via frato manĝis ĉiom?

La knabino manĝis neniom.

Hoeveel is de helft van achtentwintig?

Een muis kan niet zoveel eten als een olifant.

Geef me een beetje (wat) boter.

Heeft je broer alles opgegeten?

Het meisje at niets.

De korelativoj op *-om* duiden een hoeveelheid aan; ze kunnen dus gevolgd worden door *da*.

Soms is er weinig verschil tussen de korelativoj op *-o* en die op *-om*.

Vergelijk echter:

Donu al mi *ion*.

Donu al mi *iom*.

Geef me wat (het een of ander ding).

Geef me wat (de een of andere hoeveelheid).

3 La libroj kostas tri eŭrojn.

La libroj kostas po tri eŭrojn.

La sakoj pezas cent kilogramojn.

La sakoj pezas po cent kilogramojn.

Mi donis al la infanoj dek pomojn.

Mi donis al la infanoj po tri pomojn.

De boeken kosten drie euro (samen).

De boeken kosten elk drie euro.

De zakken wegen 100 kg (samen).

De zakken wegen 100 kg per stuk.

Ik gaf de kinderen 10 appels.

Ik gaf de kinderen ieder drie appels.

Het voorzetsel *po* betekent: *per stuk, per eenheid, elk*; het staat steeds vlak voor het telwoord. In bovenstaande voorbeelden hoort dit voorzetsel bij *het telwoord* en niet bij het lijdend voorwerp dat daarop volgt. Het wordt dus als *bijwoord* gebruikt, als gevolg waarvan het gewoonlijk wél door een bepaling met de *-n* gevolgd wordt.

<p>4 Lia patro estas lernejestro. Ĉu vi jam vidis la novan urbestr^o? Estas nur unu ŝipestro sur la ŝipo. Mia onklo estis policestro.</p> <p>Kvin personoj formas la estraron de tiu societo.</p>	<p><i>Zijn vader is hoofd van een school. Heb je de nieuwe burgemeester al gezien? Er is maar één kapitein op het schip. Mijn oom is commissaris van politie geweest. Vijf personen vormen het bestuur van die vereniging.</i></p>
--	--

Het achtervoegsel *-estr* betekent: *hoofd of leider*.

5 Lernu:

<p>polo Pollando ruso judo sento impreso aŭtoro miskompreno fakto vendoplaco polico policisto policano policestro diverseco lernejestro urbestro ŝipo ŝipestro estro estraro societo sako</p>	<p><i>Pool Polen Rus jood gevoel indruk auteur, schrijver misverstand feit marktplein polico</i></p> <p style="margin-left: 20px;">} <i>politieagent politie-commissaris verscheidenheid hoofd der school burgemeester schip kapitein, schipper baas, chef bestuur vereniging zak</i></p>	<p><i>aprobo miro ŝtono senti impresi miskompreni krei postkuri turmenti moki formi aprobi miri propra sentema inteligenta fakte anstataŭ tiom iom ĉiom neniom po</i></p>	<p><i>goedkeuring verbazing natuursteen (ge)voelen indruk maken misvatten scheppen achterna lopen plagen, kwellen (be)spotten vormen goedkeuren zich verwonderen eigen gevoelig intelligent inderdaad, feitelijk in plaats van zoveel iets alles niets elk, per stuk</i></p>
---	---	---	--

Kiom da homoj, tiom da gustoj. *Smaken verschillen*
 Kiom da kapoj, tiom da opinioj. *Zoveel hoofden, zoveel zinnen.*

6 *Respondu:*

Kiom da fingroj vi havas? Ĉu vi manĝas ĉiom? Kiu manĝis neniom? Kiom kostas tiuj pomoj? Kiom da gramoj egalas kilogramon? Kiom da sakoj povas kuŝi sur ĉaro? Ĉu la poloj loĝas en Rusujo? Kiu kreis Esperanton? Ĉu policisto apartenas al la polico? Ĉu estas diferenco inter policano kaj policisto? Ĉu azeno estas inteligenta besto? Ĉu oni vendas librojn sur la vendoplaco? Kiu estas via lernejestro? Ĉu vi konas la urbestron? Kiom da ŝipestroj estas sur la ŝipo? Ĉu ĉiu societo havas estraron? Ĉu vi ŝatas turmenti bestojn?

7 *Invullen:*

Ki.... kostas t.... libroj? Ti.... libroj kostas po tri eŭrojn. Ĉu ti.... prezo estas tro alta por ti.... libroj? Ki.... librojn vi ŝatas legi? Vi certe ne legas ti.... da libroj ki.... mia frato. Ti.... knabo legas ĉi.... vesperon dum unu horo, ki.... ni jam estas en la lito. Mi ne scias, ki.... li ĉi.... sukcesas akiri ti.... da libroj. Ĉi.... kaj al ĉiu.... li demandas: “Ĉu vi havas i.... libron por mi?” Ti.... li legas ĉi.... libroj. Mi ne komprenas ki.... li ŝatas ti.... Mi tre ŝatas legi, sed ne ĉi.... La patro ne aprobas ti.... legadon; li mem neni.... legas libron, sed li legas nur la ĵurnalon, pri ki.... la frato miras. Mi estas scivola, ki.... libron li nun pruntos, ĉu la libron de la kuzo aŭ de la najbaro?

8 Traduku kaj rakontu numeron 1.

9 Rakontu kial vi lernas Esperanton.

LES 29

1 Legu:

La internacia lingvo.

La juna Zamenhof vizitis la gimnazion kaj tie lernis la grekan kaj latinan lingvojn. Komence li supozis, ke la latina lingvo povos esti taŭga helplingvo por rompi la murojn inter la popoloj diverslingvaj.

Dum jarcentoj la scienculoj diskutis pri ĉiaj temoj per la latina lingvo. Sed jam baldaŭ li spertis, ke tiu lingvo ne taŭgas por lia celo. Ĝi estas tro malfacila por esti lernata de simpla homo, kaj mankas en ĝi esprimoj por modernaj ideoj. Tial Zamenhof ekpensis, ĉu estus eble konstrui tute novan lingvon. Matematike li konstruis vortojn: ba, ca, da ktp.; sed li mem ne povis rememori la signifojn. Li komprenis, ke estos necese ĉerpi la vortradikojn el jam ekzistantaj lingvoj. Tamen ankaŭ tiel estos necese memori grandan nombron da vortoj, kaj li ektimis pro la amplekso de la lernota vortaro.

Tiam li hazarde vidis, promenante en la stratoj de sia loĝurbo, kelkajn surskribojn sur la domoj. Lin trafis, ke tiuj vortoj finiĝas per la sama litergrupo. Kaj tiam li eksciis, ke estos eble per sufiksoj kaj prefiksoj formi multajn vortojn el nur unu radiko. La problemo de la granda vortaro estis solvita.

2 Ŝi purigas la vestojn.	<i>Zij maakt de kleren schoon.</i>
Mi akriĝas mian tranĉilon.	<i>Ik slijp mijn mes.</i>
La vento sekigas la stratojn.	<i>De wind droogt de straten.</i>
Oni liberigis la soldatojn.	<i>Men bevrijdde de soldaten.</i>
Ni blankigos la plafonon.	<i>Wij zullen het plafond witten.</i>
Plenigu la glason.	<i>Vul het glas.</i>

Verbonden met de wortel van een bijvoeglijk naamwoord betekent *-igi*: *maken, brengen in de toestand, uitgedrukt in het grondwoord.*

3 La reĝo soldatigis ĉiujn junajn virojn.	<i>De koning maakte alle jonge mannen soldaat.</i>
La propagandisto anigis multajn homojn.	<i>De propagandist maakte veel mensen lid.</i>

Verbonden met de wortel van een zelfstandig naamwoord betekent *-igi* *maken tot wat het grondwoord uitdrukt.*

4 Li mortigis la hundon.	<i>Hij doodde de hond.</i>
Morgaŭ oni starigos statuon.	<i>Morgen richt men een standbeeld op.</i>
Ni kuŝigis la pacienton sur la divanon	<i>We legden de patiënt op de divan neer.</i>
La kuiristino boligas la lakton.	<i>De kokkin kookt de melk.</i>
Oni dronigos la katidojn.	<i>Men zal de katjes verdrinken.</i>

Mi pendigas la surtuton sur la vesthokaron.

Ik hang de overjas aan de kapstok.

Verbonden met de wortel van een werkwoord betekent *-igi*: *doen*. Het maakt onovergankelijke werkwoorden overgankelijk.

5 Mi havas monon.

Ik heb geld.

Mi havigas monon.

Ik verschaf geld.

Mi scias tion.

Ik weet dat.

Mi sciigas tion al vi.

Ik deel dat aan u mee.

Mi sciigas vin pri tio.

Ik licht u daarover in.

Ook van overgankelijk werkwoorden kan men afleidingen met *-igi* maken (zie ook [les 31](#)).

6 Vi ĉiam miskomprenas min.

Je begrijpt me altijd verkeerd.

La patro punis la knabon pro lia miskonduto.

De vader strafte de jongen voor zijn wangedrag.

Ne misuzu la violonon.

Misbruik de viool niet.

Vi mistradukis tiun esprimon.

U heeft die uitdrukking verkeerd vertaald.

Het voorvoegsel *mis-* betekent: *verkeerd, fout*; het kan vaak vervangen worden door *erare, malbone* (*vi erare tradukis, li malbone kondutis*).

7 Lernu:

helplingvo

hulptaal

rilato

betrekking

gimnazio

gymnasium

diskuti

bespreken, discussiëren

scienco

wetenschap

scienculo

geleerde

celi

mikken, bedoelen

celo

doel

manki

mankeren, ontbreken

manko

gebrek

matematiko

wiskunde

(re)memori

zich herinneren

radiko

wortel

ĉerpi

putten, scheppen

amplekso

omvang

ektimi

schrikken

vortaro

woordenboek

trafi

treffen

surskribo

opschrift

finigi

eindigen, uitgaan

sufikso

achtervoegsel

akrigi

slijpen

prefikso

voorvoegsel

sekigi

drogen

statuo

standbeeld

liberigi

bevrijden

divano

divan

blankigi

witten

paciento

patiënt

plenigi

vullen

dronanto

drenkeling

starigi

oprichten

surtuto

overjas

kuŝigi

neerleggen

hoko

haak

faligi

vellen, doen vallen

vesthokaro	kapstok	misuzi	misbruiken
miskonduto	wangedrag	mistraduki	verkeerd vertalen
violono	viol (muziekinstr.)	droni	verdrinken
violo	viooltje (bloem)	ornami	versieren
ornamaĵo	sieraad, versiersel	sonĝi	dromen (in de slaap)
oriento	oosten	revi	dromen (luchtkastelen bouwen)
okcidento	westen	rilati	betrekking hebben op
nordo	noorden	originala	origineel, oorspronkelijk
sudo	zuiden	komence	in 't begin, eerst
origino	oorsprong, herkomst	latina	Latijns
greka	Grieks	ktp.	enzovoort (kaj tiel plu)
simpla	eenvoudig	litero	letter
moderna	modern		
malmoderna	ouderwets		

Kiu tro sin pravigas, tiu mem sin kulpigas.

Wie zich verontschuldigt, beschuldigt zich.

8 *Respondu:*

Per kio vi akriĝas la kraĵonon? Ĉu en via urbo estas statuo? Ĉu paciento estas sana homo? Ĉu vi povas plenigi plenan glason? Ĉu la lampo pendas super la tablo? Kion vi pendigas sur la muron? Ĉu pra estas sufikso? Kiu prefikso signifas returne? Ĉu violono estas floro? Ĉu vi scias la grekan lingvon? Ĉu vi studis matematikon? Ĉu la latina lingvo estas moderna? Ĉu vi baldaŭ ektimas? Kio mankas al via feliĉo? Ĉu scienculo multe studas? Ĉu en via urbo estas multaj malmodernaj domoj? Ĉu norda vento blovas norden? Kien blovas okcidenta vento? Ĉu Esperanto estas helpilingvo? Ĉu vi iam vundis vian fingron? Ĉu vi ofte revas dum la leciono? Kiam vi sonĝas?

9 *Aldonu la literon n, kie tio necesas:*

Mi esperas, ke vi bone lernis viaj lecionoj. Ili ofte estas facilaj, sed kelkfoje estas malfacilaĵoj en ili. Ĉu vi faris multaj eraroj? Ĉu la instruisto skribas la malfacilaj vortoj sur la nigra tabulo? Se vi ĉiam lernis la vortoj kaj esprimoj, vi baldaŭ estos bona esperantisto. Sed ne pensu, ke ĉiu lernanto faras tio. Mi scias, ke post kelka tempo multaj perdos la kuraĝo; sed iu tago vi bedaŭros, se vi ne plu studis. Esperanto povas esti utila helpilo por la rilatoj inter homoj en diversaj landoj. Se vi iam vojaĝos eksterlande, vi eble tie trovos esperantistoj, kun kiuj vi povos paroli. Per Esperanto vi povos kompreni ili, kaj ili vi. Do, studu bone, por ke vi iam estu lerta esperantisto.

10 Traduku kaj rakontu numeron 1.

11 Rakontu pri iu sonĝo.

LES 30

1 Legu:

La kreado de Esperanto.

En la gimnazio Zamenhof lernis unue la francan kaj germanan lingvojn kaj poste ankaŭ la anglan. Lin trafis la facileco de la angla gramatiko. Li spertis, ke lingvo povas esti riĉa, kvankam la gramatiko estas plej facila. Do li konstruis novan lingvon kun tre simpla gramatiko kaj kun vortaro, kies radikojn li ĉerpis el la ekzistantaj lingvoj. La plej admirinda trajto de tiu lingvo estas ĝia genia sistemo de prefiksoj kaj sufiksoj.

Kelkaj lernantoj en lia klaso interesiĝis pri lia laboro, kaj la 5-an de decembro 1878 ili kune festis la ekeston de la nova helplingvo, kantante entuziasme himnon de frateco. Sed la sekvan jaron ili finis la studadon en la gimnazio kaj disiris. Zamenhof restis sola kun sia projekto de artefarita helplingvo. Tamen li daŭrigis la laboron, ŝanĝante kaj plibonigante la unuan projekton. Multajn malfacilaĵojn li devis kontraŭbatali. Ofte li malesperis; tamen li venkis, helpate de sia fianĉino kaj ŝia patro, kiu finance subtenis la eldonadon de la unua broŝuro. Per tiu broŝuro d-ro Esperanto komunikis en la jaro 1887 al la mondo sian projekton de internacia helplingvo. La pseŭdonimo 'd-ro Esperanto' iĝis la nomo de la nova lingvo. Kaj nuntempe ĉiuj konas la vorton Esperanto kaj scias, ke ĝi signifas artefaritan helplingvon, kreitan de d-ro Zamenhof.

2 Kial vi ruĝiĝas?
Li paliĝis pro timo.
La folioj sekiĝas pro la varmo.
La sitelo tute malpleniĝis.
Depost hieraŭ la situacio aliĝis. | <i>Waarom bloos je?
Hij werd bleek van vrees.
De bladeren drogen door de warmte.
De emmer liep helemaal leeg.
Sinds gisteren is de toestand veranderd.</i> |
|---|--|

Verbonden met de wortel van een bijvoeglijk naamwoord betekent *-iĝi*: *worden*.

3 Mia frato edziĝis hieraŭ.
Ĉu via fratino jam edziniĝis?
Miaj gepatroj geedziĝis antaŭ 25 jaroj.
En la vintro vesperiĝas frue.
Ĉu jam tagiĝas? | <i>Mijn broer is gisteren getrouwd.
Is je zuster al getrouwd?
Mijn ouders zijn 25 jaar geleden getrouwd.
's Winters wordt het vroeg avond.
Wordt het al dag?</i> |
|---|--|

Verbonden met de wortel van een zelfstandig naamwoord betekent *-iĝi*: *worden*.

4 En nia lando ne troviĝas leonoj.
Baldaŭ montriĝis, ke li ne diris la veron.
La ĉielo kovriĝis per nuboj. | <i>In ons land bevinden zich geen leeuwen.
Spoedig bleek, dat hij niet de waarheid gesproken had.
De hemel bedekte zich met wolken.</i> |
|--|---|

Verbonden met de wortel van een werkwoord vormt *-iĝi* een overgankelijk werkwoord. De betekenis kan omschreven worden door het deelwoord + 'geraken': *kovriĝi* = bedekt geraken; *montriĝi* = aangetoond geraken = blijken enz. In het Nederlands wordt dit vaak uitgedrukt door een wederkerend werkwoord: *montriĝi* = zich vertonen; *troviĝi* = zich bevinden; *malfermiĝi* = zich openen (zie ook les 31).

<p>5 <i>Vi fariĝas esperantisto.</i>
 <i>Vi estiĝas esperantisto.</i>
 <i>Vi iĝas esperantisto.</i>
<i>Vi esperantistiĝas.</i></p>	}	<i>U wordt esperantist.</i>

Het *koppelwerkwoord* worden kan op verschillende wijzen vertaald worden.

Voor het *hulpwerkwoord* worden zie les 25.

<p>6 <i>Tiuj fiviro ne estas bona amiko.</i>
 <i>por vi.</i>
 <i>Ne karesu tiun fihundon.</i>
 <i>Hontu pro tia fikonduto.</i></p> | <p><i>Die schurk is geen goede vriend voor je.</i>
 <i>Streel die valse (kwaadaardige) hond niet.</i>
 <i>Schaam je voor zo'n slecht gedrag.</i></p> |
|--|--|

Het voorvoegsel *fi-* heeft een ongunstige, afkeurende betekenis en heeft betrekking op het innerlijk.

<p>7 <i>Ĉu vi konas tiun viraĉon?</i>
 <i>Li loĝas en domaĉo.</i>
 <i>Lia hundo estas hundaĉo.</i>
 <i>Antaŭ la ĉaro staras ĉevalaĉo.</i></p> | <p><i>Ken je die onooglijk uitziende kerel?</i>
 <i>Hij woont in een krot.</i>
 <i>Zijn hond is een mormel.</i>
 <i>Voor de wagen staat een knol.</i></p> |
|---|---|

Het achtervoegsel *-aĉ* heeft een ongunstige, afkeurende betekenis en heeft betrekking op het uiterlijk.

Dus: *viraĉo povas esti bonkora viro, kaj fiviro povas esti tre elegante vestita sinjoro.*

<p>8 <i>Ĉiutage mi akvumas la florojn.</i>
 <i>Vi forgesis datumi la leteron.</i>
 <i>La rivereto serpentumas tra la arbaro.</i>
 <i>Lia kolumo ne estas tre pura.</i></p> | <p><i>Elke dag begiet ik de bloemen.</i>
 <i>Je hebt vergeten de brief te dateren.</i>
 <i>Het beekje slingert zich door het bos.</i>
 <i>Zijn boord is niet erg schoon.</i></p> |
|--|--|

De woorden met *-um* moeten door het gebruik geleerd worden.

9 Lernu:

gramatiko	spraakkunst	malesperi	wanhopen
trajto	kenmerk	subteni	ondersteunen
sistemo	systeem, stelsel	eldoni	uitgeven
ekesto	ontstaan (znu)	honti	zich schamen
entuziasmo	geestdrift	akvumi	begieten, besproeien
himno	loflied, gezang	datumi	dateren
frateco	broederschap	serpentumi	zich slingeren
projekto	plan, ontwerp	aerumi	luchten
arto	kunst	arĝentumi	verzilveren
provo	probeersel, proef	orumi	vergulden
fianĉo	verloofde	palpebrumi	knipogen
broŝuro	brochure	mastrumi	huishouden
pseŭdonimo	pseudoniem	butonumi	dichtknopen
fiviro	schurk, ploert	cerbumi	tobben, zich het
fihundo	valse hond		hoofd breken
fikonduto	schandalig gedrag	malvarmumi	kou vatten
fi!	foei!	ruĝigi	rood worden, blozen
viraĉo	kerel, vent		bleek worden, verbleken
domaĉo	krot	paliĝi	droog worden, verdrogen
hundaĉo	mormel van een hond		leeg lopen
		sekiĝi	anders worden, veranderen
ĉevalaĉo	knol		
serpento	slang	malpleniĝi	
rivereto	beek	aliĝi	
kolumo	boord		
manumo	manchet	edz(in)iĝi	} trouwen
komunumo	gemeente	geedziĝi	
butono	knoop	vesperiĝi	
mastro	meester, baas	tagiĝi	avond worden, dagen
mastrino	meesteres, huisvrouw		blijken
tagiĝo	dageraad	montriĝi	bedekken
sitelo	emmer	kovri	zich bedekken
nubo	wolk	kovriĝi	
interesiĝi	zich interesseren	fariĝi	} worden
ekesti	ontstaan	estiĝi, iĝi	
daŭriĝi	voortzetten, vervolgen	genia	geniaal
		logika	logisch
ŝanĝi	veranderen	sola	alleen
provi	proberen	artefarita	kunstmatig
financa	financieel	kvankam	ofschoon, hoewel
eleganta	elegant, sierlijk	nuntempe	tegenwoordig
komuna	gemeenschap-pelijk	depost	sinds, sedert
		pala	bleek

10 *Respondu:*

Ĉu la Esperanta gramatiko estas malfacila? Ĉu vi scias la pseŭdonimon de Zamenhof? Kiam li eldonis sian unuan broŝuron? Ĉu lia provo sukcesis? Ĉu vi ofte insultas vian amikon? Ĉu vi ĉiam plenumas vian taskon? Ĉu ĉevalaĉo estas eleganta besto? Ĉu vi ŝatas promeni kun fiviro? Ĉu vi daŭrigos la studadon de Esperanto? Ĉu fihundo amas sian mastron? Ĉu rivereto estas artefarita? Ĉu multaj homoj interesiĝas pri Esperanto? Pri kio vi cerbumas? Kial vi palpebrumas? Ĉu vi loĝas en granda komunumo? Kiom da butonoj havas via jako? Ĉu vi ŝatas loĝi en domaĉo? Ĉu la frateco regas en la mondo?

11 *Kion signifas:*

entuziasmiĝi – artisto – projekti – fianĉino – insulto – gefianĉiĝi – daŭrigota – financoj – komunumestro – filibro – libraĉo – mastrumistino – kareso – ŝanĝita – entuziasmigi – elegantulo – malespero – malbutonumi – soleco – virinaĉo.

12 Traduku kaj rakontu numeron 1.

13 Rakontu pri via komunumo.

LES 31

1 Legu:

La historio de Esperanto.

Baldaŭ Zamenhof ricevis respondojn: eĉ kelkaj jam estis skribitaj en la nova lingvo. Li ne plu estis sola: fervoraj samideanoj ĉirkaŭis lin. Li skribe kontaktis kun multaj adeptoj. En 1889 aperis la unua adresaro (kun mil nomoj diverslandaj) kaj monata gazeto “La Esperantisto”. En kelkaj urboj oni fondis grupojn por pristudi la lingvon.

Multaj personoj proponis ŝanĝojn kaj plibonigojn de la lingvo. Zamenhof persone respondis al ĉiuj. Tamen montriĝis, ke li mem jam tiel bone pripensis ĉiujn detalojn, ke la plimulto de la esperantistoj preferis ne ŝanĝi la projekton de Zamenhof.

En la jaro 1905 okazis en Boulogne-sur-Mer la unua internacia kongreso, kiun partoprenis proksimume 800 esperantistoj. Zamenhof vojaĝis tien kun sia edzino. Estis kortuŝa travivaĵo por li, sperti, ke lia lingvo vivas kaj estas taŭga komprenigilo por homoj diverslingvaj. Kun emocia voĉo li diris la malferman paroladon: “Mi salutas vin, karaj samideanoj, fratoj kaj fratinoj el la granda tutmonda homa familio, kiuj kunvenis el landoj proksimaj kaj malproksimaj, el la plej diversaj regnoj de la mondo, por frate premi al si reciproke la manojn, pro la nomo de granda ideo, kiu ĉiujn nin ligas....” La entuziasmo estis grandega, ĉiuj sentis, ke nova tempo naskiĝis.

2 Oni enlitigis la malsanulon.	<i>Men bracht de zieke naar bed.</i>
La malsanulo enlitigis.	<i>De zieke ging naar bed.</i>
Li senmonigis min.	<i>Hij ontdeed me van mijn geld.</i>
Oni enterigis la mortintojn.	<i>Men begroef de doden.</i>
La dronanto subakviĝis.	<i>De drenkeling verdween onder water.</i>

Vaak komen *-igi* en *-iĝi* voor in verbinding met voorzetsel plus zelfstandig naamwoord.

3 Kiam ni komencos la laboron?	<i>Wanneer zullen we het werk beginnen?</i>
La leciono komenciĝos post dek minutoj.	<i>De les begint over tien minuten.</i>
La servistino rompis la teleron.	<i>Het dienstmeisje brak het bord.</i>
La telero falis kaj rompiĝis.	<i>Het bord viel en brak.</i>
La bruo ĉesis.	<i>Het rumoer hield op.</i>
Ĉesigu tiun bruon!	<i>Houd op met dat rumoer!</i>
La kato dronis.	<i>De kat verdronk.</i>
Oni dronigis la katidojn.	<i>Men zal de katjes verdrinken.</i>

Het kan noodzakelijk zijn in een woordenboek na te gaan, of een werkwoordelijke wortel al dan niet overgankelijk is.

4 Mi sciigas vin.	= Mi igas vin scianta.
Mi sciigas tion al vi.	= Mi igas tion sciata al vi.
Mi manĝigas la katon.	= Mi igas la katon manĝanta.
Mi manĝigas la panon.	= Mi igas la panon manĝata.
La hundo kuŝiĝis.	= La hundo iĝis kuŝanta.
La taso rompiĝis.	= La taso iĝis rompita
La pordo fermiĝis	= La pordo iĝis fermita.

Staan *-igi* en *-iĝi* achter een werkwoordelijke wortel, dan heeft die wortel altijd de waarde van een bedrijvend of lijdend deelwoord.

5 Peĉjo, rigardu, jen venas Paĉjo!	<i>Pietje, kijk, daar komt Paps!</i>
Panjo, kiam venos Avinjo?	<i>Mam, wanneer komt Oma?</i>
Morgaŭ, Manjo!	<i>Morgen, Rietje!</i>

Het achtervoegsel *-ĉj* vormt liefkozende namen voor mannelijke personen; het achtervoegsel *-nj* voor vrouwelijke personen; ze worden geplaatst achter de 2e, 3e, 4e of 5e letter van het stamwoord. Ze worden vrijwel alleen gebruikt bij voornamen en bij *patro* (*Paĉjo*), *patrino* (*Panjo*), *avino* (*Avinjo*).

6 Lernu:

adepto	<i>aanhanger, volgeling</i>	polvo	<i>stof</i>
detalo	<i>bijzonderheid, detail</i>	ĉirkaŭi	<i>omringen</i>
plimulto	<i>meerderheid</i>	kontakti	<i>contact hebben</i>
kongreso	<i>congres</i>	aperi	<i>verschijnen</i>
nacio	<i>natie, volk</i>	ĉesi	<i>ophouden</i>
travivaĵo	<i>belevenis</i>	fondi	<i>stichten</i>
emocio	<i>ontroering, emotie</i>	okazi	<i>gebeuren, plaats hebben</i>
proksimeco	<i>nabijheid</i>	haki	<i>hakken</i>
manpremo	<i>handdruk</i>	plibonigi	<i>verbeteren</i>
ligo	<i>verbond</i>	plibeligi	<i>verfraaien</i>
bruo	<i>rumoer</i>	senŝeligi	<i>schillen</i>
ekspozicio	<i>tentoonstelling</i>	senpolvigi	<i>afstoffen</i>
ĥoro	<i>koor</i>	enlitiĝi	<i>naar bed gaan</i>
invito	<i>uitnodiging</i>	ellitiĝi	<i>opstaan</i>
okaz(int)aĵo	<i>gebeurtenis</i>	senfoliigi	<i>kaal worden</i>
Pasko	<i>Pasen</i>	endormiĝi	<i>inslapen</i>
Pentekosto	<i>Pinksteren</i>	elvagoniĝi	<i>uitstappen</i>
Kristnasko	<i>Kerstmis</i>	subakviĝi	<i>onderduiken</i>
koto	<i>modder, slijk</i>	tuŝi	<i>aanraken</i>
kotŝirmilo	<i>spatbord</i>	travivi	<i>doorleven</i>
		premi	<i>drukken, persen</i>
		ligi	<i>(ver)binden</i>

fajroŝirmilo	haardscherm	fleksi	buigen
vartistino	kindermeisje	fendi	splijten
flegistino	verpleegster	eduki	opvoeden
tulipo	tulp	eviti	vermijden
citrono	citroen	inviti	uitnodigen
koncerto	concert	ravi	verrukken, be-
ŝelo	schil		koren
ŝirmi	beschermen,	rava	verrukkelijk
	beschutten	ĉarma	bekoorlijk
varti	verzorgen (van	ĝusta	juist, nauwkeu-
	kinderen)		rig
flegi	verplegen	justa	rechtvaardig
internacia	internationaal	fleksebla	buigbaar
kortuŝa	hartroerend	fleksigema	buigzaam
emocia	ontroerend	rekta	recht
proksima	nabij, aanstaand	rekte	rechtstreeks
reciproka	wederkerig	ĵus	zojuist, net,
fervora	ijverig, vurig		zoëven
impertinenta	brutaal		

7 *Respondu:*

Kiu senpolvigas la meblojn? Ĉu via patrino senŝeligas la terpomojn? Kiam tagiĝas en la somero? Ĉu vi ellitiĝas frue? Je kioma horo vi kutimas enlitiĝi? Ĉu multaj homoj iĝis esperantistoj? Kiam vi esperantistiĝis? Ĉu vi iam subakviĝis? Ĉu ĉiuj arboj senfoliiĝas en la vintro? Ĉu malplena glaso povas malpleniĝi? Ĉu vi ofte ruĝiĝas? Kiam komenciĝas la somero? Je kioma horo finiĝas via laboro? Pro kio rompiĝis via taso? Ĉu tia ligno facile fendiĝas? Ĉu la tuta domo detruigiĝis pro la ventego? Ĉu la plimulto ĉiam estas prava? Ĉu vi travivis danĝeran okazintaĵon? Ĉu vi intencas partopreni Esperantan kongreson? Ĉu vi jam kontaktis kun eksterlandaj esperantistoj? Ĉu Pasko kaj Pentekosto estas kristanaj festoj? Ĉu vi estis edukata de vartistino? Kiun vi preferas: ĉu impertinentan knabon aŭ ĉarman knabinon? Ĉu via naskiĝdato estas proksima? Ĉu fervora esperantisto neniam parolas nacian lingvon? Ĉu vi ricevis inviton por la malfermo de la ekspozicio?

8 *Elektu la ĝustan vorton:*

Kiam la knabo grimpis sur la arbon, la branĉo romp(-is, -igis, -iĝis). La maldikaj branĉetoj fleks(-is, -igis, -iĝis) pro la vento. Ni komenc(-os, -igos, -iĝos) nian vojaĝon la 26-an de julio. La libertempo fin(-os, -igos, -iĝos) la 13-an de aŭgusto. La ĉapelo pend(-as, -igas, -iĝas) sur la hoko. Kiu pen(-is, -igis, -iĝis) gin tie? Oni fal(-os, -igos, -iĝos) tiun altan arbon. Pro la ventego la ŝipano fal(-is, -igis, -iĝis) en la maron, kaj dron(-is, -igis, -iĝis). Bol(-anta, -iganta, iĝanta) akvo estas varmega. La kolera knabo romp(-is, -igis, -iĝis) sian krajonon. La nova libro aper(-os, -igos, -iĝos) post du semajnoj. Kiu aper(-os, -igos, -iĝos) ĝin? Li mir(-is, -igis, -iĝis) pro la bela vetero. Ĉu vi memor(-os, -igos, iĝos) min

pri mia promeso? Ĉu la tero iam ĉesos turn(-i, -igi, -iĝi)?
9 Traduku kaj rakontu numeron 1.

10 Rakontu pri la vivo de Zamenhof.

LES 32

1 Legu:

Ĉiu esperantisto estu propagandisto.

Vi nun studis dum kelka tempo la lingvon Esperanto. Se vi serioze studis la lecionojn, vi nun sufiĉe bone konas la gramatikon kaj scias relative multajn vortojn. Vi kapablas paroli pri ĉiutagaj temoj kaj legi facilajn tekstojn. Eble vi jam skribis leteron al eksterlanda korespondanto, kaj tiel vi praktikis vian scion pri la internacia helplingvo.

Tamen ne kredu, ke vi nun estas sperta esperantisto. Por tio estas necese, ke vi daŭrigu la studadon, por ke vi ne restu eterna komencanto. En la Esperanta literaturo ekzistas belaj verkoj, ne nur modernaj, sed ankaŭ malnovaj. Por ke vi ĝuu ilin, vi nun ne ĉesu, sed studu plu. Via instruisto certe povas konsili vin, kiel vi plej baldaŭ perfektigos vian lingvoscion. En multaj urboj ekzistas grupoj de esperantistoj, sekcioj de naciaj aŭ eĉ internaciaj societoj. Aliĝu al tia grupo! Tio estas rekomendinda por plibonigi vian parolkapablon kaj por profundigi vian scion pri diversaj lingvaj malfacilaĵoj. Sed ne nur vi bezonas societon, ankaŭ la societo bezonas vin, ĉar ju pli grandaj la societoj estas, des pli da efiko ili havas propagandante nian lingvon.

Do konu vian devon kaj ne estu esperantisto nur por via propra amuzo, sed komprenu, ke la movado bezonas ankaŭ vian helpon. Estu propagandisto por la belega granda laboro, komencita de Zamenhof, kiu celis nur la bonon de la homaro.

2 Mia najbaro, la fama verkisto,
vojaĝos eksterlanden.
Ĉu vi ne konas tiun sinjoron, la
direktoron de nia lernejo?

*Mijn buurman, de beroemde
schrijver, zal naar het buitenland reizen.
Ken je die heer niet, de directeur
van onze school?*

De bijstelling heeft dezelfde naamvalsvorm als het zelfstandig naamwoord (of voornaamwoord), waarbij ze behoort.

3 Mortpala ŝi envenis la ĉambron.
Li estis elektata prezidanto de nia
societo.
Tiu libro estas konsiderata la plej
bona verko de ĉi tiu jaro.
Mi vidis la knabojn ludantaj en
la ĝardeno.
Oni elektis min delegito al la kon-
greso.
Mi opinias lin mia plej fidela
amiko.

*Doodsbleek kwam ze de kamer binnen.
Hij werd tot voorzitter van
onze vereniging gekozen.
Dat boek wordt als het beste
werk van dit jaar beschouwd.
Ik zag de jongens in de tuin
spelen (spelend in de tuin).
Men heeft mij tot afgevaardigde
naar het congres gekozen.
Ik vind hem mijn trouwste vriend.*

De bepaling van gesteldheid neemt nooit de naamvals-n aan, ook niet, wanneer ze het lijdend voorwerp bepaalt.

- 4 Oni elektis min prezidanto.
Oni elektis min kiel prezidanton. } *Men heeft mij tot voorzitter gekozen.*

De onder 3 genoemde regel geldt niet voor bepalingen met *kiel*: hier kan de naamvals-n noodzakelijk zijn (vgl. les 21-3).

5 *Atentu la diferencon inter:*

Mi vidas la knabojn ludi.	<i>Ik zie de jongens spelen.</i>
Mi vidas la knabojn ludantaj.	<i>Ik zie de jongens spelen (de nadruk valt op spelen).</i>
Mi vidas la knabojn ludantajn.	<i>Ik zie de spelende jongens.</i>
Mi vidas la knabojn ludante.	<i>Ik zie de jongens, terwijl ik speel.</i>

6 Al lia sinjora Moŝto.	<i>Aan de Weledele Heer.</i>
Ŝia reĝina Moŝto.	<i>Hare Majesteit de Koningin.</i>
Lia ministra Moŝto.	<i>Zijne Excellentie de Minister.</i>
Lia papa Moŝto.	<i>Zijne Heiligheid de Paus.</i>

Moŝto is een beleefdheidstitel, die voor alle rangen en waardigheden gebruikt kan worden.

7 *Lernu:*

propagando	<i>propaganda</i>	efiko	<i>uitwerking</i>
propagandisto	<i>propagandist</i>	devo	<i>plicht</i>
teksto	<i>tekst</i>	movado	<i>beweging</i>
literaturo	<i>literatuur</i>	verko	<i>boekwerk</i>
haltejo	<i>halte</i>	verkisto	<i>schrijver, auteur</i>
kapablo	<i>bekwaamheid</i>	bileto	<i>biljet, kaartje</i>
sekcio	<i>afdeling</i>	enirbileto	<i>toegangsbewijs</i>
ekzemplo	<i>voorbeeld</i>	gastigi	<i>herbergen, als gast ontvangen</i>
flago	<i>vlag</i>		
gasto	<i>gast, logé</i>	heziti	<i>aarzelen</i>
gastejo	<i>logement, herberg</i>	ekscii	<i>te weten komen</i>
branĉo	<i>tak</i>	instigi	<i>aansporen, opwekken</i>
branĉeto	<i>twijg</i>		
senco	<i>zin, betekenis</i>	lumi	<i>schijnen, licht geven</i>
sensencaĵo	<i>onzin</i>		
luno	<i>maan</i>	eklumigi	<i>aansteken</i>
Petro	<i>Piet</i>	ju (mal)pli – des (mal)pli	<i>hoe meer (minder), des te meer (minder)</i>

stelo	<i>ster</i>	farbi	}	
lumo	<i>licht</i>	kolorigi		<i>verven</i>
mallumo	<i>duisternis</i>	serioza		<i>ernstig</i>
farbo	<i>verf</i>	relativa		<i>betrekkelijk</i>
farbisto	<i>verver, schilder</i>	eterna		<i>eeuwig</i>
halti	<i>stilhouden,</i> <i>stoppen</i>	senĉesa		<i>onophoudelijk</i>
kapabli	<i>kunnen, in staat</i> <i>zijn</i>	kapabla		<i>bekwaam, in staat</i>
propagandi	<i>propageren</i>	profunda		<i>diep</i>
ĝui	<i>genieten</i>	rekomendinda		<i>aanbevelens-</i> <i>waardig</i>
aliĝi	<i>zich aansluiten</i>	propra		<i>eigen</i>
rekomendi	<i>aanbevelen</i>	fidela		<i>trouw</i>
efiki	<i>uitwerking heb-</i> <i>ben</i>	afabla		<i>vriendelijk</i>
movi	<i>bewegen</i>	gastama		<i>gastvrij</i>
konsideri	<i>beschouwen</i>	neŭtrala		<i>neutraal</i>
defendi	<i>verdedigen</i>	ekzemple		<i>bij voorbeeld</i>
flirti	<i>wapperen</i>	ekz.		<i>b.v.</i>
		cetere		<i>overigens</i>

8 *Respondu:*

Ĉu vi jam aliĝis al Esperanta societo? Kian societon vi elektos, ĉu nacian aŭ internacian? Kiam vi komencis la propagandon por Esperanto? Ĉu vi ĉiam defendas nian lingvon? Ĉu vi iam gastigis eksterlandan samideanon? Ĉu vi ankoraŭ hezitas porti la verdan stelon? Ĉu vi intencas resti eterna komencanto? Kiam vi partoprenos la ekzamenon? Ĉu vi konsideras Esperanton utila lingvo? Ĉu vi instigis viajn amikojn lerni Esperanton? Ĉu ili sekvis vian ekzemplon? Kiu opinias, ke internacia helplingvo estas sensencaĵo? Kiam vi partoprenos la Esperantan movadon? Kiun Esperantan verkon vi jam legis? Ĉu vi opinias Esperanton sufiĉe facila? Ĉu vi kapablas traduki Esperantan tekston nederlandlingven?

9 *Aldonu la literon n, kie tio estas necesa:*

Iu tago sinjoro Bonulo venis hejme post la ĉiutaga laboro en la urbo. Kiam li estis apud sia domo, li vidis viro laboranta en lia ĝardeno. Tiu viro estis Petro, la helpisto de la farbisto. S-ro Bonulo konis li bone kaj nun li memoris, ke la benko en la ĝardeno estas farbota. Li vidis, ke la viro farbis ĝi hele flava. Sed la flava koloro li tute ne ŝatis. Li opiniis la flava koloro tre malagrabla. Tial li turnis si al Petro, dirante: “Mi vidas, ke vi farbas la benko flava, sed mi ne ŝatas tiu koloro. Mi opinias ĝi malbelega koloro. Ĝi estas terura koloro! Kiu ordonis al vi, kolorigi la benko hele flava? Petro ĉesigis la farbado kaj mirigite respondis: “Mi petas pardono, sinjoro Bonulo, sed estas sinjorino Bonulo, kiu elektis ĉi tiu koloro!” “Ho, jes, mia edzino! Nu, beleta koloro, ĉu ne?”

10 Traduku kaj rakontu numeron 1.

11 Rakontu pri la historio de Esperanto.

HET ACHTERVOEGSEL *-END*.

Dit inmiddels officieel aanvaarde achtervoegsel, drukt uit, wat *beslist moet worden gedaan*, waaraan *niet mag of kan worden getornd*. De noodzaak kán het gevolg zijn van een *opdracht*. Bijv. een brief, die *moet* worden geschreven, of een werk dat vandaag klaar *moet* komen. Van deze brief en dat werk kunnen we dan zeggen:

la letero estas skribenda, en: *la laboro estas hodiaŭ finenda*.

Maar de noodzaak kan ook als *gevolg van omstandigheden* ontstaan. B.v. de voorzitter van de vereniging is verhuisd, als gevolg waarvan de leden er *niet aan ontkomen* in de volgende vergadering een voorzitter te kiezen:

en la proksima kunveno prezidanto estas elektenda.

Er bestaat enig gevaar voor verwarring met het achtervoegsel *-ind* en de deelwoorduitgang *-ota*. Men bedenke echter, dat een '*vojo sekvinda*' het *waard is* om gegaan te worden, dat een '*vojo sekvota*' zo meteen *gegaan zal worden*, en dat een '*vojo sekvenda*' als gevolg van een opdracht of noodzaak *moet* worden gevolgd.

VOORWOORD

Van verschillende gebruikers bereikte ons het verzoek aan ons leerboek vertaalstof Ned.-Esp. toe te voegen, teneinde de leerling beter te kunnen voorbereiden voor het examen, waar de vertaling Ned.-Esp altijd het grootste struikelblok vormt.

Door dit oefenboekje, dat afzonderlijk verkrijgbaar is, wordt aan deze wens voldaan. Bij elke les behoort een oefening, terwijl na elk viertal lessen een herhalingsoefening is toegevoegd.

Bovendien is een aantal examenopgaven opgenomen, niet slechts Ned.-Esp., maar ook Esp.-Ned. Deze zijn ontleend aan de laatste examens van de Alg. Ned. Esp. Ex. Commissie, en wel aan de A- en E-examens. (Vanaf 1954 zijn drie examens ingesteld, E, M, en S, waarbij de eisen van het E-examen overeenkomen met die van het vroegere A-examen). In de eigen oefeningen zijn geen woorden opgenomen, die niet in het leerboek zijn gegeven, maar in de examenopgaven komen uiteraard ook wel andere woorden voor.

Deventer

C.B. ZONDERVAN

maart 1956

Venlo

BIJ DE TWEEDE DRUK

In deze druk zijn slechts enkele verbeteringen aangebracht. Ook de examenopgaven zijn dezelfde gebleven, als is de nummering veranderd. De tweede druk kan dus naast de eerste gebruikt worden.

Deventer

1967

Schiedam

OEFENINGEN

1.

1. Wat is dat?
2. Dat is de lamp.
3. De lamp is boven de tafel.
4. Onder de tafel is de vloer.
5. Het boek is naast het schrift op de tafel.
6. In de muur is een deur.
7. De tafel is voor het raam.
8. Het papier is op de tafel.
9. Naast het papier is een pen.
10. Wat er (er) voor het huis?
11. Voor het huis is een bank.
12. De stoel is in de kamer.
13. Bij het raam is een tafel.
14. Het bord is voor de klas.
15. Bij het bord is krijt.
16. Op de tafel is inkt.

2.

1. Wie ben je?
2. Ben je een leerling?
3. Ja, ik ben een leerling.
4. Ik ben jong.
5. Ik ben geen onderwijzer.
6. Is de onderwijzer jong?
7. Neen, de onderwijzer is niet jong.
8. Een hond is geen mens, maar een hond is een dier.
9. De roos is een mooie bloem.
10. Is een muis een groot dier?
11. Johan is een sterke jongen.
12. Is de mens goed?
13. Het huis is hoog.
14. De deur is groen.
15. Het krijt is wit, maar het bord is niet wit.
16. De rode roos is mooi.

3.

1. In een dorp zijn de tuinen groot, maar in de stad zijn mooie parken.
2. In de parken zijn hoge bomen en veel bloemen.
3. De bladeren zijn groen.
4. De straten in de stad zijn breed.
5. In het dorp is geen brede weg.
6. De rivier is lang.
7. Is (er) water in de rivier?
8. In een kanaal is ook water.

9. Hoe zijn de huizen in de stad?
10. Zijn de huizen in een dorp ook hoog?
11. Is dat rode inkt?
12. Neen, de inkt is zwart.
13. De dikke jongen is vrolijk.
14. Is een goede leerling ijverig?
15. Hoe is de melk?
16. De melk is niet warm.

4.

1. Willen de leerlingen luisteren?
2. De onderwijzer staat voor de klas.
3. De hond blaft, maar hij bijt niet.
4. Er groeien veel bloemen in de tuin.
5. De mens kan niet vliegen.
6. Er loopt een vrouw op de straat.
7. Zij gaat naar de school.
8. Met de ogen kunnen wij zien en wij spreken met de mond.
9. Het meisje zit op de bank.
10. Zij wil niet werken.
11. De leeuw is een sterk dier.
12. Wat staat (er) in de kamer?
13. Vliegen (er) veel vogels boven de huizen?
14. De ooms en tantes gaan naar de stad.
15. Jullie moeten in het park wandelen.
16. Wat groeit in het park?

Herhaling I.

1. In het huis is een kamer.
2. In de kamer is een tafel.
3. Het plafond is boven de tafel.
4. Bij de tafel is een stoel.
5. Wie is (er) in de kamer?
6. De man is voor het huis.
7. Het huis is hoog.
8. Bij de man is een hond.
9. Is de hond een sterk dier?
10. De kat is onder de tafel.
11. De bladen in het schrift zijn wit.
12. Gras is groen.
13. De torens in de stad zijn hoog.
14. Is de toren in het dorp ook hoog?
15. In het park staan bomen en ook bloemen.
16. Er ligt een boek op de vloer.
17. Is het een nieuw boek?
18. Neen, de nieuwe boeken staan in de kast.
19. Het dak is rood en de muren zijn geel.

20. Melk is wit, maar de inkt is zwart.

5.

1. Mijn hond lag onder de tafel.
2. Hij blafte niet, want hij sliep.
3. Gedurende de ochtend wandelden wij met onze vriend.
4. Wij liepen door de stad.
5. Achter jullie huis is een grote tuin.
6. Groeiden er veel bloemen in hun tuin?
7. De muis is een klein dier.
8. Is een olifant ook klein?
9. Gisteren ging mijn zusje naar onze tante.
10. Zij vertelde over onze duiven.
11. Het weer was slecht, maar wij reisden naar de stad.
12. Wij keken naar de kleine huizen in de smalle straten.
13. De kinderen huilden, omdat de hond blafte.
14. Zij konden niet in de tuin spelen, want het was lelijk weer.
15. Jouw vijand kan niet mijn vriend zijn.
16. Met wie wandelde jij gisteren in het park?

6.

1. Wij hebben een groot huis, maar het is niet nieuw.
2. Mijn vader zal ons huis verkopen.
3. Hij zoekt een mooi huis in de stad.
4. Je hond loopt weg uit de tuin; je moet hem roepen.
5. Zul je hem slaan?
6. Onze kat zal de muizen in de kamer vangen.
7. In de herfst zullen de bladeren van de bomen niet groen zijn; ze zullen rood, geel en bruin zijn.
8. In de winter zullen de bomen geen bladeren hebben.
9. Wat zullen wij morgen eten?
10. Zal men tevreden zijn over zijn werk?
11. Morgen zal mijn buurman een hond kopen.
12. Zal zijn kat jaloers zijn?
13. Wie heeft een rood potlood verloren?
14. Ik vond het onder de stoel in de kamer.
15. Wij zullen het aan de onderwijzer geven.
16. Hij zal ons een mooi verhaal vertellen.
(herfst = aŭtuno; winter = vintro)

7.

1. Waar zullen wij onze schriften kopen?
2. Mijn buurman verkoopt boeken en schriften.
3. Kan je zuster mooi zingen?
4. Zij zingt te luid.
5. Ik houd niet van zure appels.
6. Gedurende de gehele dag was het weer mooi.

7. Wij wandelden in het bos en zagen veel hoge bomen.
8. Waar zijn mijn kousen?
9. Ik kan ze niet vinden.
10. Wie zal morgen de aardappelen koken?
11. Mijn zuster snijdt het brood met een mes.
12. Houd jij niet van brood met kaas?
13. De zoons van de onderwijzer kunnen heel snel lopen.
14. Wil je mijn boeken dragen?
15. Ik zal heel dankbaar zijn.
16. De vogels zaten in het gebladerte en zongen luid.
(mes = **trançilo**)

8.

1. De tuinman werkt in de tuin en de onderwijzer werkt in de school.
2. Werken de leerlingen ook in de school?
3. Wij zagen veel vogels in de hoge bomen van het park.
4. Zul je een doos sigaretten kopen?
5. Wil je een glas melk?
6. Wie bakt het brood?
7. Waar werkt de boekhandelaar?
8. Heb je drie schriften voor mijn broer?
9. De koopman ging met mijn vader naar het dorp.
10. Zijn oom rookt in negen dagen een pond tabak.
11. Hoeveel sigaren rookt je vader?
12. Ik zal enige boeken aan mijn neef sturen; hij houdt veel van lezen.
13. Haar moeder kocht twee ons thee en één kilo suiker.
14. Kun jij goed aftrekken?
15. Hoeveel is acht min drie?
16. De hond van de slager at een pond vlees op.

Herhaling II.

1. Wij liepen door het park naar onze school.
2. De school is niet nieuw; ze is klein en oud.
3. Mijn grootmoeder is gelukkig, want haar kinderen leven in haar stad.
4. Zijn vader is een oude man.
5. De rat is een schadelijk dier; wij zullen hem morgen vangen.
6. Wat zal je zuster breien?
7. Zullen wij morgen vergaderen over het geschenk voor onze onderwijzer?
8. Kun je zwijgen over onze vergadering?
9. Wij zullen een mooi boek voor hem kopen.
10. Op de tafel zagen wij vlees, aardappelen en groente.
11. Wij aten gisteren heel lekker.
12. Hij sprak veel te snel.
13. Ik heb nieuwe bruine gekocht, maar ze zijn te klein.
14. Ons nieuwe meubilair staat in de grote kamer.
15. Mijn vriend woont tussen de winkelier en de bakker.
16. Op de vergadering was een groot aantal mensen.

17. Heb je een pen van de onderwijzer gekregen?
18. Hij heeft mij de pen geleend.
19. In een week zijn zeven dagen.
20. Een millimeter is heel klein, maar een kilometer is lang.

9.

1. Hoeveel leerlingen zijn er in jullie klas?
2. In onze klas zijn negenentwintig leerlingen.
3. Op de school van mijn zuster zijn tweehonderddrieëntachtig meisjes.
4. Wie was de eerste bezoeker?
5. Het zevende huis in de straat is niet nieuw.
6. Honderden mensen kunnen niet zwemmen.
7. Heeft zijn elftal de wedstrijd gewonnen?
8. Wanneer bezocht je onze stad?
9. Indien het morgen mooi weer is, zullen wij niet thuis zijn.
10. Dan zullen wij een lange wandeling maken.
11. Ik kan dat niet betalen; ik heb niet genoeg geld.
12. Wat wenst u voor uw geld?
13. Jullie kennen de regels van de school nog niet.
14. Wie weet, waar ik mijn boeken gekocht heb?
15. De onderwijzer zal de deur van de school voor ons openen.

10.

1. Antwoord eerlijk, wanneer ik je iets vraag.
2. Studeer ijverig, indien je spoedig Esperanto wil leren.
3. Werk gedurende zes dagen en rust 's zondags.
4. Mijn buurman ging met zijn zoon naar de school.
5. Hij wilde met diens onderwijzer spreken.
6. Zend mij per omgaande je boeken.
7. Hij zal zich in het zwembad goed vermaken.
8. Bid voor de vrede tussen de mensen.
9. Ga naar de studeerkamer en leer daar je lessen.
10. Kom terug, wanneer je de lessen kent.
11. Mijn kleine zusje kan zichzelf al aankleden.
12. Wat hebben zij nodig voor hun feest?
13. Schrijf een lange brief aan onze grootmoeder en feliciteer haar.
14. Vergist hij zich? Is zijn vader nog niet thuis?
15. Indien je je verveelt, wandel met mij naar het park.
(iets = io)

11.

1. Wij hopen, dat je goed zult studeren.
2. Hij schreef mij, dat hij ziek was.
3. Hij vroeg, wanneer je het boek gezonden had.
4. Onze buurman wilde, dat wij dadelijk weggingen.
5. Het is goed, dat je mijn brief gelezen hebt.
6. Zal je grootvader spoedig terugkomen?

7. In december zijn de dagen kort en de nachten lang.
8. Hoeveel dagen heeft februari?
9. Een schrikkeljaar heeft driehonderdzesenzestig dagen.
10. De bal springt van de muur terug.
11. Lees de voorlaatste zin nog eens.
12. Ik vrees, dat ik morgen ziek ben.
13. Wie heeft je het geld terugbetaald?
14. Wij dachten, dat onze onderwijzer ziek was, maar hij was naar de stad gegaan.
15. Zei hij niet, dat je oplettend moest zijn?

12.

1. Het klimaat in ons land is niet erg aangenaam.
2. Het regent vaak en de zon schijnt zelden.
3. Heeft het eergisteren geonweerd?
4. Ja, het donderde en bliksemde gedurende een uur.
5. In de namiddag hagelde het.
6. De winter is het koude jaargetijde.
7. Gisteren bezochten ons twee buitenlanders.
8. Mijn grootouders wonen in een dorp; het zijn dorpingen.
9. Waar loop je heen? Ga je naar huis?
10. De hond sprong door het raam de tuin in.
11. Leg de boeken niet op de tafel, maar in de kast.
12. Hij draaide zich om, om onze ouders te groeten.
13. Wie klom gisteren op het dak van ons huis?
14. De kat sprong onder de kast om de muis te vangen.
15. Het regent niet meer: over enkele minuten schijnt de zon weer.

Herhaling III.

1. Wat is de prijs van drie pond suiker?
2. Je moet ons twee euro en veertig cent betalen.
3. Wanneer mijn werk klaar is, zal ik met je meegaan.
4. Ik begrijp niet, wanneer je je les wilt leren.
5. Hij zal gedurende enige ogen-blikken moeten wachten.
6. Help je broer; hij heeft je hulp nodig.
7. Let op: je boek valt.
8. Moeder was haar dochter en zichzelf.
9. Laten wij goed opletten en aandachtig luisteren.
10. Kom binnen; wij zijn in de kamer.
11. Wanneer zullen wij onze grootvader weerzien?
12. De jongen zei, dat hij erg hoog springen kon.
13. Overmorgen zullen zij een schrift kopen.
14. Plotseling blafte onze hond; hij blaft zelden.
15. Speel je dikwijls met een bal?
16. In de zomer zien wij vaak dauw.
17. In de herfst vallen de bladeren van de bomen op de grond.
18. De wind blaast de bladeren weg.

19. Wanneer liep je de school binnen?
20. Was mijn vriend toen al in de klas?

13.

1. Wie is de beste leerling van jullie klas?
2. Jan is ouder dan mijn broer, maar hij kan niet zo hard lopen.
3. Waar woont de rijkste man op aarde?
4. Vergeet niet een kop thee voor vader in te schenken.
5. Houd je ervan lauw water te drinken?
6. Je moet niet zo hard lachen; daar houdt moeder niet van.
7. Drink de melk nog niet; ze is heet.
8. In onze streek zijn geen heuvels.
9. De storm heeft de bladeren van de bomen geblazen.
10. Ga in de eetkamer; daar is het ontbijt klaar.
11. Laten wij voorzichtig zijn en niet in de rivier zwemmen; het water is daar ijskoud.
12. Onze schatrijke buurman is niet gezond; hij kucht dikwijls.
13. Waarom blijf je in huis?
14. Kom in de tuin en speel met ons.
15. Beide jongens liepen weg, maar Jan liep het hardst.

14.

1. Wat is er in het lucifersdoosje?
2. Ik geloof niet, wat je broer zei.
3. Geef mij een pen uit het pennendoosje.
4. Is er niets meer in de suikerpot?
5. Hoeveel appels groeien er aan jullie appelboom?
6. Hebben jullie je portemonnee verloren?
7. Ja, maar er was niets in.
8. Geef mij iets om te eten.
9. Ik heb niet gezien, wat hij gedaan heeft.
10. Hoeveel perenbomen staan er in zijn tuin?
11. Alles, wat je daar ziet, geef ik aan jou.
12. Vader was boos, omdat wij zijn boek vergeten hadden.
13. Kun je raden, wat er onder de tafel ligt?
14. Onze kersenboom is vol kersen, maar de bomen van mijn oom hebben nog meer kersen.
15. Wij zullen proberen het moeilijke raadsel op te lossen.

15.

1. De man, aan wie jij je huis verkocht hebt, is mijn oom.
2. Wie heeft je dat verteld?
3. Ik geloof niet, dat die jongen een leugenaar is.
4. Alle deskundigen zeggen, dat ik gelijk heb.
5. Zij heeft medelijden met alle armen.
6. Hij veronderstelt, dat niemand hem gezien heeft.
7. Wie heb je in de stad ontmoet?

8. Het is jammer, dat zij dat blinde meisje niet geholpen heeft.
9. Mijn vader verzekerde mij, dat iedereen fouten maakt.
10. Wie heeft je aangeraden dat boek te lezen?
11. Zijn er in uw stad bezienswaardige kerken?
12. Iemand vroeg mij, waar de doofstomme man woont.
13. Mijn tante bewonderde dat prachtige huis in jullie straat.
14. Wij ondervonden veel goeds in dat kleine dorp.
15. Weet jij, wie dat geld gestolen heeft?

16.

1. Jij hebt natuurlijk weer gelijk; ik heb me vergist.
2. Het product van eenentwintig en achtenvijftig is meer dan het derde deel van drieduizend.
3. Vruchten zijn de producten van vruchtbomen.
4. Heb je misschien een sigaret voor me?
5. Niemand houdt ervan dubbel te betalen.
6. Zij gingen met z'n vijven naar de akker.
7. Die cijfers zijn slecht; zij zijn onleesbaar.
8. Aan het einde van die smalle weg woont een boer.
9. Hoeveel klanten heeft de slager, die naast jullie woont?
10. Deze moeilijke taak is ondoenlijk voor je broer.
11. Misschien kan hij het over twee jaar doen.
12. Eindelijk kwam hij thuis om te eten.
13. Het stortregent; de bomen in de tuin zijn onzichtbaar.
14. De jongens marcheerden drie aan drie naar de speelplaats.
15. Was zijn verklaring helemaal begrijpelijk?

Herhaling IV.

1. Haar antwoord was uitstekend, maar zij sprak erg zacht.
2. Spreek zo luid mogelijk; grootmoeder is stokoud, zij kan je niet horen.
3. In de namiddag sluimerde zij.
4. Wanneer komen jullie thuis uit school?
5. Vader ging na het ontbijt naar zijn werk.
6. Indien je de oplossing vindt, geef ik je drie appels.
7. Wat was er in de keuken?
8. Ik dacht, dat er een muis was; maar nu hoor ik niets meer.
9. Een paard is groter dan een ezel, maar een ezel heeft langere oren.
10. Wanneer je morgen komt, zal ik je iets vertellen.
11. Welke gierigaard kan gelukkig zijn?
12. Laat mij je schrift zien; heb je veel fouten gemaakt?
13. Je werk is uitstekend; er is geen enkele fout in.
14. Wie is die persoon, die ons ontmoette?
15. Waar is die jongen, aan wie wij dat boek geleend hebben?
16. Het is onmogelijk, dat zij haar werk morgen afmaakt.
17. Wat is de rest van de deling, die wij maken moeten?
18. Kan je neef goed rekenen?
19. Hoeveel is het vierde deel van driehonderdtweeënzeventig?

20. Mijn grootmoeder spreekt dikwijls onhoorbaar.

17.

1. Als ik geld had, kocht ik een nieuw mes.
2. Zou u mij kunnen zeggen hoeveel leerlingen die school heeft?
3. Met een grote sleutel opende hij de deur van het huis.
4. Als het regende, was hij gewoon thuis te blijven.
5. Als hij wijs was, zou hij zijn klanten betere gereedschappen verkopen.
6. Als hij in de stad is, bezoekt hij bijna dagelijks het museum.
7. Niemand kan ploegen, als hij geen ploeg heeft.
8. Zeg wat je weet en weet wat je zegt.
9. Wie ontevreden is, kan niet gelukkig zijn.
10. Hij eiste dat ieder van ons vijf boeken zou lezen.
11. Het is beter te geven dan te ontvangen.
12. Ik hoopte dat je blij zou zijn.

18.

1. Hij heeft allerlei boeken en hij leest ze allemaal.
2. Zo'n vulpen als jij hebt is me te duur.
3. Geen enkele soort wijn is zo geurig als deze Franse wijn.
4. Ik zou graag een sigarettenkoker hebben, maar niet zo een als jij hebt.
5. De winkelier vroeg wat ik wenste.
6. Welke jongen weet niet wie zij is en wat zij verlangt?
7. Geen van zijn kinderen is zoals hij is.
8. Begrijp je wat die beklagenswaardige dief wil?
9. Ere viel een klein vonkje op zijn hand.
10. Ik houd niet van zulk weer.
11. Wees wijs en studeer even ijverig als de andere leerlingen.
12. Kan iemand van jullie zeggen wat voor een man Zamenhof was?

19.

1. Overal zocht hij geluk, maar nergens vond hij het.
2. Zulke appels als daar groeien, ziet men niet vaak.
3. In de stad waar hij woont, zijn niet veel esperantisten.
4. Weet je waar hij heen gaat?
5. Hier is een winkel waar men allerlei gereedschappen kan kopen.
6. Hoeveel kost hier een kilo appels?
7. Wat een geluk dat ik hem en zijn vrouw daar zag.
8. Het spijt me zeer dat dit huis niet te koop is.
9. Zet je hoed af als je met een rechter spreekt.
10. Hij stond niet toe dat ik alles opat.
11. Beloof me dat je dit nooit zult vergeten.
12. Waar rook is, is vuur.

20.

1. Hoe laat vertrekt jouw vriend morgen?
2. Toen het rund de leeuw zag, begon het te loeien.

3. Toen we thuiskwamen, trokken we onze schoenen uit en toen gingen we slapen.
4. Zo gauw ik klaar ben, kom ik.
5. Er was een stokoude koning die drie mooie dochters had.
6. Als hij naar huis komt, blijft hij altijd drie weken.
7. Toen hij vertrok, wist zijn vader, dat hij hem nooit zou weerzien.
8. Iedere zondag gaat hij naar zijn vriend.
9. De vis, die hij ving, was bijna vijf kilo zwaar.
10. Tot mijn grote spijt moet ik gaan, want de trein vertrekt om twee uur tien.
11. Wij zaten allen rondom de tafel, toen hij binnenkwam.
12. Wij zaten rondom de tafel. Toen kwam hij binnen.

Herhaling V.

1. Hij eiste dat wij zwegen, maar niemand luisterde.
2. Welk antwoord zou u geven als men u vroeg, waar u het liefste woont?
3. Die jongens lezen nooit. Geen enkel soort boeken bevat hun.
4. Deze boom is groter dan die, maar hij is niet zo mooi.
5. Zij gaan nooit uit, en ook hun kinderen gaan nooit ergens heen.
6. Hij zei dat hij op de derde april naar huis zou gaan.
7. Het is jammer dat hij zondag niet kan komen.
8. De kat sprong op de tafel, toen ze de hond zag.
9. Het museum van deze stad is bezienswaardig, maar het is niet zo mooi als de kerk.
10. Morgen vertrekken ze met zijn zessen naar Frankrijk. Een van hen komt spoedig terug, de anderen blijven enkele jaren daar.
11. Hoeveel geld zou men nodig hebben voor een reis naar Duitsland?
12. Zou u me kunnen zeggen hoe laat het is?
13. Laten wij hopen dat het zondag mooi weer is.
14. Wie niet rook, heeft zelden lucifers nodig.
15. Een kilo aardappelen kost veertig cent, een liter melk kost vijftig cent.

21.

1. Hoe zegt men dat in Esperanto?
2. Zoals ik u reeds zei, is hij gewoon per fiets naar school te gaan.
3. Op een of andere wijze moeten we trachten verlof te krijgen.
4. Zoals hij zingt, zingt niemand anders.
5. Als mens heeft hij veel vrienden, maar als ambtenaar kan niemand hem bewonderen.
6. Wij zijn geenszins van plan hem als vriend te verwelkomen.
7. Kunt u zich voorstellen hoe blij ik was, toen ik mijn vaderland terug zag?
8. Tot mijn spijt moet ik u mededelen dat ik donderdag niet kan komen.
9. Zo is hij en zo doet hij.
10. Als geschenk zullen allen een fraai plaatwerk ontvangen.
11. Het brullen der leeuwen was in het dorp goed hoorbaar.
12. Het is onbegrijpelijk dat dergelijke mensen zo'n krantje lezen.

22.

1. Vele honderden reizigers verlieten het station.
2. Alle leerlingen en vele oud-leerlingen waren aanwezig, toen de directeur de vergadering opende.
3. De gestorvene was vele jaren voorzitter van onze club.
4. Wie is de beste speler van het Nederlands elftal?
5. Als dank ontving de redder een gouden horloge.
6. De schenker wenst dat men het geld gebruikt voor het bouwen van een museum.
7. Alle wielrijders moeten hun fiets in de rijwielbewaarpplaats zetten.
8. Hoe laat zullen de eerste bezoekers komen?
9. Ik ben geen bewonderaar van deze schilder.
10. De toehoorders waren zo ontevreden, dat ze wegliepen.
11. Vergeet nooit hen die vielen voor het vaderland!
12. Zij die gaan sterven groeten u.

23.

1. Hij nam het slapende kind in zijn armen en droeg het naar bed.
2. Ik zat ijverig te studeren, toen plotseling de hond aansloeg.
3. Toen hij me alles verteld had, barstte hij in tranen uit.
4. Als ik dat geweten had, had ik hem niet geholpen.
5. Hij was juist van plan uit het venster te springen, toen een krachtige hand hem beetpakte.
6. Wie twintig lessen goed geleerd heeft, behoort niet tot de beginners, maar tot de gevorderden.
7. De bezoeker informeerde, hoeveel abonnees de krant had.
8. De volgende dat zei hij zijn vaderland vaarwel.
9. Ben je al klaar met studeren? Neen, ik ben nog bezig.
10. Altijd had hij gehoopt dat zijn zoon eens directeur zou zijn.
11. De kok legde de eieren in het kokende water.
12. Wij eten vandaag eieren, die mijn zuster gekookt heeft.

24.

1. Toen ik de brief ontvangen had, besloot ik de schrijver terstond te bezoeken.
2. Waarom heb je me niet verteld wat je gedaan had?
3. Om een of andere reden was hij nooit thuis als ik verlangde met hem te spreken.
4. Huilend liep het kind naar zijn moeder.
5. Hij was nieuwsgierig waarom ik woensdag niet naar de les gekomen was.
6. Bij het zwemmen heeft hij zijn bril verloren.
7. Hij houdt ervan lachende de waarheid te zeggen.
8. Als hij aanwezig was geweest, had hij zich zeker geamuseerd.
9. Kruipend bereikten zij het bos waarin de stervende lag.
10. Nadat hij het park in gewandeld was, ging hij op een bank zitten.
11. Zijn vrouw is niet spraakzaam, maar als ze haar zuster ontmoet, kan ze uren babbelen.
12. Als hij gaat werken, trekt hij altijd oude schoenen aan.

Herhaling VI.

1. Als zij niet zo dom geweest waren, zouden zij rijk zijn.
2. Zingend kwam hij binnen, maar huilend ging hij weg.
3. Waarom ga je niet naar de ingang van het postkantoor?
4. Hier is het erg warm. Laten we het bos ingaan.
5. De hele dag zit hij boeken te vertalen. Nooit heeft hij een week vakantie.
6. Laten we trachten hem te overtuigen dat hij ongelijk heeft.
7. Daar ik besloten heb naar mijn vaderland terug te keren, ben ik van plan mijn huis te verkopen.
8. Het verbeteren van oefeningen is een nuttig werk.
9. Vliegende vissen heb ik nog nooit gezien.
10. Tweemaal is hij gezakt, maar de derde keer zal hij zeker slagen.
11. Toen het enige uren geregend had, besloten we die dag niet uit te gaan.
12. Het is gemakkelijk uit Esperanto te vertalen, maar het is minder gemakkelijk Esperanto feilloos te schrijven.
13. Hij heeft allerlei mooie postzegels, maar zijn broer heeft een veel groter aantal zegels.
14. De geslaagden staan op het punt naar huis te gaan. 15. Waarom moet ik die brief zo schrijven?

25.

1. De geredde dankte zijn redder.
2. Dit soort snoepgoed wordt overal verkocht.
3. In de varkensstal zak ik een tiental goed gevoede varkens.
4. Laten wij hopen dat de gewonde spoedig naar huis gebracht kan worden.
5. De jager doodde het bloedende dier.
6. Het boek was gedrukt in 1860, maar het werd in 1930 nog overal gelezen.
7. Niet alle examinandi zijn geslaagd.
8. Als hij niet gewerkt had, zou hij zwaar gestraft zijn.
9. Vandaag wordt het kantoor om drie uur gesloten.
10. De mop die hij vertelde was aan alle aanwezigen bekend.
11. De weggelopen hond is nog niet teruggevonden.
12. De onderwijzer die te streng is, is meer gevreesd dan geacht.

26.

1. In de mening dat zij gestraft zou worden kwam de kleine huilend binnen.
2. Het is wenselijk terstond een oplossing te zoeken voor de bestaande moeilijkheden.
3. Toen hij op het punt stond overwonnen te worden, zocht de koning hulp in het buitenland.
4. Als je meent dat zij zwaar beledigd waren, vergis je je.
5. Overall zagen we grazende koeien in de weiden.
6. Wie hadden jullie als afgevaardigden naar de vijand gezonden?
7. Uit hoeveel delen bestaat een horloge?
8. Nadat ze gestraft waren, scholden ze de kapitein uit.
9. Hij had een onvergeeflijke fout gemaakt.
10. "De hemel zij geprezen!" riep de geredde uit.

11. Toen zijn dochter geslaagd was, gaf hij haar een nieuwe fiets.
12. In het leger van die koning waren veel huurlingen.

27.

1. De directeur vroeg hem wiens zoon hij was.
2. In de oertijd bestonden er geen scholen. Toen waren de mensen minder leergierig dan nu.
3. Ik ben van mening dat Esperanto vele malen gemakkelijker is dan de Franse en Engelse taal.
4. Wie van mening is dat Esperanto niemands moedertaal is, heeft slechts gedeeltelijk gelijk.
5. De bewoners van de verwoeste stad zullen naar het platteland gezonden worden.
6. Haar grootvader is dood, maar haar overgrootvader leeft nog.
7. De directeur van onze school is een oud-onderwijzer.
8. Er zal een nieuw station gebouwd worden in onze stad.
9. De ondergetekende wenst deel te nemen aan alle uitstapjes.
10. De thuisblijvers hebben niet altijd ongelijk.
11. De vrijheid is het hoogste goed.
12. Waarom is Esperanto in Nederland minder verbreid dan in veel andere landen?

28.

1. Wie anderhalf uur per dag studeert, zal spoedig Esperanto kennen.
2. Onze vereniging heeft niet zoveel bestuursleden als de uwe, maar ze heeft meer leden.
3. De vader is het hoofd van het gezin.
4. Was Zamenhof een Pool of een Rus?
5. Toen hij nog een jonge kerel was, rookte hij dertig sigaretten per dag, maar nu is hij een niet-roker.
6. Het eerste Esperantoleerboek werd gedrukt in 1887.
7. Is die vereniging koninklijk goedgekeurd?
8. Wekelijks worden honderd circulaires verzonden.
9. De soldaten liepen twee aan twee naar de kazerne.
10. Als ik evenveel geld had als jullie, zou ik vaker naar het buitenland gaan.
11. In Rusland worden zeer veel talen gesproken.
12. Zoveel boeken als hij heeft, kan ik niet kopen.

Herhaling VII.

1. Het tienvoud van $5 \frac{1}{2}$ is 55.
2. Iedere dag zit hij vele uren te lezen.
3. Het is bewezen dat Esperanto veel makkelijker leerbaar is dan andere talen.
4. Van deze twee meisjes is het kleinste het verstandigst.
5. Slechts weinigen hebben gezien wat hier te zien is.
6. Tien meter hoog is het huis dat daar gebouwd is.
7. Feitelijk zou ik je hebben moeten straffen.
8. Terwijl hij met zijn vrouw in het park wandelde, werd hij gearresteerd.

9. Zijn overgrootvader was een bekende schilder.
10. Zulke mannen ontmoet men gelukkig zelden.
11. Laten we een kilo appels en wat peren kopen.
12. Hij rende het huis uit en de tuin in.
13. Toen hij uit de oorlog terugkeerde, was hij gewond.
14. Om een of andere reden wil hij niet zeggen waar hij geweest is.
15. Het is beter dat hij niet weet hoeveel geld dat geschenk gekost heeft.

29.

1. Een gymnasium is een school waar Griekse en Latijnse taal onderwezen wordt.
2. Verschrikt riep hij dat niet hij, maar zijn broer de dader was.
3. De terstond ontboden geneesheer zei dat de getroffene als overleden was.
4. Reeds als gymnasiast droomde Zamenhof over een eenvoudige internationale taal.
5. Het op te richten standbeeld zal drie meter hoog zijn.
6. De legeraanvoerder bemoedigde zijn uitgeputte soldaten door te zeggen dat ze spoedig zouden rusten.
7. De moordenaar verborg het mes onder een gevelde boom.
8. Sommige mensen houden erg van wiskunde, maar ik houd meer van talen.
9. Zou het niet mogelijk zijn de Latijnse taal te vereenvoudigen en als hulp taal te gebruiken?
10. Successen veraangenamen het leven.
11. Hij liet een huis bouwen in een drooggelegd meer.
12. We zullen de buitenlanders verwelkomen in de gemoderniseerde danszaal.

30.

1. Toen hij nog jong was, wilde hij timmerman worden, maar nu is hij een bekende kunstenaar.
2. Hij meende dat hij zeker zou slagen, maar het blijkt dat hij zich vergist heeft.
3. Het echtpaar Janssen is in 1919 getrouwd; hun zoon trouwde in 1949 en hun dochter trouwt het volgend jaar.
4. Alleen hij die boeken en kranten in Esperanto leest, zal de taal foutloos leren gebruiken.
5. Het is niet gemakkelijk hem tevreden te stellen.
6. Als hij zich voor Esperanto interesseerde, was hij zeker lid geworden van onze vereniging.
7. De huishoudster bloosde toen ze geprezen werd.
8. Hij was verouderd en vergrijsd, maar toch werd hij terstond geestdriftig over dat plan.
9. Hoewel hij kou gevat had, wilde hij toch aan het examen deelnemen.
10. De burgemeester heeft hen in de echt verbonden.
11. Schaam je over je schandalig gedrag!
12. Hij wilde dat zijn zoon onderwijzer werd, maar de jongen wilde liever dokter worden.

31.

1. Splitsend hout is onbruikbaar voor de timmerman.
2. Gebroken harten genezen meestal snel.
3. Van dit leerboek zal spoedig een verbeterde uitgave gedrukt worden.
4. Toen de regen ophield, begon de les.
5. Hij ontkleedde zich en sprong in het ijskoude water.
6. Bij het afstoffen van de kast brak oma een kopje.
7. Het kindermisje trok het kind zijn schoenen uit.
8. Het gepeupel eiste dat de koning onthoofd werd.
9. Ik ga naar bed, want morgen wordt het vroeg dag.
10. Duizenden ontheemden zijn nog niet naar hun vaderland teruggekeerd.
11. De oorlog begon in 1939 en eindigde in 1945.
12. Ongetwijfeld hebt u een mooie tuin. Maar u zou hem nog mooier kunnen maken met wat tulpen.

32.

1. Toen ik hem vroeg welk land hij het mooiste vond, antwoordde hij: "Frankrijk!"
2. Ik beschouw Zamenhof, de schepper van Esperanto, als een bewonderenswaardige man.
3. Niemand oordeelde hem bekwaam genoeg om dat boek in Esperanto te vertalen.
4. Zijn vrouw koopt de aardappelen altijd geschild.
5. Wees zo goed de ingesloten tekst vertaald terug te zenden.
6. Ofschoon ik hem voor zeer intelligent houd, geloof ik niet dat hij deze oefening alleen gemaakt heeft.
7. We zullen u als gast beschouwen en we hopen dat u na de vakantie tevreden naar huis terugkeert.
8. Als we hem als afgevaardigde gezonden hadden, zouden we meer bereikt hebben.
9. Niemand voelt zich zo gelukkig als hij.
10. Gelukkig voelt hij zich niet bekwaam voor het voorzitterschap.
11. Wil je weten hoe ik hem vind? Intelligent, maar lui.
12. De jonge schrijver was zeer geroerd toen hij zijn boek vertaald zag.

Herhaling VIII.

1. Wanneer zijn de bevrijde krijgsgevangenen in het vaderland teruggekeerd?
2. Met zo'n potlood kan ik niet leesbaar schrijven; ik zal het slijpen.
3. Verontschuldigt je maar niet; je gedrag is onvergeeflijk.
4. Ik heb mijn overjas aan de kapstok gehangen, maar nu hangt hij er niet meer.
5. Hij noemde mijn hond een mormel, maar toch houd ik van het dier, want het is een trouwe vriend.
6. Knoop je jas goed dicht, want het is koud; je zult kouvatten.
7. Het is gebleken, dat het gemeentebestuur zich voor de nieuwe schouwburg interesseert.
8. Ik kon me de bijzonderheden van die gebeurtenis niet meer herinneren.

9. De tentoonstelling wordt morgen geopend en hij sluit de volgende week.
10. De vlaggen van zeven verschillende naties wapperden voor het museum.
11. Je moet geen onzin vertellen; ben je werkelijk tot voorzitter gekozen?
12. De verpleegster ontkleedde de gewonde en bracht hem naar bed.
13. Een deel van de congressisten zal in de omliggende dorpen geherbergd moeten worden.
14. Hoe ben je te weten gekomen, dat hij jou als bestuurslid aanbevolen heeft?
15. Ik beschouw Esperanto als de enige deugdelijke internationale taal.

EXAMENOPGAVEN

Ia

“Muziko kaj danco hodiaŭ!” diris la doktoro al si mem kaj mirante haltis. “Mi pensis, ke ili timas la hodiaŭan tagon. Sed la mondo estas plena de malaĵoj. Sed Grace, sed Marion!” li aldonis pli laŭte, “ĉu la mondo hodiaŭ matene estas pli freneza ol ordinare?”

“Se ĝi tiel estus, estu tiun ĉi fojon iom malsevera,” respondis al li la pli juna filino Marion, alirante al li kaj rigardante al li en la vizaĝon, “ĉar hodiaŭ estas ies tago de naskiĝo.”

“Ies tago de naskiĝo, mia kateto?” diris la doktoro. “Ĉu vi ne scias, ke ĉiun tagon estas ies tago de naskiĝo? Ĉu vi ne scias, kiom multe da novuloj ĉiun minuton komencas la strangan kaj ridindan aferon – ha, ha, ha! oni tute ne povas paroli pri ĝi serioze – kiun oni nomas la vivo?”

“Ne, patro!” “Kompreneble vi ne; vi estas virino – preskaŭ, “diris la doktoro. “Cetere,” li aldonis kaj rigardis en la belan vizaĝon, kiu sin tiris al la lia, “mi pensas, ke ĝi estas **via** tago de naskiĝo.”

“Kio! Efektive, mia patro?” ekkriis lia amata filino kaj donis al li la lipojn por kiso.

“Jen havu! kaj ankaŭ mian amon,” diris la doktoro kaj kisis ŝin; “kaj tiu ĉi tago ofte, tre ofte revenadu – kia penso! La penso, deziri oftan ripetadon en tia farso (= klucht)”, diris la doktoro por si mem, “estas bona!”

La doktoro Jeddler estis, kiel la leganto jam rimarkis, granda filozofo; kaj la ĉefa tezo (= stelling) de lia filozofio estis rigardi la tutan mondon kiel grandegan farson, kiel ion tro sensencan, por ke prudenta homo povu serioze pensi pri ĝi. Tiu ĉi dogmo estis, en sia komenco, rezultato de la regiono en kiu li loĝis, kie estis unu el la plej konataj batalejoj el la historio.

El: “La batalo de l' vivo” de Charles Dickens, tradukita de dr-o Zamenhof.

Ib

(Slechts één vertaling is toegestaan. De in deze voorkomende getallen moeten in letters geschreven worden.)

1. Als we 's morgens ontwaken, verheugen we ons, als de zon schijnt.
2. Dan schijnt het ons toe, dat alles niet alleen lichter, maar ook vrolijker is.
3. Maar niet altijd denken we eraan, dat alle leven op deze aarde zou ophouden, als we de warmte van de zon niet hadden.
4. De zon is één van de talloze sterren, die tezamen het Melkwegstelsel (= galaksia sistemo) vormen.
5. De afstand tussen haar en de aarde is 149 ½ miljoen kilometer.
6. Haar licht heeft 8 1/3 minuut nodig om de aarde te bereiken.
7. Daarom zien we de eerste zonnestrallen dus iets meer dan 8 minuten, nadat de zon reeds is opgegaan.
8. De ster 'Proksima' (wat een uitstekende naam!) is de dichtstbijzijnde der andere sterren.

9. Hebt u enig idee, hoe lang het licht van deze ster moet reizen alvorens op aarde aan te komen?
10. Het is niet nodig, dat u dat weet, maar daar u nieuwsgierig bent, zullen we u een klein sommetje laten maken.
11. Deel 10675 door 2500 en u krijgt het juiste antwoord, echter niet in minuten, maar in jaren.
12. Er waren mensen, die dachten, dat de sterren gaatjes waren in het firmament (= firmamento).
13. Natuurlijk vinden wij dit erg belachelijk.
14. Tegenwoordig zijn we veel wijzer, maar de wijste mensen zijn nog altijd diegenen, die zich verbazen over hun eigen onwetendheid.

Ila

Sinjoro Rakasto estas fervorulo.

Kvankam la elementa lernejo estis lia sola klerigo (ontwikkeling), li havis sufiĉan fervoron kaj obstinon por studi mem.

Li ekkonis Esperanton je sia dudeka jaro, do kiam li estis forgesinta ĉion pri gramatiko kaj stilo. Tamen li akiris la unuan diplomon en malpli ol unu jaro. Tuj post la unua sukceso li daŭrigis la studadon kaj akiris post unu plia jaro la instruan diplomon. Tia sukceso sufiĉe montras lian fervoron kaj persistemon.

Saman energion li uzis por la propagando. Li parolis kun konatoj, skribis al eminentuloj, organizis kunvenojn, fondis klubon, varbis, instigis, kaj ... edziĝis.

Tiun edziĝon mi mencias laste, ĉar, kvankam li edzinigis belan fraŭlinon kaj baldaŭ akiris vicon da karaj gefiloj, li ne ĉesis uzi sian tempon por propagandi, kunveni, instigi kaj elpensi novajn projektojn por propagandado.

Sed fine la edzino komencis plendi, ke la kreskanta familio ne permesas elspezi monon por tiaj aferoj. Tial, kaj ankaŭ pro kelkaj malfacilaĵoj en la organizaĵo, li forlasis la movadon. Tamen li ne povis forgesi la feliĉan tempon de aktiveco.

Subite li rimarkas, ke li havas novan terenon por propagando en sia propra familio. La plej aĝa filino estas jam dek-unujara, la dua dekjara. Ili tuj eklernu. Kara, fervora Rakasto, atentu, por ke vi ne perdu ankaŭ tiun terenon. Pripensu, ke viaj infanoj ne havas vian fervoron nek vian persistemon.

Ne uzu tedan lernolibron. Elektu agrablan libreton. Ne postulu ĉiutagan taskon. Esperanto estu por viaj infanoj frandaĵo, ĝis ili estas sufiĉe aĝaj por kompreni ĝian valoron.

Iib

1. Tijdens het bezoek van onze koningin aan Amerika kon men in enkele Amerikaanse kranten het volgende artikel lezen:
2. Vele delen van Holland liggen zo laag, dat men ze met zware dijken tegen de zee moet beschermen.
3. Op zekere avond zag een kleine jongen, toen hij naar huis ging, een gaatje in de dijk, waardoor water sijpelde (*gutetis*).
4. Terstond holde hij weg om zijn vader te roepen, maar spoedig begreep hij,

dat dit nutteloos was.

5. “Voordat mijn vader hier kan zijn”, zo dacht hij, “zal het donker worden, en het gaatje is zo klein, dat ik het in de nacht zeker niet zal terugvinden. Laat ik dus blijven, en zien, wat ik kan doen!”
6. De dappere jongen keerde terug en sloot het gaatje af met zijn hand.
7. Zo zat hij vele uren in koude en duisternis, om zijn land te redden van een zekere ondergang (*pereo*).
8. Intussen zocht de vader in grote ongerustheid zijn zoon, en eindelijk, toen het al morgen werd, vond hij hem in jammerlijke toestand.
9. Maar nog steeds drukte hij hevig zijn vermoeide hand tegen de vochtige dijk.
10. De vader bevrijdde hem uit zijn onaangename situatie, herstelde snel de dijk, en droeg vol trots de dappere jongen in zijn armen naar huis.
11. Het dankbare vaderland heeft ter ere van zijn heldhaftige redder een monument opgericht, dat (althans volgens de Amerikaanse bladen) tot de meest bekende bezienswaardigheden van Nederland behoort.

IIIa

Majeste Filipino paŝadis tra la neĝkovritaj stratoj de la reĝa ĉefurbo, sur kiuj ankoraŭ multaj homoj promenadis, kvazaŭ estus hela tago. Kaleŝoj veturis tien kaj reen. En ĉiuj domoj estis lumo. Nian noktogardiston amuzis la gaja vivado. En la kvartalo de sia patro li kantis kaj anoncis tre gaje la dekan horon, plej volonte kaj havante ĉiuspecajn pensojn, antaŭ la domo ne malproksime de la Gregor-preĝejo, ĉar li sciis, ke tie estas Rozinjo ĉe siaj amikinoj. “Nun ŝi aŭdas min”, li pensis, “kaj pensas pri mi kaj eble forgesas interparoladon kaj ludon. Se ŝi nur estos je la dek-dua horo ĉe la preĝeja pordo!”

Fininte sian iradon tra la kvartalo, li revenis antaŭ la preferatan domon kaj rigardis supren al la lumigitaj fenestroj de la amikinoj de Rozinjo. Kelkfoje li vidis virinajn figurojn ĉe la fenestroj, tiam lia koro batis pli rapide, ĉar li opiniis vidi Rozinjon. Kiam la figuroj malaperis, li studadis iliajn plilongiĝintajn ombrojn sur la muro kaj plafono de la ĉambro, por ekscii, kiu el ili estas la ombro de Rozinjo kaj kion ŝi faras. En vero, ja tute ne estis agrable stari tie en frosto kaj neĝo kaj tiel observadi. Sed kiel frosto kaj neĝo povas ĝeni amanton! Kaj en la nuna tempo noktogardistoj kutimas same tiel romantike ami kiel karesemaj kavaliroj de la mezepoko en romancoj kaj baladoj.

La influon de la malvarmo li rimarkis ne antaŭ kiam batis la dek-unua horo, kaj li devis denove komenci la noktogardistan rondiron. Liaj dentoj pro frosto klakis; apenaŭ li povis anonci la horon kaj blovi sian kornon. Li volonte enirus bierejon por ree varmiĝi.

Irante tra soleca flankstrato, li renkontis strangan figuron. Ĝi estis homo havanta nigran duonmaskon antaŭ la vizaĝo, en fajroruĝa silka mantelo, portanta sur la kapo rondan ĉapelon flanke supreniĝantan kaj ornamitan per multe da altaj, ŝanceliĝantaj plumoj.

Filipo intencis cedi antaŭ la maskitulo, sed tiu ĉi baris al li la vojon, dirante: “Vi estas ja ĉarmega knabo, vi. Vi plaĉas al mi! Kien vi iras? Diru al mi!”

El: ‘Aventuro en la novjara nokto’

IIIb

1. 't Is herfst. Het weer is koud, nat en winderig.
2. De mensen zoeken hun winterjassen weer op.
3. 's Avonds haasten ze zich naar huis.
4. Daar brandt de kachel, die de kamer heerlijk verwarmt.
5. Geuren van kokende melk en bakkend spek komen uit de keuken.
6. Als je ze ruikt, verheug je je al over de warme en voedzame spijzen, die je straks genieten kunt.
7. Buiten valt de regen, een regen, die kouder en natter lijkt, dan regen in elk ander jaargetijde.
8. De wind echter is het onaangenaamste van alles.
9. Hij maakt het weer dubbel koud en de regen driemaal natter.
10. Hij gooit je hoed op straat en blaast de regen in je gezicht.
11. Schilders hebben altijd beweerd (beweren = **aserti**), dat de herfst het mooiste jaargetijde was, maar zou het tiende deel van de mensheid dat ook denken?
12. Misschien de kolenboer (steenkool = **karbo**) en de kachelsmid, die nu weer goede zaken (**negocojn**) maken.
13. Maar ik zeg: "Kom terug, lieve zon, met je zomerse dagen. Geef ons mooi weer en gezondheid.
14. Natuurlijk helpt dat niet. Als de herfst eindigt, komt er een winter met sneeuw, ijs, koude neuzen en hoestende mensen.
15. En dan zullen we een koude lente moeten doorleven, die even koude dagen en weken heeft als de herfst.
16. Maar als tenslotte de zomer gekomen zal zijn, zullen we er weer dubbel van kunnen genieten.

IVa

LA MODELA KOMERCISTO

Johano multe ĉagrenis sian patron, ĉar li estis nek sincera, nek fidinda. Vane lia patro admonis lin kaj fine li decidis peti sian amikon Meyer, kiu estis pro-granda komercisto, dungis lian filon kiel lernanton, por fari el li taŭgan kaj modestan komerciston.

Sinjoro Meyer, dezirante komplezi al sia amiko, akceptis Johanon en sian oficejon. Komence ĉi tiu fervore laboris, bone kondukis, kaj ŝajne pentis pri siaj krimetoj. Sinjoro Meyer havis favoran impreson pri li, sed post kelkaj semajnoj hazarde montriĝis, ke Johano prenis kelkajn vestaĵojn el la provizo de sinjoro Meyer kaj uzante ilin kiel garantiaĵon, pruntis monon de lombardisto. La elreviĝinta komercisto informis sian amikon pri la okazintaĵo kaj ili interkonsentis kune solvi la problemon.

Esplordemandinte Johanon, kiu tuj konfesis, ili postulis, ke li transdonu al ili la pruntitan monon kaj krome la pruntbiletojn. Senprokraste ili iris al la lombardisto kaj petis de li permeson rigardi la pruntedonitajn garantiaĵojn. La lombardisto montris al ili grandan pakadon da vestaĵoj.

Ekzamenante la vestaĵojn ili konstatis, ke la prezoj estas notitaj en ili. Kvan-
kam ili estis skribitaj en la tiel nomata komercista latino, ambaŭ spertuloj fa-
cile sukcesis deĉifri ilin. Baldaŭ ili eksciis, ke Johano pruntis pli altan sumon
ol la aĉetsumo de la vestaĵoj. Sekrete ili okulumis unu al la alia, adiaŭis la
surprizitan lombardiston kaj foriris, komprenante, ke Johano, kies konduton
ili nun plene aprobis, per sia faro pruvis, ke li jam estas lerta komercisto.

IVb

DE SLIMME KLEERMAKER

1. Enkele jaren geleden vroor het op een van de koudste dagen meer dan tien graden.
2. Een kleermaker haastte zich huiswaarts, na in de stad stof gekocht te hebben.
3. Hij zag, dat het vijf uur was. Als het weer niet zo slecht was, zou hij al thuis kunnen zijn.
4. Hij liep zo vlug mogelijk, maar de gevallen sneeuw bemoeilijkte hem het gaan.
5. De wind blies de sneeuw in zijn gezicht en kleurde zijn wangen blauw.
6. Hij ging zitten om een ogenblik te rusten, alvorens zijn weg te vervolgen.
7. Uit de rugzak, die zijn vrouw hem gegeven had, nam hij een fles melk en enkele gekookte eieren.
8. Hij zou juist gaan eten, toen hij achter zich het geluid van rollende wielen hoorde.
9. Hij keerde zich om en zag een rijtuig aankomen.
10. Het werd getrokken door een tweetal sterke paarden en naderde snel.
11. De kleermaker vroeg de koetsier, of hij naar het dorp reed. Deze antwoordde bevestigend.
12. Toen zei de kleermaker: "Wees zo goed mijn overjas zonder betaling mee te nemen."
13. "Goed", antwoordde de koetsier, "maar hoe krijg je hem later terug, als je in het dorp komt?"
14. "Dat is eenvoudig", zei de slimmerd, "ik blijf er in, omdat het zo koud is!"
15. De koetsier lachte om het geestige antwoord en stond hem toe, dat hij meereed. Zo bereikte de kleermaker zijn doel.

Va

Kun la pasinta numero nia nobla amiko, s-ro W.H. Trompeter, formetis de si la eldonadon de nia gazeto kaj transdonis ĝin plene en la manojn de la nuna redaktoro-eldonanto. En la daŭro de la tri jaroj, en kiuj s-ro Trompeter eldonadis la gazeton, ni havis nenian okazon diri kelke da vortoj pri lia agado kaj rilato al nia afero, ĉar li ne deziris, ke ni parolu pri tio ĉi. Nun ni la unuan fondon povas permesi tion al ni, kaj ni esperas, ke s-ro Trompeter ne koleros nin pro tio ĉi.

Antaŭ tri jaroj nia afero trovis sin finance en tre kritika situacio. Ni vokis tiam al niaj amikoj, sed nia voko donis nenian rezultaton. En decembro 1891 ni kun malĝoja koro diris por kelka tempo adiaŭ al niaj amikoj, ĉar malesto de

rimedoj devigis nin vole-nevole (tegen wil en dank) por kelka tempo interrompi la eldonadon de la 'Esperantisto', sekve ankaŭ la kondukadon de nia tuta afero. Kun granda malfacileco ni ĝis tiam tenis nin tiel longe, kiel ni nur povis; sed fine venis la momento, kiam malgraŭ ĉia plej bona volo, malgraŭ ĉiaj niaj penoj, ni, tro forte alpremitaj de la cirkonstancoj, ne plu povis daŭrigi lla aferon. Tiam kun helpo aperis sinjoro W.H. Trompeter. Li ne sole prenis sur sin la eldonadon de nia gazeto, ne timante ĝian deficiton (financieel tekort), sed li ankoraŭ difinis salajron de 100 markoj ĉiumonate al la redaktoro, por ebligi al li pluan laboradon por nia afero kaj por ĝia organo, la 'Esperantisto'. Tiam la unuan fojon nia afero ricevis teron sub la piedoj.

..... Demetinte de si la eldonadon kaj fariĝante nun esperantisto privata, s-ro Trompeter povas kuraĝe diri al si, ke li severe kaj sankte plenumis tiun devon, kiun li antaŭ tri jaroj memvole metis sur sin. Per siaj grandaj oferoj li alkondukis nian aferon al sufiĉa fortiĝo, kaj nun ĝi jam ne ŝanceliĝas. Lia nomo ĉiam brilos kiel luma stelo en la historio de nia afero.

La 'Esperantisto' (1895)

L.L. Zamenhof.

Vb

1. Nauwelijks waren we thuis of het begon te stortregenen.
2. Verleden week vertrokken mijn oom en tante naar Amerika om daar hun oudste zoon te bezoeken.
3. Honderdvijftig jaar geleden werd dr. Zamenhof geboren in het Russische gedeelte van Polen.
4. Zij stond op het punt om naar bed te gaan, toen plotseling het elektrisch licht uitging.
5. Mijn vader heeft een huis laten bouwen waarvan het plan gemaakt is door e heer P., de bekende architect van deze stad.
6. Hierbij hebben wij het genoeg en u de nieuwe prijscourant van onze artikelen toe te zenden.
7. Op zekere dag toen zij bij de bron was, kwam er een oude vrouw op haar toe, die haar verzocht haar iets te drinken te geven.
8. Hij vond de brief van de vriend van zijn zoon.
9. Hoeveel is het vijfvoud van tien; verminder het product met zeventien en een half.
10. Jan, ga vlug naar het postkantoor en koop voor mij vijf postzegels van tien cent en vijf van zes cent.
11. Gezond maar arm kwam hij in zijn dorp terug, na vele jaren in het buitenland gezworven (zwerven = migri) te hebben.
12. Toen mijn vriend geslaagd was voor zijn examen, mocht hij een reisje naar Noorwegen maken, een prachtig geschenk.
13. Eet u uw ei hard- of zachtgekookt?
14. Hoe laat is het? Het is kwart over drie. O, dan vertrekt de trein over vijf minuten.
15. Als ik geweten had, dat hij niet eerlijk was, zou ik hem niet geholpen hebben.

VIa

En la jaro 1647, sur kajo de Kopenhago, juna dana knabo, Gosta Riksson, rigardis tri belajn velŝipojn, kiuj estis tuj forirontaj. Estis la komerca kaj sciencista ekspedicio, kiun la dana reĝo Frederiko la III-a sendis al siaj malproksimaj provincoj, norda Svedujo, norda Norvegujo, Laponujo kaj al la polusaj regionoj.

De ĉiam, kiel ĉiuj junaj danoj, kiel ĉiuj junaj ĉiulandaj knaboj, Gosta deziris ŝipveturi; sed li estis tro juna por esti marista lernanto, kaj liaj gepatroj deziris nur lasi al li sian peltokomercon, kies vendejo estis en malgranda strato inter la Urbodomo kaj la Parlamenta Palaco.

Malatentante la doloron, kiun tuj suferos liaj gepatroj, la malbona knabo mal-laŭdinde decidis foriri sur unu el ĉi tiuj tre belaj ŝipoj.

“Ankaŭ mi”, li diris al si, “vidos la noktomezan sunon!”

Gardisto deĵoris ĉe la malsupro de la ŝtuparo. Kiel nevidite enŝipiĝi?

La knabo kuris hejmen kaj post kelkaj minutoj revenis sur la kajo kun zorge sigelita letero en la mano. La adreso, skribita de la knabo mem, estis:

Al sinjoro ŝipestro de la 'Marstelo'.

(Donota en proprajn manojn).

Sed nenio estis skribita en la letero.

Li alproksimiĝis al la ŝtuparo. La deĵoranta maristo severe diris al li:

“For, knabaĉo!”

La juna Gosta kuraĝe respondis:

“Momenton, sinjoro ŝipisto!” Kaj li fiere prezentis la paperon. La maristo volis ĝin preni. Sed la knabo ne lasis lin forpreni ĝin kaj laŭte legis kaj fingre montris je prudenta distanco la vortojn:

Donota en proprajn manojn.

“Supreniru do!” diris la maristo.

Gosta enŝipiĝis, ŝajnis kvazaŭ li serĉas la ŝipestron kaj kaŝis sin en la unua perturo, kiun li trovis sur la ferdeko.

Li ŝipestro neniam ricevis la leteron.

Vb

1. Nederland heeft vele mooie badplaatsen; Scheveningen is een van de mooiste.
2. Niet alleen vele Nederlanders, maar ook een groot aantal buitenlanders brengt daar jaarlijks hun vakantie door.
3. Onmiddellijk als het badseizoen begint, gaan de mensen daarheen om van zon en frisse zeelucht te genieten.
4. Het strand is zeer breed, zodat duizenden bezoekers er een plaats kunnen vinden.
5. Verleden zomer hebben ook wij daar onze vakantie doorgebracht.
6. Op een zaterdagmiddag, als ik mij goed herinner was het de zevende augustus, vertrokken wij met zijn tweeën uit Amsterdam en veertien dagen later kwamen wij weer thuis.
7. 't Was jammer, dat de zon maar een enkele dag had geschinen; wij kwamen iet bruin terug.
8. Scheveningen heeft een prachtige, brede boulevard, die tweeënhalve kilome-

ter lang is.

9. Bij een wandeling over deze boulevard ziet men aan de ene kant de grote, luxe hotels en de duinen, aan de andere kant de zee.
10. Ofschoon er vele hotels zijn, verbaze men zich niet, als er 's zomers soms geen kamer meer te krijgen is.
11. Vroeger was Scheveningen een zelfstandige gemeente; tegenwoordig behoort deze plaats bij Den Haag.
12. In de omgeving heeft men een tiental brede verkeerswegen gebouwd, opdat de bezoekers uit alle richtingen gemakkelijk het strand kunnen bereiken.
13. Wie kent er niet die brede autoweg Amsterdam – Den Haag, vanwaar men de schoonheid van de lage velden kan bewonderen?
14. Als het mooi weer is, gaan wij de komende zomer weer enige dagen naar een badplaats.
15. Wij houden van het strand en de zee. Als het altijd mooi weer was, kon men ons iedere vrije dag aan zee vinden.

VIIa

JULES VERNE

Jules Verne havis jam pli ol tridek jarojn, kiam li komencis verki sian unuan libron en la speco, kiu poste faris lin mondfama. Liaj klopodoj verki teatraĵojn malsukcesis, kaj kiel makleristo en la borso lia sukceso ankaŭ ne estis granda.

En unu tago li konatiĝis kun kelkaj parizanoj, kiuj okupis sin entuziasme pri la unuaj vojaĝoj per direktebla balono. Ankaŭ Verne tre interesiĝis pri tio kaj tial surpaperigis imagitan vojaĝon al Afriko en tia balono.

Dum la tuta printempo kaj tuta somero li febre ellaboris sian rakonton. Li malzorgis sian laboron en la borso kaj senesperigis sian edzinon, ĉar li nenion perlaboris. Sed Verne tiel enprofundiĝis en sian verkon, ke li restis indiferenta pri ĉiuj plendoj. Kiam li fine estis preta, atendis lin granda seniluziigo, ĉar neniun eldoniston volis publikigi lian libron. La eldonistoj eĉ ne prenis la penon finlegi ĝin, kaj ili sendis lin unu al alia.

Perdinte ĉiun kuraĝon Verne volis kaŝi sian manuskripton por ĉiam, kiam li konatiĝis kun la eldonisto Hetzel. Ĉi tiu sperta komercisto, kiu helpis jam multajn verkistojn, legis la manuskripton kaj konsilis al Verne doni al la libro la formon de aventurromano.

Jules Verne tuj sekvis la bonan konsilon. Li reverkis la libron kaj faris el ĝi fantazian rakonton kun multa agado kaj multaj dialogoj. Li ornamis la enhavon per gazetaj artikoloj, protokoloj, raportoj pri sciencaj kunvenoj ktp., kiuj donis al la legantoj la impreson, ke ĉio vere okazis. Ĉi tiu impresado estis ankoraŭ plifortigata per multaj geografiaj kaj teknikaj faktoj, kiujn li priskribis, kaj kiuj vere estis science tute ĝustaj.

La sukceso de ĉi tiu unua libro instigis la verkiston fari proponon al sia eldonisto priskribi la tutan mondon laŭ la sama maniero. Li intencis kunpreni siajn legantojn al ĉiuj landoj kaj sur ĉiuj maroj kaj ne limigi sin al tio, kio estis jam eltrovita kaj konata, sed mem sur papero fari novajn malkovrojn kaj eltrovojn. (La Praktiko, 1953)

VIIb

Beste vriend,

Gisteren heb ik je brief ontvangen. Ik ben blij, dat je het goed maakt in je nieuwe vaderland. Je vriendelijke uitnodiging neem ik graag aan, zodat je me in de zomervakantie zeker zult kunnen verwachten. Ik weet echter nog niet, hoe ik de reis zal maken.

Als ik rijk was, kwam ik per vliegtuig, maar aangezien ik maar een arme student ben, vrees ik, dat zelfs een treinreis te duur zal zijn. Gelukkig heb ik een goed fiets, waarmee ik al vaak buitenlandse reizen heb gemaakt. Ik kan gemakkelijk 120 km per dag fietsen. Als ik op 1 augustus vertrek, ben ik dus een week later al in Parijs.

Ik hoop, dat je zelf dan ook vakantie hebt en dat we samen de meest interessante bezienswaardigheden kunnen bezoeken.

Lang zal ik niet bij je kunnen blijven, want ik ben ook uitgenodigd door een Franse esperantist waarmee ik al enige jaren correspondeer. Hij woont niet ver van Nancy. Hij bezit een auto en heeft beloofd met mij een tiendaagse tocht naar Zuid-Frankrijk te maken.

Het volgend jaar komt hij naar ons land en zal dan natuurlijk mijn gast zijn. Ofschoon hij ook bij mijn ouders welkom zal zijn, hoop ik toch, dat ik voor die tijd een goede betrekking heb en kan trouwen.

Dan zou ik hem in mijn eigen woning kunnen ontvangen. Hij is zelf ook verloofd en hij is van plan spoedig te trouwen. Het is dus waarschijnlijk, dat hij niet alleen komt. Zijn verloofde is al ijverig Esperanto aan het leren!

Met hartelijke groeten,
je vriend Piet.

KORELATIVOJ

		vragend of betrekkelijk	aanwijzend	onbepaald	allesomvattend	ontkennend
		ki-	ti-	i-	ĉi-	neni-
<i>zaak (zelfstandig)</i>	-o	kio <i>wat, dat</i>	tio <i>dat</i>	io <i>iets</i>	ĉio <i>alles</i>	nenio <i>niets</i>
<i>persoon (zelfstandig)</i>	-u	kiu <i>wie, die</i>	tiu <i>die</i>	iu <i>iemand</i>	ĉiu <i>iedereen</i>	neniu <i>niemand</i>
<i>zaak + persoon (bijvoeglijk)</i>		<i>welke</i>	<i>die</i>	<i>een of andere</i>	<i>ieder(e)</i>	<i>geen enkele</i>
<i>soort</i>	-a	kia <i>wat voor een, zoals</i>	tia <i>zo'n, dergelijk</i>	ia <i>een of andere, enigerlei</i>	ĉia <i>allerlei</i>	nenia <i>geen enkele, generlei</i>
<i>bezitter</i>	-ies	kies <i>wiens, waarvan</i>	ties <i>diens</i>	ies <i>iemand's</i>	ĉies <i>ieders</i>	nenies <i>niemand's</i>
<i>plaats</i>	-e	kie <i>waar</i>	tie <i>daar</i>	ie <i>ergens</i>	ĉie <i>overal</i>	nenie <i>nergens</i>
<i>tijd</i>	-am	kiam <i>wanneer, toen</i>	tiam <i>toen, dan</i>	iam <i>ooit, eens</i>	ĉiam <i>altijd</i>	neniam <i>nooit</i>
<i>manier</i>	-iel	kiel <i>hoe, zoals</i>	tiel <i>zo, aldus</i>	iel <i>op een of andere wijze</i>	ĉiel <i>op alle wijzen</i>	neniel <i>op geen enkele wijze</i>
<i>reden</i>	-al	kial <i>waarom</i>	tial <i>daarom</i>	ial <i>om een of andere reden</i>	ĉial <i>overal om</i>	nenial <i>nergens om</i>
<i>hoeveelheid</i>	-om	kiom <i>hoeveel, (zoveel) als</i>	tiom <i>zoveel</i>	iom <i>iets</i>	ĉiom <i>alles</i>	neniom <i>niets</i>

WERKWOORDEN

ONBEPAALENDE WIJS skribi schrijven

GEBIEDENDE WIJS skribu schrijf

AANTONENDE WIJS

Enkelvoudige tijden

<i>Tegenwoordige tijd</i>	li skribas	hij schrijft
<i>Verleden tijd</i>	li skribis	hij schreef (heeft geschreven)
<i>Toekomende tijd</i>	li skribos	hij zal schrijven

Samengestelde tijden (bedrijvend)

<i>Tegenwoordig</i>	li estas skribanta li estas skribinta li estas skribonta	hij is bezig met schrijven, hij schrijft hij is (juist) klaar met schrijven, hij heeft geschreven hij staat op het punt te schrijven, hij gaat schrijven
<i>Verleden</i>	li estis skribanta li estis skribinta li estis skribonta	hij was bezig met schrijven, hij schreef hij was (juist) klaar met schrijven, hij had geschreven hij stond op het punt te schrijven, hij ging schrijven
<i>Toekomend</i>	li estos skribanta li estos skribinta li estos skribonta	hij zal bezig zijn met schrijven, hij zal schrijven hij zal (juist) klaar zijn met schrijven, hij zal geschreven hebben hij zal op het punt staan te gaan schrijven, hij zal gaan schrijven

Samengestelde tijden (lijdend)

<i>Tegenwoordig</i>	la letero estas skribata ĝi estas skribita ĝi estas skribota	de brief wordt geschreven hij is geschreven hij staat op het punt geschreven te worden, hij gaat geschreven worden
<i>Verleden</i>	ĝi estis skribata ĝi estis skribita ĝi estis skribota	hij werd geschreven hij was geschreven hij stond op het punt geschreven te worden, hij ging geschreven worden
<i>Toekomend</i>	ĝi estos skribata ĝi estos skribita ĝi estos skribota	hij zal geschreven worden hij zal geschreven zijn hij zal op het punt staan geschreven te worden, hij zal geschreven gaan worden

VOORWAARDELIJKE WIJS

Enkelvoudig

li skribus hij zou schrijven

Samengesteld (bedrijvend)

li estus skribanta	hij zou bezig zijn met schrijven, hij zou schrijven
li estus skribinta	hij zou (juist) klaar zijn met schrijven, hij zou geschreven hebben
li estus skribonta	hij zou op het punt staan te schrijven

Samengesteld (lijdend)

ĝi estus skribata	hij zou geschreven worden
ĝi estus skribita	hij zou geschreven zijn
ĝi estus skribota	hij zou op 't punt staan geschreven te worden, hij zou geschreven gaan worden.

AANVOEGENDE WIJS

(ke) li venu dat hij kome

VOORVOEGSELS

bo-	drukt	uit:	een verwantschap ontstaan door een huwelijk: bofrato = zwager; bofilo = schoonzoon, bogepatroj = schoonouders	les: 25
dis-	„	„	verspreiding naar alle richtingen: disdoni = uitdelen; disiri = uiteengaan	27
ek-	„	„	het (plotselinge) begin van een handeling: eksidi = gaan zitten; ekdormi = inslapen	23
eks-	„	„	vroegere, oud-, ex-: eksdirektoro = ouddirecteur, eksreĝo = ex-koning	22
fi-	„	„	een ongunstige innerlijke eigenschap: fiviro = schurk, fikonduto = schandelijk gedrag	30
ge-	„	„	een vereniging van beide geslachten; gepatroj = ouders; gesinjoroj = dames en heren	12
mal-	„	„	het tegengestelde: malgranda = klein; malamiko = vijand; malami = haten, malantaŭ = achter	5
mis-	„	„	verkeerd, fout: misuzi = misbruiken; miskonduto = wangedrag	29
pra-	„	„	ver verwijderde bloedverwantschap of iets zeer ouds, voorhistorisch: pranepo = achterkleinzoon; praarbaro = oerwoud	27
re-	„	„	terug of nogmaals, opnieuw: reveni = terugkeren; redoni = teruggeven; relegi = nogmaals lezen	11

ACHTERVOEGSELS

			les:
-aĉ	drukt	uit:	30
-ad	„	„	21
-aĵ	„	„	25
-an	„	„	12
-ar	„	„	7
-ĉj	„	„	31
-ebl	„	„	16
-ec	„	„	26
-eg	„	„	13
-ej	„	„	10
-em	„	„	24
-er	„	„	18
-estr	„	„	28
-et	„	„	13
-id	„	„	26
-ig	„	„	29
iĝ	„	„	30
-il	„	„	17
-in	„	„	4
-ind	„	„	15
-ing	„	„	19
-ist	„	„	8
-nj	„	„	31
-obl	„	„	16
-on	„	„	16
-op	„	„	16
-uj	„	„	14
-ul	„	„	15
-um	„	„	30